007369

ATEITIS

1952 M. GRUODIS NR. 10

LINKSMŲ KALĖDŲ
ŠVENČIŲ IR
LAIMINGŲ NAUJŲJŲ
METŲ

TURINYS

Kalėdos, Kalėdos 217
Pradėjom vamzdeliais dūduoti (senosios Kalėdų giesmės) 218
A. M. — Kalėdinės giesmės 218
Kun. Jonas Petrėnas — Džiaugsmas iš Betliejaus 220
Daiva Nauragytė — Madona su Kūdikiu, Stebuklų naktis (eil.) 221
Florence M. Kingsley — Žvaigždė 222
"Tyli naktis, šventa naktis" 223
Kūčios 224
V. Vygantas — Ar pasiduosime srovei 224
Antanas Jasmantas — Mišios Nazareto Mergelei (eil.) 226
Enata Skrupskelytė — Nekaltas Marijos prasidėjimas 227
Daiva Nauragytė — Pėdsakai, Snieguclė (eil.) 228
A. D. — Valios ir darbo žmogus 229
Vacys Kavaliauskas — Dievas tremties poezijoje 230
Romualdas Kisielius — Kūčių vakaras Lietuvoje, Kalėdų rytas Lietuvoje (eil.) 231
Paulius Jurkus — Šatrija 232
Alė Rūta — Mergaite, pažvelk į save 233
Pastbos, pastabėlės 234
El. Gerdauskaitė — Pasauliui gimė tiesa 235
V. Kleiza — Į Kalėdų džiaugsmą 235
J. Sav. — Tai buvo naktis 236
A. D. — Žiemos miegas 237
Angelė Ragažinskaitė — Dievas ir velnias 238
Pas didžiuosius žmones 238

SPORTAS
Jasius — Amerikiečių futbolo istorija 239
P. Ganvytas — Profesionalai futbole 239

KREIVOS ŠYPSENOS 240

DARBAI IR ŽMONĖS
Pr. Naujokaitis — "Ugnies pardavėjas" 241
J. Indrys — Liet. Katalikų Mokslo Akademija 242

PLAČIAME PASAULYJE 244

Viršelio pirmame puslapyje — Užgimimas, Albrecht Duerrer. 217 psl. piešiniai Nijolės Vedegytės.

1952 METAI | GRUODIS - DECEMBER | NR. 10

LIETUVIŲ KATALIKIŠKOJO JAUNIMO ŽURNALAS

VYR. REDAKTORIUS — Paulius Jurkus

REDAKCIJOS KOLEKTYVAS: A. Bendoriūtė, J. Baužinskas, K. Kudžma, G. Macelytė.

Redakcijos ir administracijos adresas:
"Ateitis", 680 Bushwick Ave., Brooklyn 21, N. Y., U. S. A.

PRENUMERATA metams: $4.00 pagal U. S. dol. kursą

Garbės prenumerata metams $10.00.

Atskiro nr. kaina 40 ct.

LITHUANIAN CATHOLIC YOUTH MAGAZINE

Published monthly, except July and August, by the Lithuanian Catholic Youth Association "Ateitis", 680 Bushwick Ave., Brooklyn 21, N. Y.

Subscription $4.00 per year.

Single copy 40 cents.

Entered as second - class matter at the post office at Brooklyn, New York, March 31, 1950 under the Act of March 3, 1897.

ATEITIS

LIETUVIŲ KATALIKIŠKOJO JAUNIMO ŽURNALAS

EINA NUO 1911 M. GRUODIS 1952 M., NR. 10

KALĖDOS! KALĖDOS!

Supasi visų miestų varpai! Šviečia visi langai, lyg, rodos, niekada jucse nebuvo nakties. Pakelėse, aikštėse ir mūsų namuose, dega eglutės ir šviečia džiaugsmu į visų širdis, net ir tų, kurie gyvena kaip pagonys tamsybėse. Ledinėse eskimų trobelėse, negrų palapinėse, Afrikos smėlynuose, vandenyne plaukiojančiuose laivuose šviečia veidai ir skamba giesmės...

Kalėdos, Kalėdos!

Užsidegė žmonijai Kristaus šviesa! Ji atnešė džiaugsmą ne tik šventam Kalėdų vakarui, bet ir visam gyvenimui... Tegul plaka kiekviena širdis "Kristus gimė!" Tegu kiekvieno žmogaus siela sako: "Kristus gimė!" Jis tapo žmogumi, kad mes galėtume tapti Dievo vaikais. Jis tapo bejėgiu, kad tik mus sustiprintų. Jis buvo vystyklais suvystytas, kad tuo būdu išlaisvintų mus iš nuodėmės pančių. Jis tapo mažu, vaiku, kad padarytų mus didžius. Jis tapo neturtingas, kad padarytų mus turtingus. Verkdamas Jis atėjo į šį pasaulį, kad nuvestų mus į mūsų dangiškąją tėvynę. Visoje žemėje Jis neturėjo sau vietos, kad tik mes turėtume vietą dangaus karalystėje.

Kalėdos! Kalėdos!

Ir mes degame kaip tos Kalėdų žvakės, šviečiame kaip žvaigždės ir mes, mūsų jaunystė skamba visų bažnyčių varpais ir gieda Jam — Kristui Kūdikėliui!

LIETUVOS NACIONALINĖ M. MAŽVYDO BIBLIOTEKA

PRADĖJOM VAMZDELIAIS

SENOSIOS KALĖDŲ GIESMĖS

IŠ MAŽVYDO GIESMYNO

Angelas švents piemenimus
Peku*) ganantiemus
Ir per naktį budantiemus
Skelb karalių gimus.
Saka jiems su džiaugsmu didžiu,
Jog est begulis ėdžosu
Kūdikis pilns vargų,
Amžins ponas Angelų,
Ir už vaikus žmonių
Veidu ličnai gražiu.

*) Peku — bandą

GIESMĖ ANT KALĖDŲ

O Jėzau gražusis, —
Tavesp griešnasis, —
Palinksmink nu širdis,
Berneli gerasis,
Dieve meiles pilnasis
Karaliau danguijesis,
Trauk tu mus tavesp,
Trauk tu mus tavesp.

O Tėva malone,
O Sūnaus gerybe,
Būtum prapule
Per grieku didybę,
Nupelnei mus, pone,
Amžiną linksmybę,
Trokštu te būti,
Trokštu te būti.
Linksmybe šio svieto
Nikst ant akies miksnia,
Bet džiauksmą amžiną
Dust mums Sūnus Dieva,
Linksmink dūšę maną
Priegtam griešną kūną,
Sūneli Dieva,
Sūneli Dieva.

(Mažvydo Katekizmas išleistas 1547 m.)

KALĖDINĖS GIESMĖS

Krikščionys jau iš seno Dievą garbino ne tik malda, bet giesme. Ir ypač daug giesmių jie turėjo didžiosioms metinėms šventėms.

Su tautos krikštu pas mus atėjo ir nauja, krikščioniška, giesmė. Kokia ji buvo pati pirmutinė, būtent lotyniškai ar lenkiškai giedama, mes jokių žinių neturime. Neturime ir aiškių duomenų, kada ji pirmą kartą pas mus suskambėjo lietuviškai. Martyno Mažvydo Katekizme, pasirodžiusiame 1547 m., šalia paties katekizmo, turime ir pirmąsias lietuviškai išspausdintas krikščioniškas giesmes. Tačiau jau daug vėlesniame "M. Mažvydo Giesmyne" (1566 ir 1570 m.), yra patekusios Stanislovo-Svetkaus Rapailionio (Rapagelanus) ir Abraomo Kulviškio arba Kulviečio verstosios giesmės. Šie abu lietuviškosios raštijos pradininkai mirė apie 1545 m., t. y. pora metų anksčiau nei pirmoji lietuviškoji knyga pasirodė. Šis duomuo ir liudija, kad, prieš pasirodant pirmajai lietuviškajai knygai, jau buvo susidariusi tam tikra, nors ir labai mažytė, lietuviška raštija. M. Mažvydo Katekizme išspausdintas ir pirmasis mums žinomas kalėdinės giesmės vertimas, drauge su gaidomis priskiriamas St. Rapailioniui. Daugiau kalėdinių giesmių sutinkame taip pat pas M. Mažvydą, jo Giesmyne (1566 m.). Visų tų giesmių kalba labai įdomi, išlaikiusi daugybę senųjų mūsų kalbos lyčių, nebesutinkamų šiandieninėje raštijoje ir mūsų tarmėse.

Pirmosios spausdintosios katalikiškosios kalėdinės giesmės pasirodo Vilniaus jė-

(nukelta į 219 psl. antrą skiltį)

PRAŠOM PAKLAUSYTI

Prašom paklausyti, vaikeliai, maži,
aš jums pasakysiu naujieną gražią —
šiąnakt miego nenorėjau,
užmigęs sapną turėjau
apie Betliejų.

Anam didžiam mieste aš tenai buvau,
ant žalios pievelės aveles ganiau;
kai išgirdau tą linksmybę,
iš dangaus Dievo galybę,
ir nusivariau.

Aš tenai užlipau ant viršaus būdos,
su savim turėjau skripkas ir dūdas;
kai puoliau ašei nuo būdos,
sukūliau skripkas ir dūdas,
koją nulaužiau.

Pradėjo Jonas vamzdeliais dūduot,
pradėjo Steponas gražiai dainuot.
Graži mūsų kompanija,
Juozaps šventas ir Marija
Šokti pradėjo.

Juozapas pašokęs ir atsisėdo,
pailsino kojas, bus jumis bėda.
— Oigi, Juozap, oigi kelkis,
macną lazdą greitai stverkis,
bėk į Betliejų.

— Oi brolau, brolau, negaliu eiti,
pradėjo man kojas labai sopėti.
Aš negaliu pakelt kojas,
ant linksmybės atsistojęs,
vis bėgčiau paskui.

Anam didžiam mieste visi išvydo,
Betliejaus stainelėj rožė pražydo:
susirinkę piemenėliai,
garbin savo geradėją
naujai gimusį.

"...laiko pilnybei įvykus, atnaujinti Kristuje visa"... (Efez. 1, 10)

DŽIAUGSMAS IŠ BETLIEJAUS

KUN. JONAS PETRĖNAS

DIDŽIOJI PASLAPTIS

Kai pakylame nuo balto Kūčių stalo ir rengiamės eiti į Bernelių Mišias, mūsų širdyje dingteli didis ir sunkus klausimas: "Kodėl Dievas tapo žmogumi? Kodėl dieviškoji išmintis ir meilė, nuo amžių paskyrusi mums paveldėti dieviškąją garbę, "kad būtumėm jo akivaizdoje šventi ir nesutepti meilėje" (Efez. 1, 4), siuntė į žemę Sūnų, leido jam pažinti žmogiškojo gyvenimo būdą ir kelius, vykdyti dangiškojo Tėvo valią, nesibijant nė kryžiaus mirties...

Nuo šv. Anzelmo veikalo "Kodėl Dievas tapo žmogumi" (Cur Deus homo) ligi šią dieną išėjusios religinės knygos gvildenama ir aiškinama Jėzaus Kristaus įsikūnijimo ir atpirkimo paslaptis. Šių paslapčių gilusis turinys ypač mus nustebina Užgimimo šventėse, kada tiesioginiu būdu mąstome ir galvojame apie dieviškosios išminties ir meilės darbus, parodytus žmonijai, tarpininkaujant Jėzui Kristui.

Mąstė ir galvojo apie šias gilias paslaptis ir Apaštalas Povilas. Jisai, būdamas jau nelaisvėje, "Jėzaus Kristaus kalinys už pagonis" (Efez. 3, 1), rašo Efezo, M. Azijos provincijos sostinės, krikščionių bendruomenei pamokantį laišką. Įžangoje gražiu himnu autorius dėkoja Dievui Tėvui už visas geradarybes, o prisiminęs įsikūnijimo ir atpirkimo paslaptį, rašo:

"Dievas davė mums pažinti savo valios paslaptį, taip kaip jam patiko; kaip jis buvo savyje nutaręs, laiko pilnybei atėjus, atnaujinti Kristuje visa, kas yra danguje ir kas žemėje" (Efez. 1, 9-10).

Šiame sakinyje mūsų akis lengvai atskiria žodžius — **"atnaujinti Kristuje visa"**. Šitie žodžiai lydėjo šv. Tėvą Pijų X jo popiežiavimo metu ir atnešė jam Palaimintojo garbę (1951), jie ir Lietuvos ateitininkiją įkvėpė prieš 40 metų religinio atgimimo darbui, kuris turėjo sutikti ir stiprinti politinį-valstybinį lietuvių tautos atgimimą.

Užgimimo šventėse, "laiko pilnybei įvykus", dera kiek pamąstyti apie Kristaus atliktąjį žmonijos atnaujinimo darbą, kurį Ap. Povilas trumpai nusako: "atnaujinti Kristuje visa, kas yra danguje ir kas žemėje" (Efez. 1, 10).

LAIKO PILNYBEI ĮVYKUS

Kristaus atėjimui ir žmonijos atnaujinimo darbui kelią rengė Senasis Įstatymas, "būsimųjų gėrybių šešėlis" (Žyd. 10, 1). Dievo išrinktoji ir jo paties vadovaujamoji tauta buvo tasai šiltadaržis, kuriame turėjo tarpti ir bujoti mesijinė idėja. Betarpiškas Dievo kalbėjimas ar jo valios skelbimas per parinktus asmenis turėjo dvejopą tikslą: 1. išlaikyti tautoje sveiką ir gyvą tikėjimą į vieną tikrąjį Dievą, 2. žadinti joje mesijinę idėją ir rengti kelią pasaulio Gelbėtojo atėjimui.

Išrinktosios tautos vaikai, susitikdami su kaimyninėmis pagonių tautomis, kariaudami su jomis karus ar vilkdami kietą vergovės jungą, dažnai prisiimdavo ir pavergėjų religinius papročius, aukojo ir lenkėsi jų rankų padarytiems dievams. Išblėsdavo tada ir gyvoji mesijinė viltis arba pasipuošdavo ji vien politinėmis, žemiškomis spalvomis, kad atėjęs Gelbėtojas sutrins pavergėjų galybę, sukurs stiprią Izraelio valstybę, kuriai lenksis visos šalys.

Viešpaties parinktieji ir siųstieji pranašai skaudžiomis rykštėmis plakdavo išrinktąją tautą už nusigręžimą nuo tikrojo Dievo, primindavo jai laiko tekmėje patirtąsias iš Dievo geradarybes, kreipdavo jų širdis į ateisiantį Gelbėtoją. Bet, žiūrėk, vėl greitai nutildavo pranašų žodžiai, jų skelbėjus ištikdavo smūgiai ir akmenys, svaidomi "užsispyrusios ir kietaširdės" tautos vaikų. Tada žmonės vis aiškiau ir tikriau suprasdavo, kad pats dangus turi priartėti prie žemės ir debesys išlyti Teisingąjį, kuris suvilgytų ne vien sukepusią žemės plutą, bet ir klajonių išvargintas širdis.

Kaip pagoniškose tautose brendo ir artėjo "laiko pilnybė", pakankamai pavyzdžių patiekia ano meto istorikai. Šv. Tomas Akvinietis, norėdamas trumpu žodžiu sutraukti istorikų aprašomąjį pagonių tautų gyvenimą, pastebi, kad "laiko pilnybė" ir pats tinkamiausias metas ateiti į žemę Gelbėtojui buvo tada, kai "žmogiškoji išmintis taip išsigimė ir išseko, jog tvarinius garbino kaip Tvėrėją".

Visos šios aplinkybės ir atnešė "laiko pilnybę", priartino dangų prie žemės, leido ateiti ir kalbėti pačiam žmonijos Gelbėtojui ir Atpirkėjui: "Dievas, daug sykių ir keleriopu būdu kalbėjęs kitados tėvams per pranašus, paskiausiai, šiomis dienomis kalbėjo mums per Sūnų" (Žyd. 1, 1).

Laiko pilnybei atėjus, Dievas siuntė į žemę savo Sūnų, kad jis apreikštų žmonėms nuo amžių sumanytąją dieviškosios valios paslaptį ir "atnaujintų Kristuje visa, kas yra danguje ir kas žemėje".

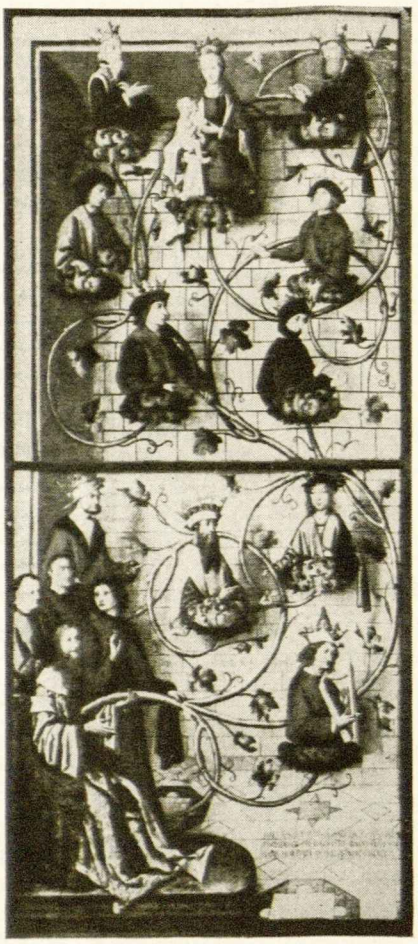

☆

— Iš Izaijo giminės išaugs atžala, kuri neš vaisių — kalbėjo Viešpats paties Pranašo Izaio lūpomis. Jo pranašystę savo piešinyje gražiai yra atvaizdavęs garsus vokiečių dailininkas Hans Holbein (1460—1524). Pačioje paveikslo apačioje matome sėdintį Izaiją, Dovydo tėvą, paskui — Dovydą, su arfa rankose, ir iš eilės kitus Kristaus prosenelius. Pats viršutinis žiedas — Marija su Kūdikėliu Jėzumi. Paveikslo originalas yra Frankfurto a/M Domininkonų bažnyčios didžiajame altoriuje.

DAIVA NAURAGYTĖ

MADONA SU KŪDIKIU

O Madona, su Kūdikiu rankose,
Ir su meile akyse,
Angelai Tau po kojų ten lenkėsi,
Pažiūrėt neišdrįsę.

O Madona, su miegančiu Kūdikiu,
Vakarinėj tyloje
Tu žiūrėjai į Sūnų su liūdesiu,
Nes širdis jau vaitojo.

O Madona, prie dieviško Kūdikio
Tu per naktį budėjai,
Tu ir meilę, ir skausmą, ir rūpestį
Širdin įsidėjai.

STEBUKLŲ NAKTIS

Kas galėjo ramią naktį
Sklidinai giesme pripildyt?
Kas gi mėnesėlio sagtį
Deimanto srovėj suvilgė?

Vai gi kas į tamsų skliautą,
Tarp žėruojančių žvaigždynų,
Niekados dar neregėtą
Aukso žvaigždę pakabino?

Kas kartelėj apsistojo
Su mieguistais gyvulėliais?
Kam gi patalą paklojo
Ant šiaudų į prakartėlę?

Tąją naktį stebuklingą,
Šviečiant žvaigždei, tartum saulei,
Ten tvartelyje, varginga,—
Gimė Meilė šiam pasauliui.

ATNAUJINTI KRISTUJE VISA...

Visos kalėdinės dovanos ir sveikinimai būtų tuščias laiko gaišinimas ar pinigo mėtymas, jeigu jos **neprimintų ir nevaizduotų tų didžiųjų dovanų, kurias Kristus gimdamas atnešė žmonijai.** O kaip būtų galima trumpai pavadinti ir paaiškinti Kristaus atneštąsias dovanas?

Atėjęs į žemę, Kristus, dangiškojo Tėvo Sūnus, savo gyvenimu, mokslu, kryžiaus auka leido žmonėms švęsti susitaikymo šventę. Per Kristų žmogus vėl susitaikė su Dievu, vėl išdrįso kreiptis į jį "Tėve mūsų", vėl galėjo artintis prie gyvybės šaltinio, trykštančio į amžinąjį gyvenimą. Šv. Tomas Akvinietis Kristaus atliktąjį žmonijos atnaujinimo (restaurare, instaurare) darbą už tat ir palygina su dailininku, kuris nušveičia, restauruoja, nublukusį paveikslą, kad jame vėl sušvitėtų ir atsigautų anos senos ir gražios spalvos. **Jėzus Kristus nušveitė žmogiškąją prigimtį, ją restauravo, atnaujino, kad joje vėl atsigautų gyvojo Dievo paveikslas.**

Atpirktosios žmonijos istorija yra niekas kita, kaip laiko tekmėje vykstąs gyvojo Dievo paveikslo restauravimas ir jo įspaudimas gyvose žmonių širdyse. Ap. Povilas tą istorinį veiksmą vadina dar **stiprėjimu į vidujinį žmogų,** kad "Kristus tikėjimu gyventų jūsų širdyse, ir kad jūs būtumėte įsišakniję ir sutvirtėję meilėje" (Efez. 3, 17).

Kai tik klaidų ar atšalimo dulkės mėgina užnešti ar paslėpti žmonių širdyse gyvojo Dievo paveikslą, kai įvairios srovės ir srovelės bando nusukti savo vandenis nuo gyvybės šaltinio, tada ypatingai ir primenamas Kristaus atliktasis atpirkimo darbas, tada ir kviečiama žmonija susimąstyti ir artėti prie tikrojo tikslo: "Visa atnaujinti Kristuje".

Šv. Tėvas Pijus X maloniu ir švelniu balsu šaukė žmones "restaurare omnia in Christo"; jo aidas atsiliepė ir Lietuvos katalikiškoje šviesuomenėje, panūdusioje **stiprėti į vidujinį žmogų, nušveisti pirmiausia savo širdyje gyvojo Dievo paveikslą ir paskiau pasiryžėlio visuomenininko uolumu išnešti tą paveikslą į dienos šviesą, kad visi jį matytų, grožėtųsi ir pasidrąsintų tą paveikslą atnaujinti ir savose širdyse.**

Ateitininkijos sąjūdis, kad ir apspręstas prieš 40 metų specialaus Lietuvos gyvenimo uždavinio — užkirsti kelią iš Rytų ateinančiai ateistinei pasaulėžiūrai, burti draugėn besimokantį jaunimą ir jį rengti religinio, tautinio, kultūrinio, visuomenininio darbo barams, — įgyja visuotinį charakterį ir įsijungia į atpirktosios žmonijos istorijos vyksmą, siekiantį visuotinio tikslo; "atnaujinti Kristuje visa, kas yra danguje ir kas žemėje".

Šia prasme suprastas ir taip vertinamas ateitininkijos darbas savo pradžia ar atsiradimu gali laikyti Kristaus Užgimimo šventę, kada šviesioji žvaigždė nužėrė apniūkusią Betliejaus apylinkę ir per atsiųstąjį dangiškojo Tėvo Sūnų apreiškė ir leido žmonėms pažinti dieviškosios valios paslaptį, "laiko pilnybei įvykus, atnaujinti Kristuje visa, kas yra danguje ir kas žemėje" (Efez. 1, 10).

Čia tat ir reikėtų jieškoti tikrojo ir prasmingojo džiaugsmo, šitaip išreikšti ateitininkiškus Užgimimo švenčių sveikinimus ir linkėjimus — **tejungia ir testiprina mus per Kristų atliktasis atnaujinimo darbas.**

FLORENCE M. KINGSLEY

ŽVAIGŽDĖ

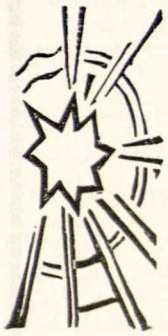

SENIAI LABAI SENIAI tolimoj šalyj gyveno maža mergaitė vardu Rutha. Jos namai daug kuo skyrėsi nuo kitų namų, nes ji gyveno bokštelyje, iškilusiame viršum storos akmeninės sienos, apjuosiančios Betliejaus miestą.

Ruthos tėvas buvo viešbučio savininkas — Šventame Rašte vadinamas "svetainės šeimininku". Ši svetainė buvo visai nepanaši į šiandieninius viešbučius. Ją sudarė didžiulis atviras kiemas, apsuptas mažais nameliais. Čia atvykęs keleivis galėjo vieną iš jų išsinuomoti.

Ši sveta inė stovėjo netoli tos akmeninės miesto sienos. Kai vieną naktį
Rutha stovėjo prie bokšto lango ir stebėjo svetainės kiemą, ji pamatė keistą
vaizdą. Svetainė buvo pilnutėlė žmonių, nes pagal karališką jį įsakymą kiek-
vienas žmogus tur ėjo sugrįžti tan miestan, kuriame jo tėvai gyveno, kad
būtų įtrauktas į są rašus ir atiduotų mokesčius.

Kai kurie čia atv yko su kupranugariais, apkrautais didžiuliais patalynės
pundais, puodais bei ind ais. Kiti čia atkeliavo ant mažiukų asilų, irgi nešini
patalyne ir indais. Dar kiti atėjo pėsti — žengdami pamažu, nes buvo labai
pavargę.

Kai Rutha pažvelgė žemyn į kiemą, ji išvydo kupranugarius, savo ponų
vedamus į vietas, ji išgirdo bota gų pliauškėjimus, pastebėjo žiežirbas,
šaunančias aukštyn iš kieme su kurtų laužų. Čia žmonės gaminosi sau
vakarienę. Rutha išgirdo ir verks mą mažų vaikučių, pavargusių ir
alkanų.

Tuo tarpu jos motina, bevirdama vakarienę, priėjo prie lango ir
tarė:

— Ruthele, tu negalėsi išeiti iš namų, kol tie visi žmonės iškeliaus.
Supranti?

— Taip, mamyte, — atsakė vaikas ir nusekė motiną atgal prie
krosnies, skausmingai šlubuodama, nes mažoji Ru tha buvo luoša.
Jos motina staiga paėmė vaikutį ant rankų.

— Mano vargšas mažutis avinėlis. Prieš šešeris metus asilėnas
tau įspyrė į vargšę nugarėlę, padarydamas tave raiša.

— Tai niekis, mamyte. Man šiandien nugaros neska uda, o kai
neseniai keista nauja žvaigždė buvo apšvietusi mano lovą, mano nu-
gara daug geriau pasijuto. Aš buvau tokia laiminga, kad, rodos,
būčiau galėjus žvaigždės spinduliais kopti į dangų, virš žvaigž džių!

Jos motina liūdnai pakratė savo galvą.

— Nemanau, kad tu dabar ar betkada galėtum daug kur kopti, bet eikš, vakarienė pagaminta; eime jieškoti tėvelio. Kas gi jį užlaikė?

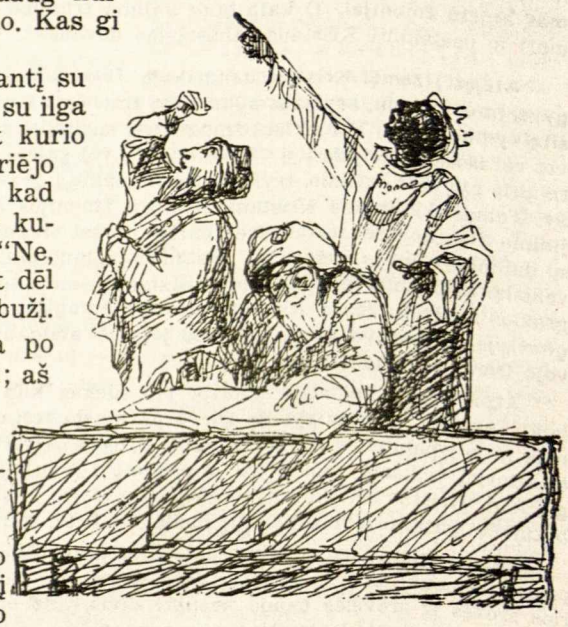

Jos surado tėvą, stovintį prie kiemo vartų, besikalbantį su ką tik atvykusiu vyru ir moterim. Vyriškis buvo aukštas, su ilga barzda. Jis už virvės laikė sniego baltumo asilėną, ant kurio sėdėjo susilenkusi moters figūra. Kai Rutha su motina priėjo arčiau, jos išgirdo tėvą sakant: "Bet aš jums sakau, kad svetainėje nėra daugiau vietos. Argi neturi draugų, pas kuriuos galėtum naktį praleisti?" Vyriškis pakratė galva. "Ne, neturiu", — jis atsakė. "Aš dėl savęs tai nesirūpinu, bet dėl vargšės žmonos". Mažoji Rutha įsikibo į motinos drabužį.

— Mamyte, jaučiai šiomis šiltomis naktimis miega po atviru dangumi, o šiaudai jų urvuose yra švarūs ir šilti; aš ten esu padariusi guolį mano mažam ėriukui.

Ruthos motina nusilenkė aukštajam vyriškiui.

— Girdėjai, ką vaikas pasakė. Tai yra tiesa — šiaudai yra švarūs ir šilti.

Aukštasis vyras linktelėjo galva.

— Mums bus labai miela apsistoti, — tarė jis, padėjo malonaus veido žmonai nulipti nuo asilo ir nuvedė ją į tvartą uolose. Tuo tarpu mažoji Rutha su motina skubėjo

laiptais į viršų, kad nuneštų kruopų dubenėlį ir saldaus pieno puodelį tai malonaus veido moteriškei.

* * *

Kai tą naktį mažoji Ruth atsigulė savo lovon, naujosios žvaigždės skaistūs spinduliai per langą švietė dar skaidriau. Jie ramino jos pavargusius, skaudančius pečius. Užmigus ji sapnavo, kad gražioji žvaigždė prasiskleidė, ir iš jos išėjo nesuskaičiuojama daugybė angelų, kurie nakties tyloj giedojo.

— Garbė Dievui aukštybėse, o žemėje ramybė geros valios žmonėms.

Ir rytą motina pasilenkė prie jos, sakydama:

Pabusk, pabusk, Ruthyte. Klausyk, ką mama turi tau pasakyti.

Kai jos akys tada pamažu atsidarė, motina tarė:

Angelai naktį atėjo, mano mažyte, ir paliko Kūdikėlį kraitelyj šalia tavo baltojo avinėlio.

* * *

Tą popietį Rutha su savo motina ėjo prie šaltinio. Motina nusigrįžo pasikalbėti su kitom miesto moterim apie keistus įvykius, girdėtus ir matytus praeitą naktį. Rutha nuėjo ir atsisėdo ant šaltinio krašto. Vaikas nesibijojo, nes svetimi žmonės dažnai ateidavo prie šaltinio; bet jo niekados nebuvo mačiusi tokių vyrų, kaip tie trys, kurie dabar ėjo jos link. Pirmasis iš jų, aukštas vyriškis, su ilga balta barzda, prisiartino prie Ruthos ir tarė:

Vaikuti, ar negali mums pasakyti, kur gimė Tas, kuris yra vadinamas Žydų karaliumi.

Aš nepažįstu jokio karaliaus, — Rutha atsakė, — bet praeitą naktį, žvaigždei bešviečiant, angelai atnešė vaikelį ir paguldė jį prakartėly šalia mano balto ėriuko.

Nepažįstamasis nusilenkė.

Tai Jis. Parodyk mums kelią pas Jį, vaikuti.

Rutha skubiai nubėgo pas motiną, kuri nuvedė tuos tris vyriškius prie urvo. "Ir išvydę Vaikelį, jie nesitvėrė džiaugsmu ir, atskleidę savo dovanas, jie teikė Jam aukso, smilkalo ir myros," su nuostabiais brangakmeniais. Ruthos motinos akys didžiai nustebo, bet mažoji Rutha tematė tiktai Vaikutį, užmigusį ant motinos krūtinės.

"TYLI NAKTIS, ŠVENTA NAKTIS"

Tai buvo 1818 m. Kūčių vakaras. Arnsdorfo, mažo Austrijos kaimelio, mokykloj buvo susirinkęs būrys žmonių, tarp jų parapijos vikaras Joseph Mohr ir jo draugas Franz Gruber, vargonininkas ir mokytojas. Vakaro metu vikaras pasitraukė iš kambario, ir kai vėliau grįžo, turėjo rankoj sulenktą popieriaus lapą, kurį jis įteikė kaip dovaną mokytojui Gruber. Gruber atskleidė ir paskaitė vikaro parašytą eilėraštį "Tyli naktis, šventa naktis", (Stille Nacht, heilige Nacht). Jis buvo taip sujaudintas, kad tuoj pat, įkvėpimo pagautas, parašė melodiją. Tą Kalėdų naktį ši giesmė buvo pirmą kartą sugiedota. Kompozitorius giedojo bosu, o vikaras-poetas tenoru, pritardamas gitara. Vėliau kiti muzikai ją stilizavo, pritaikė balsams. Greit giesmė paplito vokiškai kalbančiuose kraštuose. Savo gražia melodija ir nuotaika ji patraukė kitų tautų dėmesį. Giesmė iškeliavo į visą pasaulį ir suskambo visose bažnyčiose. Vokiečiai, pagerbdami kompozitorių Franz Gruber, ant jo kapo pastatė paminklą, kurį matome šiame paveikslėlyje. Kūčių vakare kaimo vaikai susirenka su žvakutėmis prie jo kapo ir gieda "Tyli naktis, šventa naktis."

Kad taip aš galėčiau Jį laikyti ant rankų, — pagalvojo ji, bet neišdrįso to prašyti.

* * *

Po kelių dienų suvažiavusieji iš Betliejaus išsiskirstė. Iš jų liko tik trys — vyriškis, vardu Juozapas, Marija, jo žmona, ir Kūdikėlis. Tada, kaip ir seniau, Rutha žaidė svetainės kieme, o baltasis ėriukas prie jos linksmai šokinėjo. Dažnai ji sukluptavo prispausti jo minkštą galvutę prie savo krūtinės, šnabždėdama:

Mano mažutis avinėlis, mano, tikrai mano. Koks tu mielas, avinyti.

Tada abudu prislinkdavo prie įėjimo į urvą pažvelgti į kūdikį. Rutha tada pagalvodavo: "Kad aš galėčiau bent Jo rankytę paliesti." Bet neišdrįsdavo paprašyti.

Vieną naktį, begulėdama lovoj, ji pagalvojo: "Ach, kaip aš norėčiau Jam nunešti gražią dovaną, tokią, kaip išminčiai atnešė. Bet aš neko neturiu, ką galėčiau Jam padovanoti, o aš Jį taip myliu." Kaip tik tuo metu žvaigždės šviesa, kasnakt benykstanti, pasirodė ant lovos galo ir skaidriai apšvietė ėriuką, gulintį prie Ruthos kojų. Staiga ji susimąstė.

Kitą rytą ji atsikėlė džiaugsmu nušvitusiu veidu. Atsargiai apsirengė ir, glausdama baltąjį ėriuką prie krūtinės, nebodama skausmų, pamažu nulipo laiptais. Prie urvo durų ji tarė:

Aš atėjau Jį pagarbinti ir atnešiau Jam mano baltąjį avinėlį.

Motina nusišypsojo raišai mergaitei ir, pakėlus kūdikį nuo savo krūtinės, padavė Jį į rankas mažutei mergaitei, klūpančiai prie jos kojų.

* * *

Po kelių dienų angelas pasirodė Juozapui ir liepė skubėti su Kūdikiu į Egipto kraštą, nes piktasis karalius norėjo jiems pakenkti. Taigi tie trys — Tėvas, motina ir Kūdikis — naktį pradėjo kelionę į tolimą Egipto šalį. O žvaigždė vis labiau ir labiau temo ir visiškai pranyko iš Betliejaus padangės. Bet mažoji Rutha gražiai augo ir stiprėjo kaip migdolo medžiai sode. Visi žmonės, ją matydami, stebėjosi, nes Rutha kadaise buvo raiša.

Tau padėjo keistosios žvaigždės spinduliai, — sakė motina; bet mažoji Rutha žinojo, kad tai buvo palaimintojo Vaikelio Kristaus prisilietimas, jai Jį beglaudžiant prie savo širdies.

(Išvertė Kęstutis K. Kudžma)

KŪČIOS

MŪSŲ KŪČIOS mena puctą, vykusią kitados Mokytojo mirties išvakarėse. Toje puotoje kviečių duona virto eucharistine Aukos Duona. Per tris šimtmečius po to sėdę už stalo krikščionys laužė pašvęstą duoną savo agapėse — dvasinės vienybės ženklan, vienybės tarpusavyje ir su jų Mokytoju.

Dabar šių puotų niekur neberasi pasaulyje, tik pas mus ir artimuosius katalikiškus kaimynus. Kažkas perkėlė jas iš amžių glūdumos, iš krikščionybės lopšio į mūsų kraštus ir išlaikė per šimtmečius iki mūsų dienų. Daug kas iš krikščioniškųjų Vakarų apgaili, kad jų Kūčios, palyginus su mūsų, nebesusiriša su pirmine krikščionybe.

Mūsų Kūčios yra vienintelė iškilmė, sujungianti Paskutinės Vakarienės stalą su Betliejaus prakartu. Paplotėlis ir šienas yra tiedu simboliai, kurie mena vieną ir antrą. Paplotėlis kalba apie Kūnu tapusią duoną, šienas — apie Kūnu tapusį Žodį. Šios dvi paslaptys — kalėdinė ir velykinė — savo esme yra tos pačios. Tai, kas įvyko Kristaus gimimu, turėjo būt atbaigta jo pasilikimu Eucharistijoje.

Mūsų Kūčių centras yra s t a l a s (ne eglutė) su plotkeliu, šienu, pasninkiškais valgiais. Kūčių nuotaikos — paprastumas, rimtis, pakili maldos ir giesmės dvasia, ne blizgesys, žaismingumas. Mūsų Kūčios — šeimos šventė: prie stalo dėkojama Dievui už šeimos narių sveikatą ir prisimenami visi šeimos mirusieji.

(skaitoma Kūčių evangelija prie stalo)

PASVEIKINIMAS

Sveikas Jėzau gimusis, * Šventas Dievo Kūdiki! * Brangią dieną švenčiame, * Užgimimo Viešpaties — * Linksminkimės ir džiaukimės * Dievui garbę duodami giedokime.

Kanklėmis kankliuokime, * Sutartinę traukime; * Brangią dieną . . .

MALDA

V i e š p a t i e K r i s t a u, užgimęs žemei džiaugsme, atėjęs visiems laikams išganyme; Prašom tave, laimink mus visus: didžius ir mažus, sveikuosius ir ligonius, liūdinčius ir besidžiaugiančius; laimink čia susirinkusius ir ypač laimink tuos, kurie neranda vietos plačioje žemėje. Būk jų ir mūsų viltis, būk jų ir mūsų džiaugsmas, priebėga ir ramybė! Ypač čia susirinkusiųjų būk Vienybės Dievas, kad visur ir visad jaustumės ir pasiliktume v i e n a per tave ir sutavim. Amen.

KŪČIŲ GIESMĖS

(giedamos protarpiais bevalgant)

Didis džiaugsmas patekėjo * Su žvaigžde viršum Betliejaus, * širdys laime ėmė plakti — * Gimė Dievas šitą naktį. *

(nukelta į 225 psl. antrą skiltį)

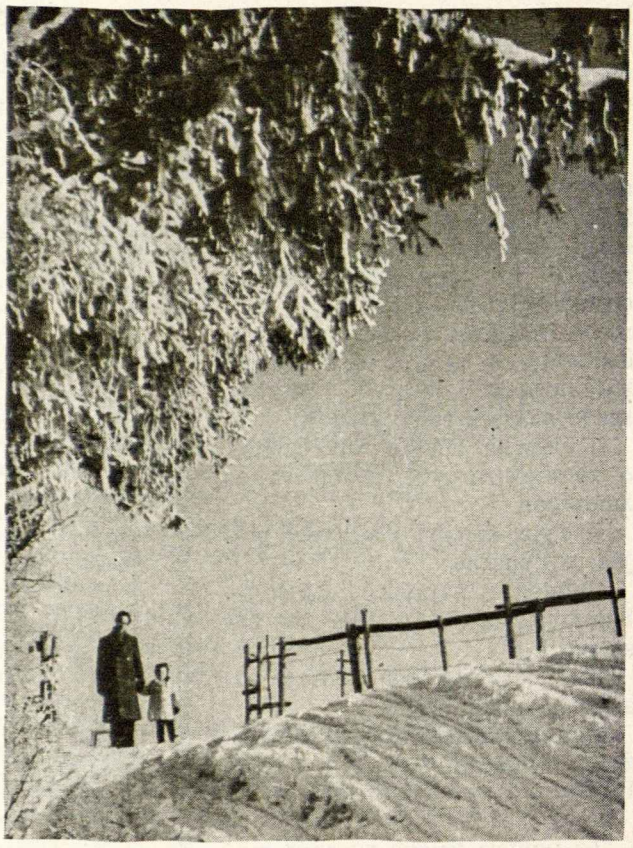

Šventėm baltai pasipuošę medžiai kviečia mus į gamtą.

Nuotr. K. Daugėlos

AR PASIDUOSIME SROVEI

V. VYGANTAS

Viename žurnale neseniai skaitėme lietuvių studentų apžvalgą, jų dabartinę veiklą bei užsimojimus. Tą straipsnį paskaičius, susidaro liūdna nuotaika, nes jame jaučiamas tam tikras žmogiškųjų vertybių keitimas ir pirmieji lengvos asimiliacijos — prisitaikymo svetimame krašte — daigai. Tenka pripažinti, kad jau ir studentų tarpe galima pastebėti pačius pirmuosius nutautėjimo ženklus. Tiesa, jie neryškūs, bet labai skaudūs. Tas faktas verčia susimąstyti. Nutautėjimo klausimas yra diskutuojamas įvairiausiomis progomis, stengiantis išryškinti uždavinius bei priemones kovoje prieš šį mūsų tautai pavojingiausią procesą, tačiau labai retai į šią problemą pažvelgiama iš gyvenimiškos pusės. Pažvelkime bent trumpai į šį klausimą iš psichologinio taško, kuris nutautėjimo procese yra itin svarbus, nors ir dažnai mūsų nesuvokiamas.

Žvilgsnis į psichologiją

Norint tinkamai suprasti šio klausimo psichologinę pusę, reikia trumpai paliesti žmogaus psichinį išsivystymą. Gimusiam kūdikiui jo aplinka, tiek vidinė tiek išorinė, turi nepaprastos reikšmės tolimesniam asmenybės vystymuisi. Nors dažnai yra smerkiama ir iš tikrųjų nevisiškai priimtina savo laiku garsiai paplitusi "tabula rasa" teorija, tačiau nepaneigtinas faktas, kad žmogaus aplinka vaidina svarbų vaidmenį žmogaus psichiniame išsivystyme. Besivystąs kūdikis palengva pradeda suprasti jį supantį pasaulį, atskirti save nuo aplinkos — jos daiktų bei reiškinių. Vėliau jis savo begaliniais klausimais užpuola savo artimuosius, jų atsakymais nesąmonin-

gai kurdamas logišką dalykų supratimą. Iki maždaug 5-7 metų vaikas formuoja savo pagrindinius būdo bruožus. Daug naujų žinių vaikas įgauna mokykloje. Jis jas priima be kritiško įvertinimo, nesąmoningai siekdamas kuo daugiau tų žinių. Tuo metu jaučiama didžiausia jo pažangą moksle. Žinios yra jam svarbiausias faktorius, gi į dalykų esmę jis tuo tarpu nekreipia dėmesio. Tačiau natūraliai pasiekęs brendimo laikotarpį, jaunuolis pasidaro itin kritiškas, ieško tiesos bei gilesnio jį slegiančių problemų supratimo. Jis kritikuoja savo aplinką, jaučiasi viską žinąs bei esąs nepaprastai protingas. Šią stadiją sėkmingai peržengusį jaunuolį jau galima laikyti psichinio vystymosi laikotarpį praėjusiu individu, nors reikia pripažinti, kad ir toliau kiekviena gyvenimo valanda mus moko, ir mes vis daugiau brėstame.

Vertybės grupuojamos

Per visus šiuos laikotarpius jaunuolis sąmoningai ar nesąmoningai formuoja savo gyvenimo planą psichiniu atžvilgiu. Pradžioje jis klauso tėvų patarimo, jų pamokymų, bando juos suprasti, gi vėliau pats savyje suformuoja ir pagal savo psichinę galių struktūrą pritaiko savo pasaulėžiūrą. Tuo nenorima pasakyti, kad pasaulėžiūra yra vien tik žmogaus psichinių galių struktūros išvada. Norima tik pabrėžti, kad žmonių skirtumai reiškiasi dalinai per psichinės struktūros įvairumą. Kiekvienas žmogus turi tokį psichologinį gyvenimo planą — gaires: pas vienus jis yra neišvystytas ir intelektualiniu atžvilgiu gal net menkavertis, nes individas geresnio nesugeba sukurti, pas kitus jis ryškus ir sistemingas, intelektualiai pagrįstas. Tačiau kiekvieno žmogaus gyvenimo planas turi savyje vertybių, kurios daugiau ar mažiau sistemiškai sugrupuotos. Be vertybių supratimo žmogus būtų lygus gyvuliui, kuris neatskiria gėrio nuo blogio. Žmogus, kad ir primityviausias, turi šią didelę Dievo dovaną. Jau kitas klausimas, ar visos vertybės tikros, teisingos ir amžinos. Kaip skiriasi žmonių pasaulėžiūros, taip skiriasi ir jų vertybės, kurios gali būti laikomos pasaulėžiūrų štandartais. Tačiau pats vertybių egzistavimas žmogaus būtybėje yra būtinybė. Jau nuo vaikystės dienų vaikas nesąmoningai pradeda priimti ir formuoti savo vertybių gradaciją. Čia jam padeda jo aplinka, ypač auklėjantieji veiksniai: tėvai, Bažnyčia, mokykla ir organizacijos. Galutiną aukštesnių vertybių supratimą jaunuolis pajėgia pajusti pačioje brendimo stadijoje. Todėl tame laikotarpyje dažnai girdime jaunuolius diskutuojant Dievo buvimo, gyvenimo prasmės ir esmės klausimus. Šitų problemų subjektyviame sprendime glūdi aukščiausių žmogiškų vertybių formavimas. Vėliau jau retai pastebėsime žmogų keičiantį savo vertybes, nebent jis būtų aplinkos itin stipriai paveiktas. Tad vertybių hierarchija žmogaus gyvenime yra nepaprastai svarbus faktorius. Nesiimant čia diskutuoti vertybių esmės filosofiniu atžvilgiu, norisi surišti ją su nutautėjimo procesu.

Mūsų bendruomenės vertybės

Esame tautinės bendruomenės nariai. Kiekviena bendruomenė, savo aplinkos bei kitų sąlygų verčiama, turi savitas funkcijas ir uždavinius, iš kurių dalinai ir išplaukia bendruomenei priimtinos vertybės. Lietuvių tautos uždavinius bene geriausiai bus suformulavęs prof. St. Šalkauskis, iškeldamas vakarų ir rytų Europos sintezės problemą, kuri savaime neša su savim ir atitinkamą vertybių hierarchiją. Tikruoju lietuviu tektų laikyti tą individą, kuris pagal savo sugebėjimus sąmoningai ar nesąmoningai pripažįsta šią vertybių gradaciją. Ne kiekvienas tačiau yra tokių vertybių sąrangą priėmęs, ir toks tautietis šiandien ypatingai išgyvena nutautėjimo problemą.

Kas gi yra nutautėjimas? Atsakymas labai paprastas: tautinės bendruomenės vertybių praradimas. Lietuvis katalikas šiame krašte gali likti geru kataliku, jei jis laikysis religinės bendruomenės vertybių hierarchijos, bet jis gali nutautėti, jei jis praras savo tautinių vertybių supratimą. Esame išsklaidyti po visą pasaulį. Beveik visi tremtiniai dar jaučiame savyje pagrindinius Europos vertybių bruožus. Naujuose kontinentuose vyrauja kitokia tvarka ir kitokia vertybių hierarchija. Nenagrinėdami visų tos gradacijos skirtumų, trumpai turime pastebėti, kad Europoje daugiau vyrauja kokybinis elementas, gi Amerikoje ypatingas dėmesys kreipiamas į kiekybinį elementą. Net tokį abstraktų reiškinį, kaip žmogaus inteligentiškumą bandoma apibūdinti kiekybiškai. Kas liūdniau — šiame krašte vyraujanti vertybių hierarchija yra patrauklesnė, ji stato žmogui mažiau reikalavimų, lengviau suprantama masėms, apčiuopiamesnė ir daugiau patraukianti žmogaus jausmus. Todėl nutautėjimo pavojus čia dvigubai pavojingas: pirma, vertybės čia kitos; antra, vyraujančios vertybės yra patrauklios. Pradžioje minėtam straipsny apie studentus kaip tik ir jaučiamas lėtas, bet tikras vertybių keitimas, nes kokybinis elementas jau neigiamai suprantamas bei vertinamas.

Kaip sustabdyti procesą?

Norėdami sustabdyti nutautėjimo procesą, mes turime laikyti lietuviškos vertybių hierarchijos ir ją ugdyti jaunimo tarpe. Kalba, tradicijos ir kiti reiškiniai yra geros tų vertybių reiškimosi formos. Tačiau jaunuolis gali būti tikru lietuviu, kartais ir silpnai lietuviškai kalbėdamas, jei tik jis įsisąmonins lietuviškai aplinkai priimtiną vertybių sąrangą. Savaime suprantama, kad laikas kaip aplinkos faktorius veikia į žmogaus vertybes. Tad atvykę į šį kraštą, mes esame priversti susidurti su čia vyraujančiomis vertybėmis. Todėl svarbu, kad tokiu atveju iš svetimo krašto aplinkos vertybių pasirinktumėm sau tas, kurios mums suprantamos ir toleruotinos. Jos mums nebus tokios pavojingos, gi iš kitos pusės — priimdami bent dalį naujosios aplinkos vertybių, mes ir naujoje aplinkumoje nebūsime pasimetę. Idealiausias (žmogišku, ne tautišku atžvilgiu) dalykas būtų šių gradacijų sintezė, tačiau abejotina ar tai iš viso galima (būtų gera, kad šį klausimą giliau paanalizuotų mūsų filosofai). Tačiau svarbiausias uždavinys yra neprarasti lietuviškos vertybių gradacijos, nes be jos tautinis žlugimas neišvengiamas, nors ir puikiausiai lietuviškai kalbėtumėm. Šalia tėvų, Bažnyčios ir lietuviškosios mokyklos tą vertybių sąrangą įsisąmoninti turėtų padėti ir lietuviškos organizacijos. Tik jų konkrečius uždavinius aptarti bei veikimo metodus diskutuoti jau būtų kita tema.

Muškim būgnais, trimituokim, * Jėzui garbę atiduokim * Šiąnakt mums užgimusiam!

Angelai į žemę leidos * Ir giesmės skambėjo aidas. * Giesmę angelų pažinę, * Piemenėliai davė žinią. * Muškim būgnais, trimituokim . . .

*

Šią naktį, šią ramią, * Dangus tiesia žemėn * Taikos ir palaimos rankas * Tai amžinas žodis * Žaibu žemėn skrodė, * Tai Meilė, Šviesa ir Auka . . .

Šią naktį šią brangią * Betliejaus padangėj * Nušvito žvaigždė įstabi. * Ją regi Karaliai, * Ir randa vaikelį * Mergelės Marijos glėby . . .

O Jėzau, Vaikeli * Užgimęs tvartely, * Ištiesęs rankutę į mus. * Palaimink šiandieną * Benamį kiekvieną * Parvesk į gimtuosius namus.

O Kūdiki, Kristau, * Maži mes, bet drįstam * Atnešti prie kojų tavų * Mūs širdis ir valią, * Tik laimink mūs kelią * Ir vesk prie sodybų savų.

(Kūčių giesmės, maldos ir švenčių aprašymas paimtas iš baigiamos spausdinti naujos kun. St. Ylos maldaknygės.)

ANTANAS JASMANTAS

MIŠIOS NAZARETO MERGAITEI

(Ištraukos)

1. I n t r o i t u s

Kai tamsmėlyniai vakarai
Anapus tėviškės kalvelių blėso,
Į mūsų kelią, dulkiną ir vėsų.
Lyg Vakarinė išnirai
Tu, juodbruve Mergaite Nazareto!
Ne vyro vedama, o vyrui pažadėta.

Garbė Tau, Viešpatie, per šią mažutę,
Kurios alsavimą pajutę
Stiebeliai stiebias ūkanoti,
Karklynuos vėjai ima groti
Ir laumės drobules papieviais išvynioja,
Kad nesudrėktų jos šiltutė koja
Į mūsų kelią, dulkiną ir vėsų.

Kai mėlyni jau vakarai
Kalneliuos tėviškės išblėso,
Lyg vakarinė išnirai
Tu, juodbruve Mergaite Nazareto,
Ne vyro šaukiama, o vyrui pažadėta.

2. G l o r i a

Tai ko tos dykumos pragydo
Gaideliuose ir ko tie šydo
Sparneliai sumojavo?—
Sesutė prašė šimtabalsę
Laukų dūdelę, kad ją alsią
Prie vygės balto klevo
Šią pirmą naktį pavaduotų,
Jos Pirmgyvėliui paniūniuotų —
Ir dykumos niūniavo:

Mik, mažutis pievų pūke!
Mik su žemele kartu!
Merkias kloniai apsiūkę,
Užsimerk ir tu!

Ežere varpai nutilę
Lig aušros neberaudos,
Nebesiųs į gelmę gilią
Užkeiktos maldos.

Piktos laumės nugenėjo
Žvakeles paežerės.
Tu parkviesk žvaigždžių Sėjėją,—
Tegu šiąnakt sužėrės

Aukso rasos vandenyse,
Aukso rasos ant javų,
Te šią naktį neišvysim
Ašarų tavų.

Mik mažutis pievų pūke,
Mik su ašarom kartu!
Merkias kloniai apsiūkę,
Užsimerk ir Tu! —

Niūnavo jos ir nežinojo,
Kad prie šiltų Mažyčio kojų
Apverkti mūsų daliai
Suėjo piemens ir karaliai.

3. G r a d u a l e

Ar nuskubant nematėt jos,
Mažos papievių klajūnėlės?
Anksti, labai anksti ji šiandien kėlės,
Jos plaukuose lašai rasos.
Argi nematėt jos?

Žiema praėjo. Lyt nustojo.
Girdėti giriose garsai genelio.
O ant išdžiūvusio ganyklų kelio
Lengvutės pėdos josios kojų.
Argi nematėte, kur ji žiemojo?

4. O f f e r t o r i u m

Jis dar mažas: du purpleliai kanapėti
Jį ant aukuro tau pavaduos;
O kai grįši, skęs žieduos
Visos pievos, ims kalneliai šokinėti,
Kad Jis lieka valandėlę dar pas juos.

Ak, kad rastum, ir Golgoton palydėjus,
Metinį ėriuką už vielų . . .
Tuščios užtvaros. Ganyklose tylu.
Tiktai dykumos įkaitę laido vėjus,
Tik girdėt staugimas šakalų.

O kai grįši, Jį paskyrus, vėl namolei,
Gūsčios žemė pakasynų virpuliuos,
Kapinynai lino marškom suboluos,
Skeldės uolos, bus aptemę visi toliai:
Ant šio aukuro Jo nieks nepavaduos.

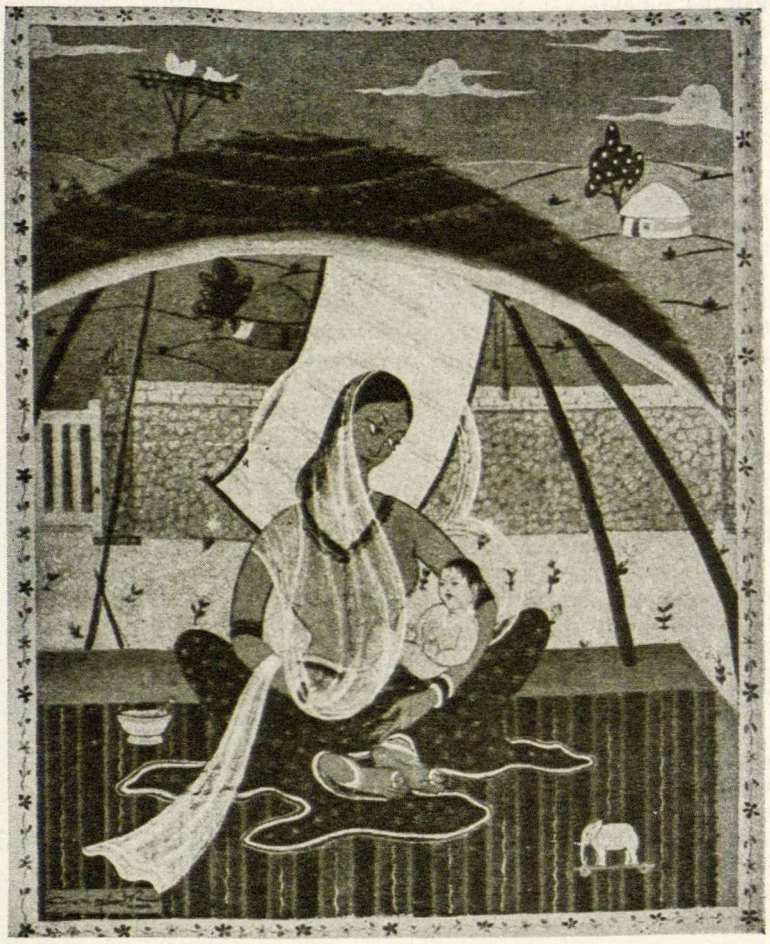

Indijoje ir valdovai, ir visa tauta, ir Buda sėdi, sukryžiavę kojas. Tapytojas, N. Mhate, piešdamas šią "Dramblio madoną", net nemanė kitaip ją pavaizduoti.

NEKALTAS MARIJOS PRASIDĖJIMAS

ENATA SKRUPSKELYTĖ, Putnam, Conn.

Dievas suteikė mums didelę tikėjimo ir religijos dovaną, už kurią mes turim būt labai dėkingi. "Palaimintas teesie Dievas ir mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus Tėvas, kurs mus palaimino danguje. Jis mus išrinko jame pirm pasaulio įkūrimo, kad būtumėm jam įsūniai per Jėzų Kristų, taip kaip buvo jo valios sumanyta, kad girdėtumėm jo garbingą malonę, kuria jis apdovanojo mus savo mylimajame Sūnuje" (Iš šv. Povilo laiško Efezo krikščionims).

Visi mes priklausome tam dideliam Mistiniam Kristaus Kūnui, kuriuo Dievas rūpinasi ir myli. Kiekvienas mažiausias narelis — kiekviena žmogaus siela yra atskirai sukurta, kiekvienai yra duotas tam tikras kelias ir uždaviniai, kuriuos ji turi atlikti, atėjusi žemėn. Juo siela yra ruošiama didesnį darbą atlikti, juo daugiau jėgų ir priemonių jai suteikiama. Aukščiausiai iš visos žmonijos buvo iškelta Marija, Atpirkėjo Motina, kuria Dievas ypatingai rūpinosi nuo pat amžių pradžios.

Atpirkimo paveiksle Marija stovi šalia Dievo Sūnaus, nes Ji neatskiriamai surišta su Kristaus asmeniu. Motina ir Sūnus, kokie du artimi žmonės! Marija, kuriai buvo skirtas toks didelis uždavinys žemėje, turėjo būti ypatingu būdu paruošta. Gilinantis į Marijos asmenį, visur randame jos tobulumą. To tobulumo priežastis yra tas, kad Dievo Motina niekad neturėjo gimtosios nuodėmės, kuri apsunkina kiekvieną sielą, ateinančią pasaulin.

Ši didelė tiesa Bažnyčios buvo patvirtinta popiežiaus Pijaus IX lūpomis gruodžio 8 d. 1854 metais. Dogma buvo paskelbta šiais žodžiais: "Švenčiausioji Mergelė Marija nuo pat savo prasidėjimo Visagalio Dievo ypatinga malone buvo apsaugota nuo gimtosios nuodėmės,, atsižvelgiant į Jėzaus Kristaus, žmonių Išganytojo nuopelnus." Kiekvienam žmogui gimtoji nuodėmė yra nuvaloma šv. krikšto vandeniu ir tuo būdu jis yra pašvenčiamas antgamtiniam gyvenimui, ir nuo pat mažų dienų jis auga malonėje, kol galų gale po mirties jam yra suteikiamas amžinas džiaugsmas. Marija buvo vienintelė išimtis, kuriai ši malonė buvo suteikta kitokiu būdu. Marija jau savo prasidėjime buvo apsaugota nuo sutepimo ir tai įvyko ne apvalymo, bet apsaugojimo būdu; tas, kas nėra suteptas, neturi būti apvalytas.

Šioje Bažnyčios dogmoje randame dvi ryškias dalis. Pradžioje sakoma, kad Marija nuo pirmojo gyvybės momento buvo nepaliesta gimtosios nuodėmės. Toliau pabrėžiama, kad tai buvo padaryta per Jėzaus Kristaus nuopelnus, nors tuo metu Atpirkimas dar nebuvo įvykdytas. Įsigilinkime į kiekvieną tų punktų atskirai.

Marija apsaugota nuo gimtosios nuodėmės pirmą savo gyvenimo valandėlę, kai buvo sutverta Jos nekalta siela ir susijungė su kūnu. Iš čia seka, kad Marija niekad neturėjo gimtosios nuodėmės, ir nebuvo paliesta jos pasekmių. Tai Ją išvadavo iš palinkimo į mažiausią nuodėmę ir padarė iš visų žmonių panašiausią į Dievą. Ir kas gali būti arčiau Dievo, jei ne Toji, kurią Dievas Tėvas išrinko savo Dukterimi, Dievas Sūnus — savo Motina, Šventoji Dvasia — savo Sužadėtine.

Gal kartais iškils klausimas, kodėl Marija, kuri nebuvo paliesta gimtosios nuodėmės, turėjo vargti žemėje, būti neturtingiausia iš neturtingųjų, kentėti ir mirti kaip visi žmonės? Marija kaip ir Jos dieviškasis Sūnus Jėzus Kristus, kentėjo ir mirė ne gimtosios nuodėmės pasėkoje, bet todėl, kad buvo priėmusi žmogaus kūną, žmogaus prigimtį. Ji kentėjo todėl, kad buvo žmogus, o nepuolė todėl, kad Dievo Apveizda buvo Ją nuo amžių išrinkusi.

Antra, Marija buvo nekaltai pradėta dėl Kristaus nuopelnų, dėl Jo kančios ir mirties ant kryžiaus. Kitados, 13 šimtmetyje, šis klausimas buvo diskutuojamas. Kai kurie, net patys stipriausieji to amžiaus teologai tvirtino, kad Marija neturėjo būti atpirkta kaip visi žmonės. Jie buvo įsitikinę, kad Marija nesinaudojo Kristaus nuopelnais, ir

kad Jai suteikta nekalto prasidėjimo privilegija visiškai nepriklausomai nuo Kristaus atėjimo į pasaulį ir kančios ant kryžiaus. Tačiau šį įsitikinimą prieš šimtą metų paskelbtoji tiesa paneigia ir aiškiai sako, kad Marija buvo atpirkta per Jos Sūnaus nuopelnus tuo būdu, kad tai buvo ne apvalymas, bet apsaugojimas.

Popiežius Pijus IX, paskelbdamas šią dogmą viešai, rėmėsi pačiais autentiškiausiais šaltiniais: šv. Raštu ir Tradicija. Pats seniausias iš šių šaltinių yra Senasis Testamentas. Senajame Testamente randame Viešpatį Dievą kalbant žalčiui (velniui), kad ateis pasaulin moteris (Marija), kuri sutrins žalčiui galvą. Jeigu Marija nors trumpai valandėlei būtų leidusi žalčiui viešpatauti Jos sieloj, žalčio galvos Ji nebūtų galėjus sutrinti. Pirmoji Ieva, sulaužydama Dievo įsakymą ir pasiduodama žalčio gundymui valgyti uždrausto vaisiaus, mus pražudė, antroji Ieva — Marija, Dievo gerumo ir gailestingumo padedama, sutrynė žalčio galvą ir išgelbėjo mus iš jo vergijos. Tarp Marijos ir piktosios dvasios ėjo didelė kova. Žaltys stengėsi įgelti, užnuodyti nuodėmių purvu skaisčią Jos sielą, bet Nekaltai Pradėtoji žaltį nugalėjo.

Šios mažos minties, paimtos iš Senojo Testamento, neužtektų Marijos nekaltumui įrodyti. Tačiau Ji turi didelės reikšmės, kai Bažnyčios Tėvai ir Daktarai, remdamiesi ja, lygina Mariją su Ieva, ir randa joje kažką daugiau, negu tik didelį šventumą. Todėl ir popiežius Pijus IX pačioje dogmoje šį sakinį cituoja ir remiasi juo.

Netikinčiam materialistui tai nedaug tereikštų. Mes gi šitame pažade matom gilią atpirkimo paslaptį, matom Kristų, Jo meilę ir pasigailėjimą, matom pilną dangaus ir gėrio pergalę. Ši pergalė buvo pilna, nes nuodėmė, kuri sielą padaro verge, buvo nugalėta. Popiežius, paskelbęs Nekalto Marijos Prasidėjimo tiesą, pats pabrėžė, kad pergalė nebūtų buvusi pilna, jei Dievo Motina būtų turėjusi gimtąją nuodėmę, kaip ir kiti žmonės.

Pirmoji pranašystė apie Nekaltą Prasidėjimą glūdi Senajame Testamente, nors gal tik nedaugelis ją galėtų ten surasti. Juk ir ąžuolo pradžia yra mažoj gilelėj, kuri slepia savyje didelį ir galingą medį. Kas nežino, kaip atrodo medis, negali žinoti nei mažos gilelės vertės, nei kaip ji atrodys paskutiniame išsivystymo laipsnyje. Tie, kurie matė ąžuolą, žino, kas gilelėje paslėpta.

Kita vieta šv. Rašte, kuria remiantis yra galima prieiti Nekaltą Marijos Prasidėjimą, yra Naujajame Testamente, šv. Luko Evangelijoje. Šv. Lukas yra vienintelis iš visų keturių evangelistų, kuris davė tokį pilną Apreiškimo Marijai aprašymą. Jis rašo arkangelo Gabrieliaus žodžius: "Sveika, malonės pilnoji, Viešpats su tavim, pagirta Tu tarp moterų," ir šv. Elzbieta, kurią Marija aplankė, pasitinka Ją panašiais šv. Dvasios įkvėptais žodžiais. Nors "malonės pilnoji" gali reikšti "nekaltai pradėta", nors "pagirta tarp moterų" gali būti tas pats, kas ir "be gimtosios nuodėmės", tam įrodyti reikia stipresnio pagrindo. Ir vėl kreipiamasi į Bažnyčios Tėvus, ką jie apie tai galvojo.

Jau šv. Efremas iš Syrijos († 373) domėjosi šiuo klausimu ir daug rašė. Kiek vėliau Graikijoj atsiranda visa eilė didelių ir šventų vyrų, kurie taip pat paliko įrodymų, vedančių ton pačion kryptin. Keli iš jų paminėtini: šv. Proklas, šv. Teodoras, šv. Sofronijus, Jeruzalės patriarkas, šv. Andriejus iš Kretos, šv. Jonas iš Damasko. Jie visi žodžius "Sveika, malonės pilnoji" supranta "Sveika, palaimintoji Dievo akyse, Jo mylimoji, ir niekada nebuvai kitokia". Šv. Proklo žodžiais, Marija yra Naujasis Rojus, į kurį velnias negalėjo įeiti; Marija nepažino tokios mirties, kaip visi žmonės. Ji išskirta iš suteptos žmonijos.

Visi minėti čia Bažnyčios vyrai buvo tvirti tikėjime ir moksle. Jie suprato, kad jei Marija būtų padariusi nuodėmę, nors minutei būtų nusikreipusi nuo Dievo, nebūtų gavusi tos didžiulės privilegijos būti Išganytojo Motina. Jei Marija būtų turėjusi gimtąją nuodėmę, Jos malonės pilnumas būtų sumažėjęs ta prasme, kad Ji nebūtų galėjusi išlikti tokiame malonės stovyje visą gyvenimą žemėje. Taigi, arkangelo pasveikinimo žodžiuose Bažnyčios tradicija, šv. Dvasiai padedant, mato Nekaltą Marijos Prasidėjimą. Matė jį ir Bažnyčios liturgija, iš pat seniausių laikų. Nekalto Marijos Prasidėjimo šventė Graikų Bažnyčioj buvo švenčiama nuo 7, 8 šimtm., Sicilijoj nuo 9, Airijoj nuo 10 ir beveik kiekviename katalikiškame krašte nuo 13 šimtmečio, Lietuvoje ji žinoma jau nuo 15 š.

Daiva Nauragytė

PĖDSAKAI

Įmintos pėdos pusnyje —
Tolyn, tolyn, tolyn . . .
Jos nuseka tave
Iš čia tolyn,
O aš lieku viena.

Pro apšerkšnojusius stiklus
Matau pusnių marias,
Ir šūkauja lauke
Šiaurys miklus,
Ir neprisišaukia tavęs.

Įminti pėdsakai širdy
Vargu ar benudils,
Vargu ar baltos pusnys
Ten pagiry
Nuo ašarų sušils.

Sudrėksta skruostas nuo šerkšons.
Tolyn, tolyn, tolyn —
Nutols taip pėdos, nurasnos,—
Ar besugrįš? Kažin . . .

SNIEGULĖ

Graži, švelni, baltutė
Ji gimė šiam pasauliui.
Linksma, kai vėjas pūtė,
Skaisti, kai švietė saulė.

Aukštų dausų gėlelė
Švelni liūliavo, supos,
Tviskėjo kaip žvaigždelė
Palangėje nutūpus.

Pasek žiemužės godą,
Žibėt, kai šviečia saulė,
Pridengti purvą juodą
Ji gimė šiam pasauliui.

VALIOS IR DARBO ŽMOGUS

Šio numerio garbės leidėjas yra **Kunigas Prelatas Ignotas J. Kelmelis,** Newarko Švč. Trejybės lietuvių parapijos kleponas. Jis pirmas suprato mūsų rūpesčius ir sunkumus ir atskubėjo padėti, kad "Ateitis" su viltim žengtų į naujuosius metus, nešdama visam lietuviškam katalikiškam jaunimui džiaugsmą ir paguodą, uždegdama jų širdis kilniais idealais. Tai yra švenčių dovana visai mūsų moksleivijai, o ji, kaip niekas kitas, šitą duosnią auką supranta ir įvertina, ir savo dėkingumą išreiškė dar uoliau mokydamasi, dar labiau brandindama savo katalikišką lietuvišką asmenybę.

Mums visiems, iš vargo kopiantiems ir siekiantiems mokslo, Prel I. Kelmelis gali būti pavyzdžiu. Valingai jis siekė savo tikslų, su didel'u darbštumu ir meile jis skleidė Evangeliją žmonėse.

Jo tėviškės reikia ieškoti Lietuvoje Kapčiamiestyje, Navikų kaime. Ten jis gimė 1882 m. liepos 30 d., vadinas, šią vasarą jis atšventė 70 metų sukaktį. Jo tėvai buvo susipratę lietuviai ir religingi. Šias savybes jis išsinešė, keliaudamas į Kapčiamiesčio pradinę mokyklą. Vėliau aukštesnės mokyklos mokslus mokėsi privačiai Seinuose ir kitur. Jo sesuo Marijona jau buvo iškeliavusi į Naująjį Pasaulį. Ji ir atsikvietė savo brolį Ignę. 1901 m. jis išlipo į šios žemės krantus, nešdamasis dar lygumų vėją ir malonų vasarojų kvapą. Per vandenynus atlydėjo jį ir noras dirbti, veržtis, neužsidaryti pilkame darbe. Čia ir pradėjo naują gyvenimą, stverdamasis mokslo ir darbo. Tuoj ėmė lankyti kursus Naticoke, Pa., kad galėtų įstoti į aukštesnę mokyklą. Vėliau nuvyko į Valparaiso, Ind., universiteto kolegiją, kur studijavo klasikinius ir praktinius mokslus. Iš ten persikėlė į Šv. Marijos kolegiją Orchard Lake, Mich., kur baigė kolegijos kursą ir 1911 m. birželio 11 gavo diplomą "cum laude".

Baigęs kolegiją, įstojo į Šv. Cyriliaus ir Metodijaus Kunigų Seminariją Orchand Lake, Mich. ir ją baigė 1916 m., kunigu buvo įšventintas birželio 24 d. Šv. Andriejaus katedroje Grand Rapids, Mich. Šioj vyskupijoje ir praėjo pirmieji kunigavimo metai įvairiose parapijose.

Kun. Prel. Ig. J. Kelmelis, Newarko Švč. Trejybės lietuvių parapijos klebonas

1921 m. jį atsikvietė Newarko vyskupas ir paskyrė vikaru Elizabetho, N. J. lietuvių parapijoje, o 1922 m. jis paskiriamas į Newarką, į Švč. Trejybės lietuvių parapiją.

Ši parapija buvo įbridus į skolas, į skurdą. Naujasis klebonas energingai ėmėsi darbo. Jis kaip Lietuvos ūkininkas ėjo per savo laukus — per bažnyčią ir per tikinčiuosius, rūpindamasis viską kuo geriausiai sutvarkyti. Jo rankose parapija sužydėjo, bažnyčia išsipuošė. Per tris dešimtis metų jis čia uoliai budėjo, kad nepūstų pikti vėjai ir neardytų jo tikinčiųjų tikėjimo, kad negestų lietuviška mintis. Visą savo dėmesį jis yra sutelkęs į savo parapiją, kad ji tik būtų geriau tvarkoma.

Už uolumą, pareigingumą ir prisirišimą prie Bažnyčios 1949 m. spalio 20 d. Popiežius Pijus XII jį pakėlė į Prelatus (Right Reverend Monsignore). Tai pirmutinis New Jersey apylinkės lietuvis kunigas, susilaukęs tokio aukšto ir garbingo Bažnyčios įvertinimo.

Kun. prel. Ig. Kelmelis yra nuoširdus lietuvis, visada sielojasi Lietuvos reikalais. Kai kūrėsi Lietuva, jis daug padėjo savo darbu ir aukomis. Ir dabar jis, kaip ištikimas vaidila, budi prie atsineštų tradicijų, prie lietuviškojo žodžio. Todėl nenuostabu, kad jo parapijos jaunimas gražiai kalba lietuviškai.

A. D.

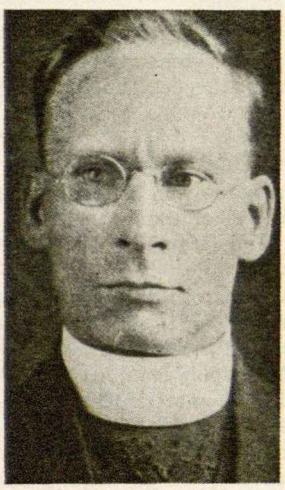

← Kun. Ig. Kelmelis įšventintas kunigu 1916 m.

PRELATAS IG. KELMELIS YRA ŠIO NUMERIO GARBĖS LEIDĖJAS

DIEVAS TREMTIES POEZIJOJE

VACYS KAVALIAUSKAS

Kai iš laiko ir vietos nuotolių pažvelgiame į savo gimtojo krašto veidą — miškus, kalnelius, upes ir laukus, jis mums atrodo ne tik mielas, bet ir ryškus ir individualus. Ne tik fiziniai jo bruožai, bet ir jo dvasia ir nuotaika darosi ryškesnė. Pakelių kryžiai, bažnytinių varpų aidai, ilgesingos ir liūdnos dainos, tyliai šiurenančios javų bangos, žvaigždėtos naktys — visa gamta ir žmogus yra tarytum apgaubti vienos nuotaikos ir dvasios.

Ir mūsų sielvartai, ir ramiai liūdnas Rūpintojėlio veidas, ir ilgesingos rudenio naktys susilieja į vieną ritmą ir gilią maldos nuotaiką, kurią subtiliai išdainuoja Putinas savo "Rūpintojėly":

Dievuli mano, argi mūsų godos
Tave prie kelio iš dangaus atprašė,
Ar gal tos šviesios rudenio naktužės
Tave iš mūsų žemės išsapnavo.

Ar ne šis peizažas, jo dvasia ir nuotaika, bus prisidėję, kad tiek daug religinių elementų, religinių motyvų yra lietuvių mene, ypač liaudies skulptūroje ir literatūroje — poezijoje? Žinoma, atsakyti šį klausimą kategoriškai, nurodant jo priežastis, būtų nedrąsu net ir tebelaikant galiojančiais Hyppolite Taine'o laiko, aplinkos ir rasės dėsnius, juo labiau, kad ir pati literatūra yra gyvenimas.

POETAS IR PASAULIS

— Kas blogai jieško, — sako O. V. Milašius, — tas neranda nieko, kas gerai jieško, čia neranda nieko. — Tikrai, dažniausiai žmogui jį supąs pasaulis atrodo paprastas, pilkas, kasdieniškas. Jis neatkreipia dėmesio nei į garsus — vėjo šiurenimą javų jūromis, miško tylų ošimą, upelio linksmą skambėjimą, nei į spalvas ar jų puikias kompozicijas, nei į daiktų formą — kalnus ar slėnius, individualizuojančius kraštovaizdį. Tačiau, kai gerai klausai, išgirsti nuostabių simfonijų aidų nuotrupų, išgirsti ištisus gamtos koncertus; kai gerai žiūri, pamatai nuostabių spalvinių derinių; kai jauti ir mąstai, ir kasdieninėje aplinkoje pajunti visuotinio prasmingumo dvasią ir nuotaiką, iš kurios spinduliuoja gilios minties momentai. Tada, Jurgio Baltrušaičio žodžiais, ir smilga

Tavo kurčiai širdžiai tyliai, tyliai sako,
Kad tu ir jos stiebas — amžių saikui lygus . . .

Tada pajunti Visatos ritmo garsus ir Didžiojo Kūrėjo valios ir minties gelmes.

Tad ir menininkas savo kūryboje išreiškia savo santykius ne tik su gamta, jį supančiu mažuoju pasauliu, bet ir su Visata bei jos pirmąja priežastimi — Dievu.

ŽMOGUS IR DIEVAS

— Koks žmogus, toks jo ir Dievas, — sako Goethe. Nereikėtų šių žodžių minties suprasti paraidžiui, nes tada tektų prileisti, kad tiek yra įvairių dievų, kiek ir atskirų individų. Tačiau tam tikra prasme šis teigimas turi pagrindo. Jei religija yra suprantama kaip Dievo ir žmogaus santykiavimas, tai šie santykiai šiaip ar taip pareina nuo abiejų, kad ir nevienodos ontologiniu atžvilgiu kategorijos, santykiuojančių narių — Dievo ir žmogaus.

Metus trumpą žvilgsnį į lietuvių tremtinių poeziją, tenka konstatuoti, kad Dievas joje egzistuoja. Tik ne egzistencialistinis Karl Jasperso Dievas, apie kurį jis kalba savo "Der Gottesgedanke", (kuris tik yra, tačiau kuris "yra nematomas, negali būti žiūrimas, o tik tikimas"), bet daugeliu atvejų asmeniškasis krikščionių Dievas, nors ir nevienodai traktuojamas: vienur Jis lyg rūpestingasis šeimininkas, kitur rūstus ir šaltas, trečiur geras ir gailestingas ir t. t. Todėl ir čia teks bent trumpai stabtelti prie kelių Dievo traktavimo momentų: liaudiškojo Dievo, rūsčiojo, svetimojo ir pagaliau gailestingumo Dievo.

LIAUDIŠKASIS DIEVAS

Mūsų liaudis vaizduoja Dievą ne tik savo skulptūroje, kur daugiausia sutinkamas Rūpintojėlis, didžiam savo veido skausme sukaupęs visą tautos sielvartą, bet ir pasakojamojo meno kūriniuose — epe. Nemažai turime pasakų, kurių personažų tarpe yra ir Dievas, labai dažnai toks pat paprastas žmogus, kaip ir visi kiti, ar šiaip jau nusileidęs ant žemės, kad pats savo akimis pamatytų, kaip žmonės gyvena ir savo vargą vargsta. Čia, pavyzdžiui, jis sukuria artojui draugą — vyturėlį, kad monotoniškas darbas laukų lygumose būtų lengvesnis, čia vėl surankioja visus šliužus ir įduoda gandrui nuskandinti, kad šie nebepersekiotų žmogaus, ar vėl kitur, praeidamas su elgetos lazda, kitu kuriuo nors būdu kam nors ką gera padaro.

Dievą, panašų į liaudiškąją interpretaciją, randame ir Rutkūno eilėraščių rinkiny "Sparnus man meta paukštės". Čia poetas vaizduoja Dievą, nužengusį ant žemės ir sėjantį sniegą:

Barsto rieškučiomis Dievas
Tyrą, balčiausiąjį sniegą —
Vaikšto po lauką, po pievas
Žemėn nužengęs pats Dievas.

Panašus ir "Tolumų" autoriaus F. Kiršos Dievas, kuris, tarsi rūpestingas šeimininkas, vakarais eina uždegti žiburių:

Pavakariais Dievulis eina
Žvaigždes uždegti žiburiais.

Tiesa, eilėraščio pabaigoje jau randame poeto neramų prašymą, maldą:

O Dieve, tu paimk ir mano
Širdies audringus siautimus:
Aš saulei leidžiantis nerimstu
Ir saulei tekant neramus:

Nesunku, žinoma, būtų rasti idėjas, formas vaizdo atžvilgiu ir žymių skirtumų tarp liaudies vaizduojamojo Dievo ir čia ką tik cituotų individualios kūrybos nuotrupų, juo labiau, kad ir žanrai skiriasi — vienur epinis, kitur lyrinis.

RŪSTUSIS DIEVAS

Santykiai tarp Dievo ir žmogaus nuo pačių senųjų amžių laikas nuo laiko pažymėti nesantaikos momentais. Biblijos Adomas, jo vyresnysis sūnus Kainas ir baironinė jo interpretacija to pat vardo misterijoje, Aischilo "Prikaltas Prometėjus", Adomo Mickevičiaus Konradas, pagaliau net ir Krėvės Dvainio mažasis sukilimas — vis tai ryškūs pavyzdžiai žmogaus ir Dievo konfliktų. Šių konfliktų motyvai, tiesa, nėra vienodi: Adomo nepaklusnumas eina iš smalsumo, nevalingumo ir pasidavimo moterų įtakai, Prometėjus sukyla prieš Dzeuso valią filantropiniais sumetimais — norėdamas gero žmonėms, Kainas daro priekaištus, išeidamas iš savo samprotavimų — jis negalįs su-

prasti, kodėl jam reikia kentėti vien todėl, kad jo tėvas nusidėjo.

Šiek tiek kainiško pobūdžio priekaištų Pasaulio Kūrėjui randame ir H. Nagio "Lapkričio naktyse", kur poetas skundžiasi:

Miškų viršūnėse sušalo paukščiai...
Tavojoj žemėj, Dieve, šalta ir nyku...

Dievui statomuose klausimuose:

— Argi tu negalėjai savo milžino ranka
pridengt mažuosius žemės varpelius?
Tu žmones sunaikink. Tu išžarstyk tautas.
Bet juos palik: mažuosius paukštelius —

jaučiamas kaltinantis tonas: už ką turi kentėti ir tie, kurie niekam pikto nepadarė — paukšteliai? Paskutinės penkiaeilio eilutės motyvas: — "Tavo dangus be jų bus mums sunki našta" — neišdildo pirmųjų įspūdžių.

F. Kirša jau anksčiau minėtose "Sutemose" tiesiogiai kalba apie Dievo rūstumą, primenantį kaikurias psalmes:

Garbinu, garbinu rūstųjį Viešpatį
Jūroje, žemėje ir debesynuos.

Kodėl? Kuo visa tai pagrįsta? Motyvai primena Byrono Kaino daromus priekaištus tada, kai visa Adomo šeima nuolankiai meldžiasi Kūrėjui:

Betgi jei tu mane leidai į sutemą,
Žvaigždę įdėjęs į mano krūtinę, —
Kam paklydimas ir dvasios kalėjimas,
Kam aš grąžinsiu kančios ašutinę?

Kelią nudaigiojo žvėriškos nuodėmės,
Aimanos, nežinios, žmogžudžių pėdos...
Kam lig bedugnių išminčių žinojimas,
Biblijos, mišios, stebuklai ir Vedos?

Dar rūstesnį Dievą randame Nykos-Nyliūno "Praradimo Simfonijose":

Mano krūtinėje, kaip peiliai įsmeigtos dvi Tavo akys,
O ausyse choralai skamba niaurūs ir liūdni
Giliai po žemėm užkastom simfonijom
Ir skundais nepasotinusiem, prarastiem Dievam,
kurie kankins mus metų milijonus.

SVETIMASIS DIEVAS

Nei liaudiškasis, nei rūstusis Dievas neprieštarauja Dekalogui, draudžiančiam turėti ir tikėti kitus dievus, nekelia abejonių dėl Jo esmės, Jo neneigia. Tai vis krikščioniškasis Dievas, žiūrimas iš tam tikro nuotaikos ar mąstymo kampo, nors apie Dievo rūstumą iš esmės vargu ar būtų galima kuriuo nors atveju kalbėti.

Kitados Ibseno pastorius Brandas, palikęs slėnio gyventojus, lipo į kalnus, ieškodamas naujojo Dievo. Apie naują Dievą kalba ir H. Nagys:

Ir vėl toks pat dulkėtas ir rūstus palieka mūsų kraštą.
Tiktai pažvelkite į jį, į šitą pranašą:
jis iškalbingom lūpom skelbia naują Dievą;
jis įdeda Jį į kiekvieno mūsų tamsią sielą,
Ir vėl toks pat dulkėtas ir rūstus palieka mūsų kraštą.

Koks šis naujasis Dievas, autorius nepasako:
Mes stovime. Kiekvieno sieloje sunki mintis:
argi jis tikrąjį ir galingiausią Dievą atnešė?..

Kitame eilėraštyje ("Naktis") Nagys ieško Dievo, bet nesąs tikras dėl jo esimo:

atverk nors vienam akis, nors vienam iš mūsų:
pasakyk: ar esi? Jei ne — tai ko ieškome mes?!
Tai atrodo, logiškas prieštaravimas, bet psichologiškai suprantamas ir pagrįstas: abejojimo momentais ties amžino išnykimo perspektyva žmogus bent norėtų žinoti, kad jis tikrai jau daugiau neegzistuos.

Nykos-Niliūno eilėraščio "Herojams" amžinosios prieblandos šalis panaši į Homero mirusiųjų karaliją, kur po savo mirties viešpatavo Agamemnonas ir kur buvo užsukęs ir smalsusis Odisėjas:

Romualdas Kisielius

KŪČIŲ VAKARAS LIETUVOJE

Ir vėl ten mirksi žvaigždės
Virš kaimo pakelės pilkos.
Ir tyliai dengia baltos snaigės
Miškus, sodybas ir laukus.

Prie kūčių stalo sėdas žmonės,—
Jų lūpose karšta malda...
Veiduose ašaros ir skausmas,—
Ne kaip tada, ne kaip tada...

KALĖDŲ RYTAS LIETUVOJE

Žiemos rūbu apklotas miega miestas,
Išblyšę medžiai pakelių...
Kažkur toli girdėt, lyg varpas gaudžia,
Lyg rogių skambalėliai skuba ant kelių.

Kažkur toli suklaupę meldžias žmonės,—
Tik mūs bažnyčioje tylu, tylu...
Žiemos rūbu apklotas miestas,
Namai, takai ir medžiai pakelių...

Todėl mums baisiai nuostabu, kad vietos jums nėra [pasauly,
O kūnus vėl pasiima raji gimtoji žemė,
Ir Amžinosios Prieblandos šalin, kaip pamotė vaikus [parnešti
Mėlynosios Paukštės siunčia jus Garbė.

Kitame jo eilėraštyje, "Pirmojoje elegijoje", randame momentą, kur poetas kalba apie Dievą, esantį tik jame, jo kūne:

Šiandieną mano kraujuje sušalti baigia Dievas
Ir sunkiose konvulsijose miršta kūno akmeny.
Galingos laiko ir tikrovės srovės nešasi užlieję,
Ir nieko nebelieka už manęs — viskas many.

Neturima čia intencijos nustatyti vieno ar kurio kito poeto religinį credo, bet visdėlto jau cituotasis posakis "Wie einer ist, so ist sein Gott, darum ist Er so oft verspott' " prašosi čia pakartojamas.

GAILESTINGUMO DIEVAS

Kaip lavinai užgriūvant naujojo Dievo jieškotoją Brandą, pasigirsta balsas: "Dievas, gailestingumo Dievas", taip toks pat balsas, kalbąs apie gailestingąjį Dievą, sklinda iš kai kurių jau čia minėtų ir daugelio kitų poetų kūrybos puslapių:

O, Dieve! Tu mylimas mūsų Tėveli,
Grąžink mus tėvynėn

— prašo "Toli nuo tėvynės" autorius Petras Babickas.

Ir mes tikim — mus, Dieve, vedi — nuoširdžiai dainuoja Kazys Bradūnas "Svetimoje Duonoje", o Brazdžionių Dievas — mūsų ir visa ko saugotojas ir rūpestingas globėjas:

Pastogė, Dieve, Tu mažos miškų žibutės,
Ir Tavo rankos saugo mus.

Tai vis tas pats gailestingumo Dievas, kuris yra Kelias ir Tikslas, Šviesa ir Meilė, Dievas, kuris yra ne tik teisingas, bet ir gailestingas, kurio valiai atsiduoda "Fausto" Margarita:

Dievo teisme, tau aš atsiduodu!
— — — — — — —
Tavo aš esu, Tėve! Gelbėk mane!

ir kurio sprendimas — "Išgelbėta" — ateina iš augštybių. Tai tas pats meilės ir gailestingumo Dievas, kuris Judėjos žemėje ne literatūriniam personažui, bet nusidėjėlei Marijai Magdalenai ištarė žodžius: "Tavo tikėjimas tave išgelbėjo".

ŠATRIJA

PAULIUS JURKUS

ŠATRIJOS vardas dabartiniam moksleiviui ar studentui primena aną raganų kalną, kuris stūkso netoli Luokės. Bet anose laisvės dienose tame gyvastingame Kauno studentų gyvenime jis reiškė ką kitą. Tuo vardu vadinosi stud. at-kų meno draugija, kuriai šiemet suėjo 25 metai nuo jos veiklos.

Šatrijos šaknys siekia 1924 metų rudenį. Tada prof. J. Ereto sumanymu susikūrė studentų būrelis, kuris domėjosi literatūra. Jis susirinkdavo pripuolamai, neturėjo jokių aiškesnių tikslų ir neišėjo iš Teologijos-Filosofijos Fakulteto rėmų. Į pasikalbėjimus lankydavosi ir profesoriai. Ten pamažu ryškėjo ir būsimos Šatrijos kryptys: sava kūryba ir studijinė. 1925 m. rudenį šis būrelis persiformavo į studentų ateitininkų meno sekciją, kurią tuomet globojo prof. Mykolaitis-Putinas. Dar vienas žingsnis buvo nužengtas 1926 m. rudenį, kada diferenciavosi visas studentų ateitininkų veikimas. Sekcija pasidarė visiškai savarankiu vienetu ir pasivadino "Šatrijos" meno draugija. Tačiau savo veiklą pradėjo tik 1927 m. Tų metų kovo 17 d. ji buvo registruota Senate ir gegužės 29 d. Šatrija surengė pirmąją savo šventę ir pirmą kartą užsidėjo uniformą. Tų pačių metų rudenį, gruodžio 11 d., surengė ir pimąjį literatūros vakarą, tuo prisistatydama kaip vienetas.

Visus stebino, kodėl ši draugija pasirinko tokį keistą "Šatrijos" vardą. Jis išplaukė iš tuometinių studentų aspiracijų, originalumo jieškojimo. J. Grušas, atidaręs pirmąjį literatūros vakarą, šitaip sako: "Pasirinkdami Šatrijos kalno vardą, norėjom pabrėžti savo tautiškumą ir iš antros pusės — įsimbolinti savo pastangas kilti nuo pilkos žemės plokštumos. Pats Šatrijos vardas amžinai švyti padavimuose, o legendos apie Šatrijos raganas yra gyvastingos tautos vaizduotės liudytojos".

Telkdama gyvastingą kūrybinę mintį ir ją ugdydama, kildama iš kasdieniškos pilkumos, Šatrija pradėjo savo veiklą, metai iš metų giliau įsirėždama mūsų kultūriniame gyvenime. Ji gyvavo iki pat Lietuvos okupavimo. 1940 m. rudenį ji buvo bolševikų uždaryta su kitomis studentiškomis draugijomis, jos turtas konfiskuotas. Šias eilutes rašančiam teko būti kauniškės Šatrijos paskutiniu pirmininku. Tiesa, 1939 m., atgavus Vilnių ir ten perkėlus Humanitarinių Mokslų Fakultetą, ir Vilniuje buvo įkurta Šatrija, veikusi savarankiškai. 1940 m. rudenį ir ji buvo uždaryta.

Tremtyje, Vokietijoje, Šatrijos veikla buvo atgaivinta. Gražiausiai ji reiškėsi Freiburge ir Tuebingene. Čia Amerikoje jos veikla dar neorganizuota.

Datuojant 1927 m. jos veiklos pradžią (pagal šią datą ir Lietuvoje buvo švenčiama jos sukaktys), šiemet Šatrijai sueina 25 metai.

Tikslai ir principai

Į Šatriją susibūrė daugiausia literatai, žodžio menininkai arba besidomį literatūra ir kitais menais. Literatūrai buvo skiriama daugiausia vietos, nors šalia literatų draugijoje buvo ir konservatorijos ir meno mokyklos studentų.

Šatrijos bendrieji tikslai išaugo iš menininkų palinkimo bei lavinimosi, iš auklėjimosi ateitininkų principuose. Šie uždaviniai buvo trejopi: kaip studentų draugijos, kaip meno draugijos ir kaip ateitininkų draugijos.

Kaip studentų draugija Šatrija rūpinosi savo narių lavinimu ir ruošė juos specialiems uždaviniams. Kaip ateitininkų draugijai Šatrijai teko meno reikalų kėlimas pačioje studentų Ateitininkų Sąjungoje, vėliau jai buvo pavesta ir moksleivių kuopų meno sekcijos.

Kaip meno draugijos Šatrijos uždaviniai jau buvo gana sudėtingi. Draugiją sudarė dažniausiai jauni bepradedą reikštis talentai. Iš čia ir kilo paruošiamasis uždavinys — sudaryti kuo palankiausias sąlygas narių gabumus ugdyti ir juos iškelti viešumon, įvesti į platesnį meno gyvenimą. Draugijoje buvo ir tokių, kurie nesireiškė kūryba, o linko į literatūros mokslą. Šie, talkininkaujant profesoriams, ir prisidėjo prie savų talentų ugdymo. Visą laiką susirinkimuose buvo skaitoma sava kūryba, ji kritikuojama, ir kartu nagrinėjami įvairūs klausimai, surišti su menu. Taip Šatrijoje visą laiką reiškėsi du momentai: kūriamasis ir tiriamasis.

Literatūros srityje ji neskelbė jokių "izmų", nors kai ji brendo ir augo, mūsų literatūroje kaip tik buvo šis laikotarpis. Ji pasiliko nuosaiki, vertindama tikrus pinigus ir smerkdama falsifikuotus. Viską grįsdami didžiaisiais katalikybės ir dorovės principais, jie pasisakė už tautiškai individualią kūrybą. "Mes mylime savo tautos individualybę ir stengiamės vertingiausį universalumo turinį suderinti su savo individualinėmis lytimis" — šitaip kalbėjo J. Grušas prieš 25 metus, atidarydamas pirmą Šatrijos literatūros vakarą.

Iš literatūros tyrinėtojų išaugo rimti literatūros mokslo puoselėtojai, užakcentavę estetikos principus ir kėlę meno lygį mūsų tautoje.

Tradicijos

Šatrija, ugdydama savo talentus, ir norėdama juos išvesti į platesnį meno gyvenimą, susikūrė savitas tradicijas.

Ji buvo pirmoji studentų ateitininkų draugija, kuri savo šventes pradėjo rengti ne Kaune, bet provincijoje. Pirmoji šventė buvo surengta Baripolio dvare. Taip kas metai šatrijiečiai, pasikvietę svečių iš kitų korporacijų ir draugijų ir net iš Latvijos, keliavo kur nors į provinciją savo didžiajai metinei šventei. Tuo jie siekė studentiją suartinti su kaimu, jiems pristatant ne tik studentus, bet ir pro-

Ateitininkų" šatrijos" Meno Draugija 1937 m. Viduryje sėdi tuometinis pirmininkas č. Grincevičius

ALĖ RŪTA

MERGAITE, PAŽVELK Į SAVE

MES ESAME jaunos, ir gyvenimas mums nešykšti netikėtumų. Tėvai ir globėjai mus lepina, draugai giria, pažįstamieji skiria daug, kartais perdėto, dėmesio, taip vadinamos simpatijos apiberia komplimentais, o kartais meilės žodžiais ir gražiais pažadais. Mūsų kvapas — jaunystė, ir todėl saulė mums nenustoja šypsotis, ir draugų spiečiai jieško mūsų, lenkiasi, glosto mus, lepina. Ir dėlei šito ne viena mergaitė nustoja būti gėle, šaknimis išaugusia iš žemės ir žydinčia pilnu žiedu, o virsta peteliške, be tikslo besiblaškančia jaunystės šviesoj ir dažnai savo trumpas dienas baigiančia tragiškai.

Yra kitokių mergaičių. Joms jaunystės saulė aptemdyta išorinių ar vidinių debesų, joms gyvenimas — naktis, žmonės — kankintojai ir kankiniai, visi įvykiai — nelaimių ženklai, visos dienos — kančia arba beprasmybė. Jų žvilgsnis į pasaulį ir žmones pro tamsius akinius pagauna tiktai dėmes, siaubą, ironiją, piktai surauktą veidą. Juodi tų akinių kontūrai atstumia, ne patraukia, saulės spindulius ir žmonių širdis. Ir tokios mergaitės jaučiasi nuskriaustos, kiekvienas išgirstas žodis jas gelia, kiekviena diena skaudina,

Tačiau dauguma yra vidury, tarpe tų dviejų tipų mergaičių. Manau, ir mes esame vidury. Mus glostančiai veikia pagyrimai; būti lepinamoms, atrodo, yra mūsų privilegija; turėti daugelį draugų, kartais dėl mūsų ir kenčiančių, rodos, yra mūsų teisė; imti, bet ne duoti, būti mylimoms, būti pasisekimų viršūnėse; ir taip pat vengti smūgių, pabarimo, pastabų, nekęsti mums nesimpatingų, nepatinkamų žmonių, nemėgti nusivylimų, kritimų, pralaimėjimų, rodos, yra mums patogiau ir tinkama. Jaunystė — laikas žydėti, o ne būti laužomam. Jaunystė — laikas imti ir džiaugtis, negalvojant apie grąžą ir skolos atmokėjimą. Taip atrodo mums.

Praeina šventės, ir pavartę daugybę gautų dovanų, kažin, ar pagalvojame: ar dovanų davėjai buvo nuoširdūs, ar ne pati brangiausia dovana yra toji, kuri atseina mažiausiai, bet skirta iš pačios širdies, ar mes tų dovanų buvom vertos ir ar atsilyginsime savo artimiesiems ne būtinai daiktinėmis dovanomis, bet meile, pagarba, gerais darbais ar kuo kitu?

Praeina šventės. Praeina dienos. Praeina džiaugsmingos pramogos ir nelaimės, ir nusivylimai, ir draugysčių įvairūs momentai. Ateina tylios valandėlės, kada liekame vienos. Vakaras. Susikaupimas bažnyčioj. Rekolekcijos. Pasivaikščiojimas. Esame vienos. Nebūkime tada tuščiai vienos, su nuoboduliu veiduos, su nekantrumu, naujų malonių progų laukimu arba su neviltim ir su neapykanta visiems ir viskam. Pabūkime valandėlę pačios su savimi. Pažiūrėkime į save iš šalies, tiriančiu žvilgsniu, kritiškai. Įsivaizduokime, kad "aš" tuo momentu yra lyg kitas žmogus, kurį mes apsvarstom, charakterizuojam, kaltinam, pabaram, net baudžiam. Ir taip atydžiai pažiūrėję į save įvykių perspektyvoj, dažnai atrasime, kad pagyrimai ir komplimentai mums buvo perdėti, kad iki tobulumo dar daug reikia pasitempti, kad tamsios spalvos ir dėmės pasauly bei žmonėse buvo klaidingo regėjimo vaisius arba stačiai mūsų juodų, blogų minčių iššaukiamos. Daug pamatysime, tik pabandykim atydžiai, atvirom akim pažvelgti į save. Tai ir bus savikritika. Jei norim siekti tobulybės, jei norim keltis iš dulkių, iš mirtim kvepiančio siauro karsto, turim pamėginti ir pamėgti savikritiką. Būkime atlaidžios, stebėdamos kitus žmones, bet būkime griežtos ir negailestingos, stebėdamos save. Niekas mūsų nemato iš taip arti, kaip mes pačios, ir niekas negali mūsų taip perspėti ir pataisyti, kaip savasis stebintis "aš". Tiesa, savikritika gali irgi klysti. Yra žmonių, kurių sąžinė labai negarsiai jiems kalba ir kurių nuomonė apie save yra pati geriausia. Yra ir tokių žmonių, kurių sąžinės balsas plaka juos ir už mažiausius nusikaltimus ir kurie pervertina kitus, o niekina save. Gali pasitaikyti, kad ir mes tokios esame. Pamąstykim. Bet ar ne geriau, kai sąžinė balsu šaukia, ir kai savikritika griežta, gal net žiauri, negu kai, einant šunkeliais ar net nusikalstant, vidaus balsas atlaidžiai tyli?

fesorius. Kartu tose šventėse jie skaitė savo kūrybą, dainavo, skleisdami meno kultūrą žmonėse.

Šalia iškylų Šatrija pati pirmoji pradėjo organizuoti literatūros vakarus. Pirmasis toks literatūros vakaras įvyko 1927 m. gruodžio 11 d. Kauno universitete. (Jame dalyvavo Liudas Gira, Juozas Paukštelis, Vincas Ramonas, J. Grušas, Ig. Malinauskas, A. Vaičiulaitis ir A. Dičpetris). Taip kas metais Šatrija surengė po vieną ar du literatūros vakarus pačiame universitete, at-kų rūmuose, darbininkų klubuose ir radijofone. Per tuos vakarus buvo skleidžiama literatūros pamėgimas, autorius supažindinamas su publika. Iš Šatrijos vėliau literatūros vakarai perėjo į visą Lietuvą, į gimnazijas. Šie literatūros vakarai, kurie paskatino vietines kūrybines jėgas, ugdė literatūros skonį ir literatūros pamėgimą.

Išauginusi visą eilę rašytojų, surengusi daugybę literatūros vakarų, Šatrija teišleido tik vieną savo leidinį. Tai buvo "Granitas", pasirodęs 1930 metais, redaguotas J. Keliuočio. Be šatrijiečių, į jį buvo susitelkę dar vienas kitas ne šatrijietis. Granitas atsistojo šalia tų metų rimtųjų literatūros leidinių.

Šatrijiečiai

Šatrijos nariai, baigę mokslus, nenutraukė ryšio su draugija. Jie pasiliko tik vyresniaisiais nariais. Kartas nuo karto jie lankydavosi su paskaitomis susirinkimuose, dažnai pas save kviesdavo šatrijiečius. Patį veikliausią branduolį sudarė studentai. Tačiau, kalbant apie Šatriją, reikia turėti mintyje visus tuos, kurie per ją perėjo ir joje reiškėsi.

Šatrija bene bus vienintelė tokia meno draugija, davusi tiek daug stambių rašytojų mūsų literatūrai. Jos garbės nariais buvo A. Jakštas, prof. J. Eretas, prof. St. Šalkauskis (formulavęs Šatrijai šūkį: menas — grožiui, grožis — gyvenimo tobulumui). Čia reikia pridurti ir Liudą Girą. Ir jis buvo Šatrijos garbės narys, nors vėliau jai garbės ir nedarė.

Visa eilė šatrijiečių jau yra mirę: Ig. Petrušaitis, buvęs pats pirmasis pirmininkas, Ig. Skrupskelis, Židinio ir XX Amžiaus redaktorius (mirė ištremtas į Sibirą), Mykolas Linkevičius, Petras Karuža, Vytautas Mačernis. Čia reikia prisiminti ir Salomėją Nerį. Ji irgi buvo šatrijietė, Šatrijoje pradėjo reikštis kaip poetė ir išleido pirmąjį eilėraščių rinkinį. Tiesa, ji vėliau pasitraukė ir nuėjo į priešingą pusę, tačiau savo dienoraštyje, kurio ištraukas sovietai atspausdino jos raštų I-me tome, ji sako, kad ateitininkuose buvo jos laimingiausios dienos.

Į Vakarus yra pasitraukę šie Šatrijoje augę ir brendę rašytojai: Bernardas Brazdžionis, Kazys Bradūnas, St. Būdavas, kun. prof. St. Yla, Vincas Kazokas, Alfonsas Nyka Niliūnas, Vlada Prosčiūnaitė, Vincas Ramonas, Antanas Vaičiulaitis, Leonardas Žitkevičius. Iš Šatrijos išėjo visa eilė profesorių, mokslininkų, pedagogų, žurnalistų, kultūrininkų: prof. J. Brazaitis, prof. J. Grinius, prof. J. Girnius, prof. A. Maceina, prof. A. Salys, Ig. Malinauskas, St. Barzdukas, Skrupskelienė-Petrauskaitė, Pr. Naujokaitis ir t. t. Į Šatrijos narius buvo pakelta ir Valstybinės operos solistės: Vincė Jonuškaitė ir Juzė Augaitytė.

Šie vardai patys sako, ką įnešė Šatrija į mūsų lietuviškąjį kultūrinį gyvenimą.

LIETUVOS NACIONALINĖ M... BIBLIOTEKA

★

Kristaus Gimimas, nušvietęs žmonėms kelią į dvasios ramybę, tesuramina kenčiančius ateitininkus Lietuvoje ir nušviečia sugrįžties kelią iš jos išblokštiems.

Simas Sužiedėlis
Ateitininkų Federacijos Vadas

*

MOKSLEIVIAMS ATEITININKAMS

ŠV. KALĖDŲ SVEIKINIMAI

—Užgimimo žvaigždė teveda mus pasiaukojimo Dievui ir Tėvynei keliu į gimtus namus

Moksleivių Ateitininkų S-gos Centro Valdyba

*

Tegul džiaugsmas ir viltis užlieja mūsų širdis su Kalėdų ryto varpų gaudesiu. Būkime linksmi, nes pasauliui gimė Linksmosios Naujienos Skelbėjas. Turėkime vilties, nes juk Jo rankose mūsų grįžimas į gimtuosius laukus.

Mieluosius "Ateities" skaitytojus sveikina Kalėdų proga
"Ateities" Redakcija ir Administracija

★

NAUJAS IR SENAS FILMAS

Sustojome ties kalendoriaus paskutiniu lapu ir susimąstome. Nejučia prabėga visi metai, grįžta kaip filme, kuriame mes patys vaidiname svarbiausį vaidmenį. Dažnas nenori pažvelgti į šį "flimą", pabėga su savo mintim bet mes perleiskim visą pro savo proto ir sąžinės kritikus. Šie kritikai yra nenuolaidūs, jie viską pastebės, net menkiausį mūsų suklydimą gyvenimo scenoje. Kaip jie vertins mūsų vienerių metų filmą? Ar jie džiaugsmingai plos, ar susinervinę barsis?

Pagalvokime, kaip mes vaidinome savo vaidmenį per šiuos metus? Peržvelkime visą save, įvertinkime santykius su Dievu, su žmonėmis ir su savimi. Ar viskas tvarkoje?

Kai būsime visą peržvelgę, dėkokime Apvaizdai, nes visa ateina iš Viešpaties rankų. Ji vedė mūsų jaunatvę per šiuos metus, nešdama džiaugsmą, paguodą, nušviesdama mūsų niūrias dienas. Nesielkime kaip tie Evangelijos raupsuotieji, kurie, Kristaus pagydyti, neatėjo jam padėkoti.

Nuplėšę kalendoriaus paskutinį lapą, mes pradėsime naują kitų metų filmą. Atsidėję sukime jį, stenkimės kuo labiau išskleisti savo asmenybę, konkrečiai ko nors didesnio pasiekti auklėjimosi ir lavinimosi srityje. Pasiaukojimu ir meile įprasminkim laiką ir pačioje naujojo filmo pradžioje įsirašykime, kad būsim: karščiausi maldoje, uoliausi moksle ir linksmiausi žaidime!

PASENĘ JAUNUOLIAI

Kai senatvė uždaro žmogų namuose, jis trokšta tik ramybės. Nebeįdomu jam nei judrios gatvės, žmonių draugijos, naujos idėjos. Jis mąsto ir laukia savo iškeliavimo.

Pažvelgę į savo kuopas, į draugų ratelius, pamatome irgi senių. Tiesa, jie gali būti tik pūkeliai, bet — elgiasi visai kaip seniai. Jie trokšta ramybės, išsisukinėja nuo visų darbų, moka tik kritikuoti, į kitus išdidžiai žiūrėti. Atrodo, kad jis jau žengia į kapą.

Jaunatvė yra veiklos metai, didelio dinamizmo, savęs brandinimo metai. O nesubręsi, jei neisi ir nedirbsi, neišmėginsi savo jėgų. Kas nori daugiau pasiekti, tas turi nesibijoti darbo, net ir menkiausio, nes kartais tik mano ar tavo mažytė auka, pasišventimas nulenks svarstyklių lėkštes į gera.

Mums reikia veiklos ir darbo žmonių. Mums reikia ugningų širdžių ir tvirtų rankų, kad galėtume tęsėti didžiąsias kovas. Ir tas jaunuolis, kuris kratosi organizacinio darbo, visada pasiliks tik šaltas akmuo mūsų kelyje.

ŠIANDIE TAIP ELEGANTIŠKAI SNINGA

Atostogos! Knygos nutrenktos! Parskubėjo namo! Kiek džiaugsmo! Kiek daug kalbos pirmose valandose. Paskui, po vienos kitos dienos, prasidės ramios atostogos. Žiūrėsi kaip už lango elegantiškai sninga, ir tu atversi knygą. Kaip gera pasilikti namuose ir draugauti su knyga. Tiesa, ji tave lydėjo per visus mokslo metus, bet tu vistiek ją atversi, pramogaudamas skaitysi. Kaip mokykloje buvai prirakintas prie kursinių dalykų, taip dabar dirstelk į lietuvišką knygą. Per tą laiką, kai tu buvai mokykloje, pasirodė visa eilė lietuviškų veikalų. Pravartu tau su jais susipažinti. Iš jų matysi, kaip dabar rašo ir mąsto mūsų rašytojas; skaitydamas rimtus veikalus bei straipsnius, kartu save lavinsi, priprasi prie lietuviškos terminologijos, susipažinsi su mums rūpimomis kultūros problemomis.

O kai tu išeisi į lauką, kai ten siausi sniego gniūžtėm, negalvok, kad taip turi praeiti atostogos. Pratęsk jas ir už savo namų sienų. Aplankyk pirmiausia vargstančius ir ligonis. 1930 metais Panevėžio ateitininkai per Kalėdas ir Velykas surengė varšams ir beturčiams vaikams švenčių stalus ir pavalgydino 100—200 vargšų. Visą laiką Lietuvoje ateitininkai pasižymėjo karitatyviniais darbais. Ir dabar prisimink juos. Jei negalima ko nors padaryti organizuotai, atlik tai pats vienas. Tas suteiks džiaugsmo.

Toliau! Per šventes į mūsų apylinkę susirenka jaunimo. Suvažiuoja ateitininkų iš įvairių kolegijų ir universitetų. Pirmiausia padarykime susirinkimą su jais. Rasite daug bendros kalbos, padiskutuosite įvairiais klausimais, surengsite įvairių pramogų, iškilų. Jei yra ir daugiau neorganizuoto jaunimo, kvieskite ir jį, išjudinkite ir nuteikite lietuviškai veiklai.

PASAULIUI GIMĖ TIESA

EL. GERDAUSKAITĖ

ŽVELKIME į žvaigždes tamsią naktį: net mažiausia iš jų, kartu su didžiosiomis, puošia tamsų dangaus aksomą. Nežiūrint dydžio, ar spalvos, jos visos šviečia, visos vadinamos žvaigždėmis.

Mielieji Draugai, argi ir mes kiekvienas nesame maža žvaigždė iš to didžiojo žvaigždyno, pasisakiusio už Kristų? Ar nesame maža krikščioniškojo pasaulio dalelytė?

Rugiapjūtės metu išėję Kristui į talką, mes įsipareigojome būti sąžiningais darbininkais.

Kadaise apaštalai pradėjo kunigiškąjį Kristaus Tiesos skleidimą, po daugelio amžių mes tęsiame jį pasauliniu būdu, tačiau atsakomybė yra ta pati.

Ar žmonės žino, ką kalba, kada jie tvirtina, kad pasaulyje nėra tiesos? — Jie yra akli tada. Jie neregi Tiesos Žvaigždės! Jų širdys yra šalto akmens, nes neatsiveria Tiesos Spinduliams. Tuomet jie tampa bejausmiais, nes nesirūpina, ar žvaigždė, ar Tamsusis Debesis jiems kelią rodo.

Mes patys išugdome savyje teisybės ir neteisybės jausmus: jie yra mūsų charakterio želmenys.

Yra daug būdų ir kelių tiesai skleisti. Tiesa gali būti negailestingai žiauri, bet ji gali būti ir maloni; vieną kartą ji žeidžia, kitą kartą — gydo. Todėl turime būti gerais psichologais ir suprasti, kada ir kokį tiesos atskleidimo būdą pavartoti. Tik geros valios ir meilės vardu skelbkime tiesą. Juk ne savo artimo pažeminimo trokštame, bet jo pakėlimo iš klaidos.

Ar esame susipažinę su Tikrąja Tiesa patys?

Ar neaiškinome jos pagal savo asmeninius norus?

Pasauliui gimė Tiesa.. Eikime į ją ir pasimokykime!

Į KALĖDŲ DŽIAUGSMĄ

V. KLEIZA

Tik Tu, į klaikią naktį žengęs,
Išvesi mus iš ūkanų, karų,
Pakelsi skliautą mirštančios padangės,
Žvaigždes papuoši nauju sidabru.
B. Brazdžionis

Gamta puošias sidabriniais šešėliais. Medžių šakos, baltų pūkų apsvaigintos, nedrąsiai lenkia savo galvas. Susimąsčiusios pievos, miškai ir slėniai svajoja dangiškos tylos prieblandoje. Upės bei ežerai įsisupo į kietą, neperkandamą kevalą. Nebeskamba džiaugsmingos paukščių dainos gaivinančiais vakarais. Nebežaidžia žaliaskruosčiai lapai auksiniuose saulės spinduliuose, ir linksmutis upeliūkštis nebeseka savo ilgos, nuostabios pasakos.

Ir štai šioje baltoje tyloje įvyksta kažkas nepaprasto, kažkas didingo. Stebuklinga žvaigždė nušviečia bauginančią tamsą. Piemenys pakyla nuo žėrinčio laužo ir, palikę didžiules bandas, skuba menkučio tvartelio link. Padangėje pasirodo milžiniški angelų chorai. Visa erdvė prisipildo nuostabios giesmės harmonija užgimusiam Išganytojui.

Daug jau kartų praskambėjo galingas "Gloria in excelsis Deo", ir Kristus gimė jau daug kartų. Šiemet Kalėdų žvaigždė nušvies debesuotą padangę 1952-jį kartą. Taip, pasaulis švęs 1952-sias Kalėdas. Į daugelį širdžių menkose kaimo lūšnelėse bei dangų remiančiuose rūmuose vėl nužengs Taikos Karalius. Vienur ši šventė atsispindės džiaugsmo ir linksmumo ženkle, kitur ji praeis patrankų šūvių ir sužeistųjų dejavimų pavėsyje, dar kitur — apgaulingos prievartos bei išnaudojimo take, nes žemės rutulys skęsta nesantaikos liepsnose. Brolis žudo brolį, tauta naikina tautą. Goduoliams nebeužtenka vietos savajame krašte. Jie trokšta užkariauti visą pasaulį, pavergti visus laisvuosius žmones.

Kodėl mes esame tremtyje? Kodėl Sibiro taigų sniegą apšlaksto kraujo rožės? Kodėl gi nelaimingų kūdikių verksmai bei mylinčių motinų raudos raižo melsvą padangę? Atsakymas aiškus: — todėl, kad pasaulio didžiūnai iš savo posėdžių salės išmetė kryžių, kad Dievo įsakymų vietą užėmė klaidingi pasaulio įstatymai, o vietoj Šventojo Rašto į rankas yra brukamos žalingų idėjų bei istorijų knygos.

Gimęs kūdikis neberanda žemėj sau pastogės. Ir vėl kartojasi ta pati istorija. Betlėjiečiai nenorėjo įsileisti Jo į savo namus; dabar gi žmogaus širdis yra uždara Meilės Valdovui. Nebėra vietos Žmogaus Sūnui trumparegio žmogaus širdy. Žmogus apleido Jį ir pasidarė savo paties viešpačiu, nebepripažindamas To, kuris sukūrė jo laimę, kuris išvedė jį saulės švieson. Supasaulėjęs žmogus nebenori išgirsti Kristaus vardo, nes tas vardas jam primena jo kaltes bei nedorybes.

Nusivylimas temdo pasaulį. Apviltam žmogui gyvenimas tampa nuobodžia ir varginančia kelione, neturinčia prasmės. Jis nieko gražaus nemato baltų snaigių šokyje, jo nevilioja jaunatve šviečią veidai. Net dainos bei juokas neranda jame atgarsio. Jis tampa sustingęs lyg bronzinė statula.

Panašūs reiškiniai jau pasirodo ir mumyse, kurie buvome priversti palikti gimtosios žemės sodybas. Mes traukiamės vis giliau ir giliau į savo narvą, pradėdami atskilti nuo lietuviškosios šeimos, virsdami vienišais atsiskyrėliais. Organizacijos, susibūrimai bei visuomenė mus jau gąsdina. Šviesesnės vilties žiburėlis vis rečiau sužiba miglotose akyse.

Tačiau esame tik pradinėje to monotoniško gyvenimo stadijoje. Dabar yra pats laikas susirūpinti ateitimi ir pasukti savo gyvenimą judresniu bei prasmingesniu keliu. Kalėdos — tai vilties ir džiaugsmo šventė. Čia yra ypatingai gera proga padaryti tvirtą pasiryžimą. Tad prašykime, kad Betlėjaus Vaikelis pripildytų mūsų širdis vilties šilima.

Būdami aktyvesniais, geriau galėsime įvykdyti Kristaus misiją žemėje. O mes gi esame Jo įrankiai šiame pasaulyje. Per mus Jis stengiasi įgyvendinti taiką žmonių širdyse, per mus Jis siunčia džiaugsmą ir meilę, laimę ir ramybę. Savo gyvenimu galime prisidėti prie taikos įgyvendinimo šiame beprotiškame chaose. Mes turime eiti prieš minią, o ne su minia. Esame vadai, kurių pareiga vesti žmoniją į tikrą Kalėdų džiaugsmą. Tačiau, būdami vadais, pirma patys turime nuskaidrinti savo sielas, kad taptume tais deimančiukais, skleidžiančiais šviesą aplink save. Tad lai Kristus būna mūsų gyvenimo formuotoju bei kelrodžiu.

Prabėgs šios Kalėdos. Užges margaspalvės žvakutės ir nutils didingos giesmės. Mes vėl išeisime į gyvenimą, vėl pasinersime kasdienybės jūron. Tačiau šį kartą būkime tvirtesni bei galingesni, apsišarvavę drąsa ir viltimi. Lai mus per gyvenimą veda skaidri Kalėdų žvaigždė.

TAI BUVO NAKTIS

PASAKOJA BETLIEJAUS TVARTELIO JAUTIS

Aš, kaip jūs gerai žinote, neturiu nei fantazijos, nei iškalbos. Todėl bijau, kad nepajėgsiu kaip reikiant atpasakoti tai, kas dėjosi tą naktį. O šiandie jau net ne viską tiksliai atsimenu. Pasiliko vien tik įspūdis to neišmatuojamo laukimo, kuris mane kankino visą gyvenimą iki anai nakčiai, ir nuostaba tuo, kas tada įvyko.

Kaip visa tai įvyko, dar ir šiandie nesuvokiu ir mano prasta galva neapima. Tai buvo kažkas dangiško, kaip sako žmonės. Apie dangų aš nedaug nusimanau, ir mano prisiminimai nėra iš maloniųjų. Atsimenu gerai, kartą, — tai buvo tarp laukimo ir anų nuostabių įvykių, — rodos rugpiūčio mėnesyje, — gindamasis nuo sparvų, pakėliau snukį į viršų, ir baisi saulė apakino mane. Nusigandau ir daugiau nebežvelgiau į saulę. Su dangum nebuvau geruoju ir todėl dar labiau įsmeigiau akis į žemę.

Bet užtat apie žemę, tai aš nusimanau gerai. Nuo pat tų laikų, kada mano pėdų padai buvo tokie minkšti, kaip piemenų gaminamų sūrių oda, mačiau, kaip kietos ir erškėčiuotos dirvos atsiverdavo po mano traukiamu arklu užpakalyje manęs. Žemė, kaip tik atversta, netgi žiemos metu, yra tokia šilta ir kvepianti! Kažkodėl, bet žingsniuodamas ilgose simetriškose vagose ir matydamas, kaip saulė žaidžia vagų raukšlėse, lyg jūros bangose, pamažu įsitikinau, kad ir žemė yra paslaptingas lopšys: mano arklas, netgi iš po pačių nederlingiausių žemės gabalų, išversdavo pelių lizdus, vikšrų virtines, besnaudžiančių sraigių kiautus bei raudonų ir riebių sliekų virves, — ištisą tylią ir puikią gyvūniją, kurią mano akys stebėjo su pagarba ir nuostaba.

Po jungu mano sprando raukšlės pasidarė kietos kaip kaulas: nagos suskilo ir suskirdo, beklampojant po erškėčius ir Judėjos uolas. Metams bėgant, pasidariau senas ir tylus jautis, visai nepanašus į riebius ir iškilmingus Vakarų Europos jaučius. Mano draugas asilas bent tuo gali pasididžiuoti, kad vienas jo, nežinau kurios kartos, senelis, pajodino kažkokį Izraelio Karalių, o viena pasenusi šeimos uošvė buvusi Viešpaties parinkta klaidingiems pranašams sugėdinti, jau nekalbant apie poetus, kurie bendrai mėgsta garbinti asilus.

Tačiau Viešpats mylėjo ir mane. Kritikai ,kurie skaito Evangelijas pro padidinamąjį stiklą ir kurie primanę suskaldytų į ketvirtojus net ir paties Kūdikėlio Jėzaus plaukus, tvirtina, kad tą naktį manęs ir asilo ten nebuvo... Kaip galima taip įžeisti, jei jau ne mane, tai bent asilą, kurį juk Juozapas atsigabeno net iš Nazareto ir apgyvendino Tvartelyje. Ašgi ten jau tada ramiai snaudžiau ir atrajojau, kai jie visi įsikraustė. Dailininkai ir poetai, kurie esmėje nori mums tik gero, nes mes esame vargšai bedaliai, kaip ir jie, sako, kad Evangelistai per greitumą galėjo mūsų ir nepastebėti. O, be to, jie stengėsi kuo trumpiausiais žodžiais aną įvykį aprašyti. Pagaliau, kas iš žmonių galėjo atkreipti dėmesį į nutrintais šonais asilą arba kampe snaudžiantį jautį, kada tenai aplink ėdžias susigrūdo piemenys ir juos atsekusios kvailos avys. Jos, atstatę ausis, žiūrėjo savo stiklinėmis akimis į ėdžias ir tikriausiai nieko nesuprato, laukdamos, ką darys kitos. Laimė dar, kad neužbliovė kuri iš jų. O tai būtų buvęs avių koncertas Kūdikėliui Jėzui! Matyt, jos ten labai jaudinosi ir nemokėjo mandagiai užsilaikyti, nes paskui, visiems išsiskirsčius, Juozapas, pasidaręs iš šiaudų šluotą, turėjo iššluoti Tvartelį.

Tačiau, jei norite žinoti visą tiesą, tai tas manęs nepastebėjimas kaip tik išėjo man į naudą. Susigūžęs tvartelio kamputyje, niekam po kojų nesipainiodamas, galėjau matyti stebuklą.

Staiga, nežinau iš kur, atsirado ėdžiose ant šiaudų Kūdikis. Jo Motina jį bučiavo ir vystė. Nemačiau jos veido, nes buvo nuo manęs nusisukusi. Nemačiau nė Kūdikio veidelio. Atrodė, jei Jis į mane pažvelgtų, tai iš džiaugsmo suarčiau viso pasaulio dirvas.

Betgi paskui Jis į mane pažvelgė. Nedrįsau nė sujudėti. Buvo taip paprasta ir gera, tartum Jis būtų visuomet mane matęs. Supratau, kad kažkokia žagrė, visai skirtinga nuo manosios, atvertė ne žemės, o dangaus vagą ir tuo momentu gimė tas, kuris nepaniekino mano alsavimo. Pastebėjau, kad Jam malonus mano kvapas, ir ėmiau pūsti iš visų savo galingų plaučių taip, kad net šnervės kilnojosi ir garai kamuoliais kilo aukštyn.

Niekas man neišmuš iš galvos to įsitikinimo, kad tasai Kūdikis gimė ne tik angelams linksminti ir žmonėms atpirkti. Atleiskite, jei aš čia, jūsų manymu, galbūt nepagarbiai išsireikšiu, bet aš esu įsitikinęs, kad Jisai gimė ir dėl mūsų vargšų gyvulėlių. Ne tai, kad Jisai būtų atėjęs į šį pasaulį mūsų atpirkti; jūs gi žinote apie mus, gyvulius daug sunkių dalykų, taip vadinamų filosofiškų, ko net mes patys apie save nežinome, ir žinote, kad mūsų gyvulių nuodėmės yra kitos rūšies negu jūsų. Bet ne apie tai aš noriu kalbėti. Norėjau tik pasakyti, kad tą naktį, nors žmonės

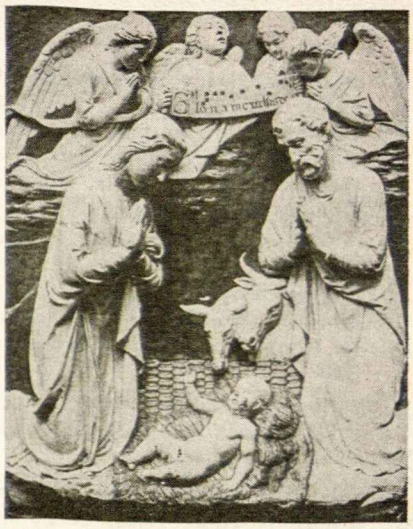

Luca della Robbia (1400—1482) — Užgimimas. Čia matome ir Betliejaus jautį

manęs ir nepastebėjo, aš jaučiausi surištas su jais kažkokiais ryšiais. O tai buvo bendras džiaugsmas, kuris pripildė visų mūsų širdis.

Po mano padais, prašau tikėti (tačiau, jei ir netikėsite, man tas nesvarbu), tą naktį jaučiau, kaip ėmė judėti akmenys, kvėpuoti medžių šaknys, lakstyti, lyg galvų netekusios, raitytis iš džiaugsmo sliekai ir rašyti ant aslos sidabirnius raštus bešliaužioją sraigės. Niekas, žinoma, to nepastebėjo, bet aš tą visą jaučiau ir, prisipažįstu, jei ten nebūtų buvę Kūdikio, būčiau pradėjęs bijotis. Supraskite mane gerai: atrodė, tartum visa žemė verda po mano kojomis. Istorikai pamiršo, bet aš, kuris tucs dalykus geriau už juos suprantu, tą metą apskaičiau, kad kviečiai užaugo ir nunoko daug anksčiau negu kitais metais. Aš jus užtikrinu, kad jie augo ir brendo tiesiog šuoliais.

Dabar man atrodo, kad vėl viskas yra kaip seniau. Angelai sugrįžo į dangų, piemenys į savo ganyklas, Rytų Išminčiai į savo kraštus, tasai Kūdikis, tarsi sėkla buvo pakištas po kapo velėna. Paskui Jis prisikėlė: taip man pasakojo asilas, grįžęs su savo šeimininku iš Jeruzalės. Pasaulis pamažu užvertė dangaus vagą, o anos nakties džiaugsmas liko tik piešiniuose, ne gyvenime. Argi nepastebėjote, kad Fra Angelico ir mane apvilko nauju kailiu, visai nepanašiu į mano nuosavąjį.

Betgi aną naktį dangaus vaga tarp žvaigždžių neatsivertė veltui. Tai jums tikrina senas, patyręs jautis, kuris pažįsta žemę. Jūs laikas nuo laiko pajusite, kad Kūdikis pareikalaus iš jūsų naujai atgimti. Betliejaus tvartelio jau nebėra. Mes gyvuliai atlikome savo paskirtį. Dabar vienintelė prakartėlė—tai jūsų širdis.

J. Sav.

Žiema užklojo Lietuvos miškus. Ten prabėga tik kiškelis, praeina partizanas. Giliai krūmuose ir drevėse ten miega žvėreliai, laukdami Pavasario.

ŽIEMOS MIEGAS

Išeini vėlų rudenį sodan, — tylu: nei paukštelio, nei voveraitė nemosteli uodega. Nešoka ji ant šakos, kaip kokia balerina. O kai iškrinta pirmas sniegas, matai tik pėdas sode — kiškis bėgo. Drąsuolis, nieko nesibijo, kad šalta, užpustyta. Ir daugiau nieko. Kur visi pradingo, iškeliavo su paukščiais į pietus? Jie miega, giliai sapnuoja gražius sapnus. Pabelsk į drevę, gal išgirsi, kaip ten tyliai alsuoja voveraitė, pasiklojusi šiltą patalėlį. Pabelsk, gal pakvies į svečius ir iš sandėliuko atneš gardžių prinokusių riešutų. Nueik į palėpę, kur nesiekia vėjai, pasidairyk tamsoje, pamatysi šikšnosparnius. Tartum kumpiai rūkyti ten sukabinti. Kuždėk tyliai, ir jie sapnuoja vasaros sapnus, kaip jie mėnesienose gaudė vabzdžius.

Lazdynuose surasi ir miegančias peles, barsukus. Giliau į mišką patraukęs, gal sutiksi užsitvėrusią mešką, ir ji pučia, čiulpdama leteną.

Ir kodėl jie miega?

Klausia mokslininkai, gamtos stebėtojai. Į šį klausimą, deja, dar neatsakė. Susigrįžijo tie mokslininkai prie miegančios voveraitės gūžtos. Atrodo, kad patikimiausia iki šiol teorija bus ta, kad krintanti temperatūra juos migdančiai veikia. Ir jie pasirengia žiemai, prisineša maisto, sočiau valgo, kad užsidėtų riebalų sluogsnis.

Kaip jie kvėpuoja, buvo pirmasis mokslininkų klausimas. Žinoma, apstojo ratu miegančius ir tyrinėjo. Toks šikšnosparnis atsikvėpia tik kas 15 minučių, įvairūs graužikai 2—6 kartus per minutę, tuo tarpu kai gyvi būdami per minutę kvėpuoja 50—60 kartų. Mokslininkai apskaičiavo, kiek jie degonies suvartoja miegodami. Visas jų organizmas yra apmiręs, mažiau tereikia maisto, rečiau ir kvėpuoja, todėl ir jų temperatūra yra nukritus. Pvz., lazdynų pelės temperatūra nukrinta nuo 31—36 laipsnių Celsijaus iki 9—14,5 laipsnių. O kai atbunda, ši temperatūra staiga vėl kyla į normalių gyvių temperatūrą. Šikšnosparnio temperatūra per 14 sekundžių pakyla nuo 11,25 iki 33,5 laipsnio.

Per žiemą jie maitinasi iš savo atsargų, kurias susikrovė rudenį, derliaus metu. Dauguma labiau nutunka, o tokia meška, kuri nemiega per visą žiemą, kur nors saugioje vietoje pasideda "lauknėšėlius". Kaip žmonės sako, kai žiema persirita per pusę, pabunda meškinas, pasikaso nugulėtus šonus ir traukia užkandžiauti, paskui vėl lenda į šiltą gūžtą ir gulasi ant kito šono. Vieni miega ilgiau, kiti trumpiau, graužikų miegas trunka 5—6 mėnesius, ežio ir barsuko 3—4, lazdynų pelės 2—3½ mėn.

Ir kai pajunta pavasarį, kai "saulutė vėl atkopdama budina svietą", tai ir traukiasi jie iš šalto pašalio, šokinėja ir giria saulę.

Šalia žiemos miego yra ir vasaros miegas. Jis dažniausiai pasitaiko tropikų kraštuose. Vieni užmiega per didžiuosius karščius, kiti sausiausiu metu, maitindamiesi iš kūne sukrautų maisto atsargų.

Tad neliūskime, žiūrėdami į tuščią sodą. Leiskim miegoti gyvulėliams, nedrumskime jų sapnų. Greit jie pabus ir linksmins mus!

A. D.

Slaputė

A N G E L A S

— Esu meilė ir jieškau širdžių,—
Tyliai angelą šnabždant girdžiu . . .

— Meilė tu vadinies! — sujudėjo žiedai,—
— Ko toks liūdnas nūdien iš širdžių sugrįžai?

. . . Vieni tave vaduos milijonų vardais,
Kiti Judu išduos, treti sopuliu žeis.

— Bet aš meilė ir jieškosiu širdžių,—
Tyliai angelą verkiant girdžiu . . .

Konradas Juška

D U R Y S

Durų amžinųjų neatidarysi,—
Aklinai užkaltos, ir langai maži!
Tik dažnai keleiviu tu sustojęs būsi
Ir prašysi gulto vidury nakties . . .

Ir pravėręs langus, tu nepasižiūrėsi,
Kas anapus sienos, darganos, nakties;
Nors ir visą dangų žemėj išsvajotum,—
Amžinybės durys uždaros paliks!

UŽMUŠĖ KARALIŪNAS PILKAJĮ SAKALĖLĮ

DIEVAS IR VELNIAS

Kartą ėjo Dievas ir velnias. Velnias skundžiasi Dievui:

— Kodėl žmonės dažnai mane nekaltai apkaltina? Kas gerai padaryta, tai tavo, o kas blogai, — tai vis mano.

Pamatė pievoje besiganančius arklius. Velnias ir sako Dievui:

— Paimk ir įstumk tuos arklius į pelkę, pamatysi, ką žmonės pasakys.

Dievas taip ir padarė. Kai atėjo žmogus ir pamatė arklius pelkėje, tuoj ir sako:

— Kiba velnias juos čia įstūmė.

Žmogus nuėjo šauktis pagalbos. Velnias tada prišoko ir ištraukė arklius.

— Pažiūrėsim, ką jis dabar sakys, — džiūgavo velnias.

Atėjęs žmogus rado arklius besiganančius pievoje.

— Kiba Dievas juos išnešė, — kalbėjo žmogus.

Velnias susiraukė ir tarė Dievui:

— Ar aš neteisybę sakiau!

Angelė Ragažinskaitė,
VIII sk. mokinė

PAS DIDŽIUOSIUS ŽMONES

VAIŽGANTAS EGZAMINUOJA

Rašytojas kan. J. Tumas-Vaižgantas — tas baltagalvis jaunuolis, kai dėstė literatūrą universitete, buvo pakviestas į Švietimo Ministerijos egzaminų komisiją. Prie šios komisijos galėjo laikyti įvairius papildomus ir net baigiamuosius gimnazijos egzaminus.

Vieną kartą žydelis laikė lietuvių kalbos egzaminus. Vaižgantas jam davė paskaityti pasaką, kaip katinui ant uodegytės dangus griuvo. Žydelis, mirkčiodamas ir pirštu vesdamas per raides, skaitė:

— Ir lapas nukrito katinui ant uodegos.

— Supranti? — pertraukė jį Vaižgantas ūmai.

— Suprantu, — nutęsė žydelis.

— Tai kas yra lapas?

— Lapas? Ui — tai lapės vyras, — paaiškino žydelis.

DU KALBININKAI

Kun. Kazimieras Jaunius buvo garsus kalbininkas, mokėjo daugel kalbų, tyrinėjo ir lietuvių kalbą. Jis profesoriavo Petrapilio Dvasinėje Akademijoje ir garsėjo visam mieste. Kartą jį pasikvietė su paskaita Rusų Mokslų Akademija. Tai buvo nemažas įvykis, nes valdžia nemėgo katalikų, tuo labiau kunigų. Kun. K. Jaunius atvyko su gražia sutana apsivilkęs ir kalbėjo garsiems rusų mokslų vyrams bei kalbininkams. Visus juos stebino, kaip gražiai K. Jaunius vartoja rusų kalbą, pralenkdamas net jų pačių žinias. Po paskaitos priėjo garsus rusų kalbininkas Furtunatovas ir abu išdrožė besikalbėdami. O kai toks su tokiu susitinka, tai ir kalbos nestinga. Taip jiedu įsigilino į savo kalbas, kad staiga pasuko į vienas duris, pasikėlė laiptais į viršų ir įėjo į gražų saloną. Furtunatovas manė, kad eina pas K. Jaunių, o šis galvojo, kad rusas atsivedė pas save į svečius.

Išgirdo tarnaitė ir pravėrė duris. Klauso, — kalba rusiškai, bet nieko nesupranta.

— Pamišėliai, kokie banditai, — šovė mergaitei į galvą. Pašaukė policiją, ir ši išaiškino, kad čia susitiko du kalbininkai. Abu atsiprašę šeimininkų ir, išėję į gatvę, vėl tęsė savo pokalbį.

PIEŠIMO PAMOKA

Horace Vernet (sk. Oras Verne), garsus prancūzų dailininkas, keliaudamas po Šveicariją, vieną sykį ties Genevos ežeru darė škicus. Netoli nuo jo piešė jaunos anglės. Jų viena prisiartino pasižiūrėti, ką jis ten daro, ir pradėjo jį drąsinti ir mokyti. Dailininkas klausė jos atsidėjęs ir paskui labai mandagiai padėkojo. Kitą dieną jis plaukė laivu į Lozaną ir pamatė vakarykščią savo mokytoją prie jo beskubančią ir klausiančią:

— Ponuli, jūs esate prancūzas, tai turėtumėt Horace Vernet pažinti, sako, ir jis plaukia šituo laivu! Būkite toks geras ir man jį parodykite . .

— Na, miss, tai tas pats, kurį vakar piešimo mokėt, — atsakė juokdamasis senis dailininkas.

SPORTAS

AMERIKIEČIŲ FUTBOLO ISTORIJA

JASIUS

Nei blogas oras, nei vargas, kol pastatysi automobilį, nenugąsdina amerikiečių tada, kai jie savaitgalyje vyksta į futbolo rungtynes. Nors futbolo sezonas ir yra trumpas bei oro atžvilgiu biaurus, tačiau žiūrovų niekada netrūksta. Tiesa, daug jų atitraukia televizija, bet daugumoje bendrai stadionai būna perpildyti. Gyvenant Amerikoje ir dažnai matant futbolą žaidžiant, pravartu bent trumpai žvilgterėti į amerikiečių futbolo išsivystymą.

Susidomėjimas šia futbolo šaka prasidėjo dar visiškai neseniai: nepraėjo nei šimto metų. Taigi, dar jaunas, palyginus su pagrindiniu europiečių žaidžiamu — futbolu. Amerikietiškasis futbolas yra kilęs iš europietiškojo.

Tikrai nežinoma, kada futbolas buvo atgabentas iš Europos į Ameriką. Spėjama, kad toks žaidimas "futbolas" dviejuose universitetuose: Harvard ir Yale buvo žaidžiamas apie 1820 metus. Bet tai buvę daugiau studentų-naujokų kankynė negu žaidimas. Tada į sviedinį buvo dar galima spirti, bet pusė komandos žaidėjų geriau patikydavo į draugo galvą ar pilvą negu į kamuolį. Universitetų vadovybės nutarė uždrausti tokį "žiaurų" žaidimą. Ir taip futbolas vėl būtų miręs, jei ne Henry Chadwick, kuris parašė šiokias tokias "rugby" ir "soccer" taisykles, (soccer — amerikiečių vadinamas Europoje žaidžiamas futbolas). Pirmosios rungtynės tarp Rutgers ir Princeton universitetų įvyko 1869 m. Vienas rungtynes laimėjo Rutgers 6:4, o antrąsias Princeton 8:0. Buvo žaidžiama pagal "soccer" taisykles. Po šių futbolo rungtynių ir daugiau universitetų pradėjo domėtis futbolu. Columbia un. 1870 m. sudarė komandą ir laimėjo prieš abu futbolo pionierius: Princeton ir Rutgers un-tus. Prasidėjo vis daugiau ir daugiau rungtynių tarp universitetų. 1873 m. 4 universitetai: Princeton, Rutgers, Columbia ir Yale bendrame suvažiavime nutarė, kad futbolas bus žaidžiama pagal "soccer" taisykles. Atsirado ir penktasis universitetas, kuris norėjo prisidėti prie tos sąjungos, tačiau 4 pirmieji universitetai naujojo nario — Harvardo universiteto — į savo sąjungą negalėjo priimti, aiškindami, kad jis esąs silpnas. Harvardo universitetas tada pasikvietė McGill un-tą iš Montrealio. Šie sutiko ir atvyko. Vos atvykę, jie tuojaus pradėjo treniruotis. Jie sviedinį spardė, metė ir nešė. Šeimininkai stebėjo ir kraipė galvas. Jų komandos kapitonas paklausė svečių, kas tai per žaidimas.

"Rugby", — atsakė vienas Mc Gill žaidėjas — "Tai mūsų žaidimas!" Harvardo studentai dar nebuvo matę taip žaidžiant. Jie tik spardė sviedinį. Tada buvo sutarta rungtynes žaisti taip: puslaikį tik spardyti, t. y. pagal "soccer", o kitą puslaikį žaisti pagal "rugby" taisykles. Rungtynės baigėsi 0:0.

1876 m. Harvard un-tas, turėdamas patyrimo iš rungtynių su McGill un-tu, rungtynes su Yale un-tu laimėjo 4:0.

Ir šios rungtynės Amerikoje padarė futbolo revoliuciją. Daugumai studentų "rugby" taisyklės geriau patiko. Visur buvo pradėta naudoti "rugby" taisyklės. 1876 m. įkurta Amerikos universitetų futbolo sąjunga. Yale un-tas laimėjo pirmąjį meisterio titulą. Po šių metų prasidėjo taip vadinamų galiūnų-milžinų gadynė. Žaidėjai dažniausiai buvo parenkami didelio ūgio. Žaidimas pasidarė labai žiaurus. Daug universitetų vadovybių uždraudė žaisti futbolą. Net pats prezidentas T. Rooseveltas 1905 m. įsakė žaidimą sušvelninti. Susirinkę visi futbolo vadovai, paruošė naujas saugesnes taisykles. 1913 m. visi žaidėjai pradėjo nešioti ne tik visokias apsaugas, bet ir numerius. Futbolas vis daugiau populiarėjo. Dar populiaresnis pasidarė po 1913 metais sužaistų rungtynių tarp garsaus katalikų universiteto ir kariuomenės rinktinės. Kariuomenės milžinus įveikė mažieji Notre Dame un-to žaidėjai savo susipasavimu, nes kariuomenės rinktinė dar nieko nežinojo apie pasavimąsi.

Ypač futbolas išpopuliarėjo po I pasaulinio karo. Buvo pradėta statyti milžiniški stadionai. Ir taip greit, nepraėjus nė šimtui metų nuo jo atsiradimo Amerikoje, futbolas tapo vienu iš populiariausių žaidimų. Ir šiandien nėra beveik nė vieno amerikiečio, kuris nežinotų apie šį žaidimą.

PROFESIONALAI FUTBOLE

P. GANVYTAS

Amerikos sporto gyvenimas beveik kiekvienoje šakoje reiškiasi per profesionalus ir mėgėjus. Jei beisbole vyrauja profesionalai, tai amerikiečių futbolo sezono metu daugiausia dėmesio atkreipiama į akademinio jaunimo komandas, kurios atstovauja mėgėjus. Tačiau ir šioje šakoje reiškiasi profesionalai. Jie savo rungtynėse parodo nepaprastai aukštą žaidimo lygį, tačiau jiems trūksta tų spalvingų akademinių tradicijų, kurios kas šeštadienį į universitetų stadionus pritraukia milijonus žiūrovų.

Profesionalai amerikiečių futbolą pradėjo žaisti 20 amžiaus pirmoje pusėje. Per šį gana trumpą laikotarpį jie turėjo įvairių lygų, kurios ne kartą keitė savo pavadinimus. Paskutiniu metu visas šios srities profesionalų pasaulis reiškiasi vienoje lygoje (National Football League), kuri suskirstyta į 2 grupes (conferences). American conference priklauso New York Giants, Chicago Cardinals, Philadelphia Eagles, Washington Redskins, Pittsburgh Steelers ir Cleveland Browns. National Conference reiškiasi San Francisco 49-ers, Los Angeles Rams, Chicago Bears, Green Bay Packers, Detroit Lions, ir Dallas Texans. Visos čia paminėtos komandos pasižymi ypatingai gera žaidimo klase.

Profesionalų sezonas oficialiai prasideda tradicinėmis rungtynėmis tarp praeitų metų meisterio ir tais metais kolegijas baigusiųjų rinktinės. Tos rungtynės įvyksta žymiajame Chicagos Soldier's Field. Po eilės draugiškų rungtynių, kurias amerikiečiai vadina parodomosiomis, prasideda pirmenybės, kurios tęsiasi iki gruodžio mėnesio vidurio. Po reguliarių pirmenybių pabaigos įvyksta finalinės rungtynės tarp abiejų grupių nugalėtojų. Šias rungtynes laimėjusi komanda skaitoma amerikiečių futbolo profesionalų meisteriu.

Visus klubus slegia sunkios finansinės problemos, nes komandų išlaikymas pareikalauja nepaprastai daug išlaidų. Geriausi žaidėjai gauna iki $30.000 — per sezoną, gi pirmenybių metu kiekviena komanda žaidžia tik 12 rungtynių, kurios beveik išimtinai įvyksta sekmadieniais. Tad nenuostabu, kad šiais metais Dallas Texans savininkai turėjo apie $250.000 nuostolių.

Sunku būtų išvardinti geresnius futbolo žaidėjus, nes visi šios lygos žaidėjai yra nepaprastai geri sportininkai. Tačiau reiktų paminėti Hutson, Nagurski, Baugh, kurie geriau žinomi senesnei kartai. Paskutiniu metu žiūrovus savo pajėgumu stebino Groza, kurio spyrimas neapsakomai tikslus, Bob Waterfield, Otto Graham, Walker ir kt. Tačiau kasmet kyla naujos žvaigždės, ir jomis žiūrovai žavisi.

Tenka pastebėti, kad domėjimasis amerikiečių futbolu paskutiniu metu lėtai, bet užtikrintai mažėja ir tai labai jaučiama pas profesionalus. Šis nemalonus reiškinys jiems sukels naujų rūpesčių ir problemų.

KREIVOS ŠYPSENOS

ČIUKAS DĖLIS

Apie džiną ir benziną

Veždamas šunelį Džiną
Dėl kompanijos į kiną,
Užsukau į Jenney stotį
Karui gazo pripumpuoti.
Gazo boysas išsiblaškęs
Baisiai daug laukan ištaškė, —
Pylė jis pro skylės šoną
Pussešiolikto galiono.
Kur nebuvęs, mano Džino
Lakt pasiuto tą benziną,
Ir, sulakęs kvortą gerą,
Ėmė bėgti aplink karą.
Baigęs dvidešimtą ratą,
Griuvo ir kojas pakratė.
Man širdin kočėlu tvojo —
Ko jis taip staiga sustojo?
Ar pastipo mano Džino?
Ne, — pritrūko gazolino!

ČIUKAS DĖLIS

APIE MOKSLUS

Chemija

Nežinau, ar taip nulėmė kas,
Bet užaugęs būsiu chemikas.
Koledže kiekvienas ėmė ją,
Todėl ir aš mokaus chemiją.
Žinau puikiai aš, kaip poterius,
Koks valentingumas moteries,
Kiek Onytė tur molekulių,
Kiek moka išvirt patiekalų.
Netgi — mokslas šis katodų —
Praktiškų žinelių duoda:
Moterys, mat, toki gyviai,
Kur prikrauti negatyviai;
Ir kai kur pajunta pliusą,
Tai tuoj kimba tau į ūsą.
Tad kai jausiu, kad iš šono
Trūksta vieno elektrono —
Tai žinosiu — ten nuėjo,
Kur širdis įsimylėjo.
Ir bevydams elektroną
Atsidursiu pas Aldoną.
Ir, kaip daro geras chemikas,
Nesileisiu į polemikas —
Susitarsiu su klebonu —
Nereiks gaudyt elektronų.

Business administration

"Ką tu studijuoji, gracija?"
"Biznio administraciją.
Kad apgaučiau vyrus,
Kaip vikrus fakyras.
Juk mokslas finansų
Duoda puikių šansų:
Vyras pinigėlius renka —
Aš tvarkau tik banką".
Ach, mieliausia mano gracija,
Šitokia administracija
Laiko tol, kol tavo rankos'
Neišsieikvoja bankas.
Nes jei mylimas pajunta,
Kad sriuba skilvy prišunta,
Kad pietums jis vietoj steiko
Gauna tik pigučio keiko,
O žmonelė kailius keičia,
Kvepaluos rankytes šveičia —
Vyras nusijuosia diržą
Ir uždaro juodą biržą.
Ir tada jau nebemačija
Ne biznio administracija.

Jauna panelė svečiuose prie stalo turėjo kaimyną. Kurį laiką jieškojęs žodžių, jaunikaitis pradėjo pasikalbėjimą:

— Kaip jums sekasi, panele?
— Dėkui, gerai.
— Tas mane labai džiugina. O kaip sekasi jūsų mamytei?
— Dėkui, gerai.
— O kaip sekasi jūsų tėveliui?
— Dėkui, gerai.
— Ir kaip sekasi jūsų sesutei?
— Dėkui, taip pat gerai.
— O broliukui?
— Dėkui, gerai.

Tačiau šitoje vietoje pasikalbėjimas nutrūko ir jau atrodė beviltiškai besibaigiąs, kai jauna panelė išgelbėjo padėtį:

— Aš dar turiu ir senelį, — pareiškė ji draugiškai.

Svečiai labai aristokratiškų žmonių namuose. Niekas nedrįsta atverti lūpų. Staiga iš vieno kampo pasigirsta trumpas, vos girdimas "Pipt...". Visi nesmagiai sumišę pažvelgia ton pusėn. Po minutės pasigirsta antras "Pipt!", šį kartą jau drąsesnis. Namų ponia kreipiasi į kaltininką, prašydama pasiaiškinti. Šis gi, giliai atsikvėpdamas, pareiškia, jog girdėjęs, kad šiuose namuose tokia atmosfera, jog net "Pipt" negalima ištarti. Jis tad ir norėjęs pabandyti. Pasirodo — galima!

LINKĖJIMAI KALĖDŲ IR N. METŲ PROGA

Vyr. Federacijos Valdybai

Sunkiai, oi sunkiai mes Jus išrinkom
Su mandolinom ir katarinkom,
Tartum prieš mirtį sunkiai alsavom,
Kvapą sulaikę, už Jus balsavom.
Ir nusigandę į Jus vis žiūrim, —
Lyg į maršalkas aukštom kepurėm,
Tartum avelių devynios bandos,
Ausis ištiesę, laukiam komandos.
Linkim komandą garsiai užšaukti:
(O rezultatų — po metų laukti).

M. A. Sąjungai

Turit, moksleiviai, Jūs valdžią gerą,
Kai nusikalstat — nieko nedaro,
Kai ką padarot, — gero ar blogo —
Jūsų valdybą užpuola sloga.
Linkim nupirkti jai aspirino,
Bet ar pagelbės, tai — galas žino.

S. A. Sąjungai

Valdžią Jūs turit kaip politbiūrą:
Devyni skyriai su procedūra,
Vadų koks šimtas patrankom šaudo,
O trys studentai jų kulkas gaudo.
Linkim studentus traukti į darbą,
Arba valdybai užmausim tarbą.

A. S. Sąjungai

Guli senimas ir saldžiai miega,
Kat net jų valdžios už jūrų bėga,
Viską jie daro — sendraugiai mūsų,
Bet mums juos noris patraukt už ūsų,
Kad jie jaunimą daugiau žiūrėtų,
Nes šalia jaunių — daug tuščių vietų...

Šalpos Fondui

Kas tik pavirsta, tą Fondas remia,
Tiktai neaišku, iš kur jis semia,
Nieks jo neramsto, kartais net bara,
Tačiau tas Fondas stebuklus daro!
Linkim sukelti lig milijono,
Remti kolegas, kur gul ant šono.

Čikagai, kaipo tokiai

Visas pasaulis vis garsiai klega,
Niekur nėr miesto, kaip kad Čikaga.
Ir mes girdėjom pasaką seną:
"Ateitininkai ten trys gyvena...
Vienas moksleivis, vienas studentas,
O trečias šlavė gatves ir plentus.
Susirikiavę į vieną gretą,
Rengdavo šokius sykį į metą...
Linkim pradėti veikti po vieną
Ir susirinkti kas antrą dieną.

U. šlp.

Vieną žiemos popietę pas Giesnerio profesorių Palmeri atsilankė studentų delegacija. Po pasikalbėjimo profesorius palydėjo svečius iki durų, taip pat ir į prieangį, o paskui ir iki laiptų. Šioje vietoje profesorius nusilenkdamas paslydo ir su didžiausiu triukšmu nusirito laiptais žemyn. Kada studentai padėjo jam atsistoti ir susirūpinę klausinėjo ar nesusižeidęs, profesorius nusilenkė iš naujo, paspaudė kiekvienam ranką, ir pareiškė:

— Tai nieko, mano ponai, aš vistiek būčiau jus iki čia palydėjęs.

DARBAI ŽMONĖS

UGNIES PARDAVĖJAS

Tamsių spalvų ir liūdesio apstu dabarties mūsų poezijoje. Tai laiko žymė, įsispaudusi į kraują ir mintis, iš kurios pabėgti beveik neįmanoma. Hamletiškas klausimas — būti ar nebūti — visu savo dramatiškumu iškyla gyvenimo prasmės jieškojime. Tą laiko žymę rasime ryškiai įspaustą ir antrojoje Balio Rukšos poezijos knygoje, kuriai duotas vardas — UGNIES PARDAVĖJAS.

Balio Rukšos poezija — klajoklio žmogaus poezija, to žmogaus, kurio džiaugsmas pasiliko tolimoje vaikystėje — tėviškės parugėje ir prie melsvos vandens srovės, krintančios į malūno ratus. Poetas dažnai pasijunta esąs lyg anas benamis jūrininkas, kurs grįžęs iš audrų, temoka priglausti galvą tik prie šaltų gatvės akmenų. Jis seniai pametė raktus nuo durų į laimę ir dėlto nemoka, kaip kiti, paimti gyvenimo ir dainuoti "brisdamas baltų žiedų srove". Jis klajoja nakty, kurioje "aro sparnai prieš rytmetį buvo audros palaužti" (90), kurioje gęsta gyslose liepsnojusios baisios ugnys ir akyse tviskėję žaibai, kurioje "mūsų buvusių dienų paveikslą gražų į tamsą veža neviltim pakaustyti arkliai juodi . . .".(47). Pilnos dienos ir naktys kančios ir nerimo, ir tik sapne teužklysta amžini pavasariai ir skambantys žiedai, o tikrovėje kankina jį rudenio žolė nurudusi ir varnų klyksmas, negalįs šaltoj ugny sudegti, ir ta šarma jo smilkinių plaukuos . . . (51).

Tačiau visa toji skausmo jūra kyla ne iš mąstymo, ne iš filosofinio jieškojimo atitrauktuose gyvenimo reiškiniuose, bet iš pačios gaivališkos poeto prigimties, stipriai laikomos žemės rankose, iš noro surasti laimę ir gyvenimo prasmę tuose klajojimuose, kuriuose jis pasijunta taip tolimas dangui. Tas audringas jieškojimas pirmojoje poezijos knygoje B. Rukšą vedė į neviltį ir rezignaciją. Ten geriausias išsivadavimas buvo mirtis — išsivadavimas tik nuo nepakeliamo gyvenimo skausmo, bet ne prasmės suradimas. Tačiau pesimizmas ir neviltis yra kartu ir poezijos mirtis. Tai kraštutinė riba, už kurios nėra kelio toliau. Ir ties pirmąja knyga statėme klausimą, ar B. Rukša pajėgs išsivaduoti iš to tamsaus kelio, kuris lūžta ties bedugne? Šioje antrojoje knygoje pajuntame aiškų pasukimą į šviesesnį pasaulį, į aiškesnį išsivadavimo kelią. Pagrindiniai motyvai ir čia yra: gailestis prarasto kažko labai brangaus, kuris nesugrąžinamas ir nieku nepavaduojamas — saulėtos vaikystės, gimtųjų laukų, artimo ir mylimo žmogaus, kurs širdimi į širdį prakalbėtų, žodžiu, viso to šviesos ir skaisčių žiedų pasaulio, kurio ilgisi išsikankinusi ir nusivylusi poeto širdis. Jėgos duoda jam tas didysis nerimas, kuris verčia dainuoti ne tik apie skausmą, bet ir apie gaivališką norą gyventi, apie "norą ūžti potvyniu ir krist kalnų griūtim" (40). Net ir kančios pilnas gyvenimas yra brangesnis už mirtį ir nebuitį. Nerimas ir gaivališka žemės jėga, dar vis stipriai tebevaldanti poetą ir juntama jo gyslose ir mintyse, suskamba galinga daina, kurios pasiklausyti į paupį ateina piemenys, vandens nešėja ir atklysta klajokliai iš dulkėto kelio pakelti kepures (17). Tos dainos skamba jau plačioje erdvėje: "Ir mano dainos ten dažnai lig rytmečio skambėjo, ir glostė tolumas, žvaigždėtą dangų ir marias" (17). Erdvė — laisvas motyvas. Nuo žemės kraujo poeto širdis lyg auksas skamba, ir jis piktinasi tais, kurie nemoka padraugauti su vėjais ir drugiais, kurie nepajunta, kaip pavasaris aplaisto žemę medumi, žiedlapiais ir vynu (19). Net ir rudens melancholijoj jis moka džiaugtis buvusios vasaros grožiu: "Sušunku, kaip žydintis rugpiūtis trenkė paukščių dainomis ir byrančiais rugiais, kaip jaunos moters išpuoselėtom rankom tu, maža širdie, neglostoma džiaugeis" (34).

Toki šviesūs motyvai vis labiau ir labiau ima nustelbti tamsius šešėlius. Brutalioj kasdienybėj poetas pastebi vis daugiau gėrio. Pav., prieš audrą uoste skamba girto jūreivio daina ir pinasi šiurpūs vaizdai, bet žaibas kalaviju praskros tamsius debesis, ir baltos putos ant juodo vandens bus baltesnės už mus (61). Tai jau kelias į išsivadavimą. Poetas neįučiomis pasijunta prie "visai jam nepažįstamo miško, pro kurį teka upė šviesi, ir kurios srovėje linksmai tyška angeliukai, kaip perlai maži" (35). Tačiau tikrasis išsivadavimas ateina iš didžiojo klausimo išsprendimo, kurį poetas taip išdainuoja: "Pasakyk, kodėl malda nuplovęs sielą ir pakėlęs sausą lazdą nuo akmens, saulės skambesį girdžiu ant gluosnio liekno liemenio, ir lapų, ir šakų, ir ateinant nuo sraunaus upokšnio klyksmą besitaškančių vaikų?" (55). O dar aiškiau naują poezijos ir jėgos šaltinį atskleidžia "Amžinatvės skambesyje": "Tu ėjai, ir visa žemės Glorija duonos kąsnyje, druskoje liko, sušvytėjusi kaimo šventoriuje, tartum rožė brangiausio vainiko. Tiek šviesos nėra rožių karūnose ir naktis tiek sidabro neturi, kaip žmogus, kurs gyvenimą nunešė į skambėjimo amžino jūrą" . . . (70). Šitokioj šviesoj, atrodo ryškėja ir žmogaus gyvenimo prasmė: "Ir žmogus nubudęs duonmaišio, kepurės ir maldaknygės žolėj jieškos" (62). Tai, berods, reikalingiausių žmogaus gyvenimo priemonių simboliai . . .

Toks bendrais bruožais yra Balio Rukšos poetinis pasaulis, parodytas jo paskutinėje knygoje. Matome, kad jis atveria naujus horizontus, vedančius poetą iš siauro pesimizmo į platų grožio pasaulį, kuriame galėtų pasireikšti žmogus visoje savo didybėje . . .

B. Rukša poezijos techniką valdo gerai. Mėgsta klasines formas. Nemaža sonetų. Tik kai kurios metaforos, nors ir originalios, bet nevisai vykusios (mėnuo plakė sidabro rykštėmis laukus, mėnulio nuodai, žibuoklėm žaidė sirenos, taškydama gėlių krauju ir t. t.). Pasitaiko ir labai prozišku posakių, nevaizdingų savo kasdieniškumu. Labai kenkia klasiškam posmų taisyklingumui ir ritmingumui netaisyklingas kirčiavimas, dažnai rėžiantis jautresnę ausį. Poezija dažnai vadinama dievų kalba. Dėl to ji turi būti tyra kaip auksas.

Knygą išleido Baltija, Kanadoje. Tiražas 500 egz., 96 psl., 1952 m., kaina nepažymėta. Iliustravo Viktoras Bričkus.

Pr. Naujokaitis

PASKUTINĖ MYKOLO ANGELO PIETA

Visi Mykolo Angelo kūriniai šiuo metu yra saugojami muzėjuose. Tik viena jo Pieta dar buvo pasilikus privačiose rankose, turtingoje italo San Severino šeimos viloje. Tai yra pats paskutinis ir dar nebaigtas didžiojo menininko kūrinys — Kristaus ir Marijos skulptūra. Šį kūrinį bebaigiant Mykolas Angelas mirė 1564 metais. Paskutiniuoju laiku Milano miesto taryba nupirko ir šią skulptūrą, sumokėdama per 200.000 dolerių. Ji bus patalpinta Castello Sforzesco muzėjuje. Specialiu įstatymu yra uždrausta šį kūrinį perleisti vėl privačiam asmeniui ir išvežti iš Italijos.

LIETUVIŲ KATALIKŲ MOKSLŲ AKADEMIJA

1922. X. 22—1952. X. 22

J. INDRYS

Prieš trisdešimt metų, kai atsistatanti Lietuvos valstybė jau iš dalies buvo savąsias žemes surinkusi ir kai jau kiekvieną naktį nebeplieskė mūsų sodybose karo gaisrai, dauguma tautos jėgų pasuko mokslo ir jo židinių kurti. Tais metais buvo atidarytas savas universitetas (1922. II. 16), parodyta ir daug pastangų vienon draugėn suburti mokslo darbą dirbančiuosius ir jam pasiruošusius. Gyvai buvo susirūpinta ir dėl pačios kultūrinės linkmės.

Kultūrinės linkmės klausimas anose dienose buvo itin svarbus, tiesiog gyvybinis. Dauguma mūsų krašto mokslinių jėgų buvo sen. Rusijos universitetus baigusios ir savan kraštan parkeliavo su rusiškuoju ateizmu ir marksizmu. Jie visi norėjo taip pat ir ateistinės, o kartais ir net marksistinės Lietuvos, jie labai dažnai ir slavų kultūra daugiau domėjosi negu sava. Šiandieną jau sunkiai mums besuprantama, jog mūsų universitetas turėjo ne tik stiprią slavistiką, bet jai ir sudarydavo daug geresnes sąlygas (pvz. vertė ir leido visokias slavų literatūras...), kai tuo tarpu lituanistinius mokslus susimota stiprinti tik po 1930 m., bet ir tai daug kas nebuvo galima padaryti, nes šiems reikalams lėšos buvo labai "taupomos". Iš pagarbos slavų kultūrai ir dėl kai kurių kitų priežasčių mūsų universiteto žmonės labai veikliai reiškėsi, steigiant "TSSR tautoms ir kultūrai pažinti draugiją" bei leido marksistinį "Literatūros" žurnalą... Antroji, nors ir mažesnioji, mokslinių pajėgų dalis buvo sugrįžusi iš Vak. Europos ir aiškiai palinkusi šia kryptimi. Šios linkmės žmonės pas mus daugiausia buvo katalikai. Jų nevienas buvo studijavęs ir buv. Rusijos universitetuose, tačiau savo studijas tęsęs ir gilinęs ir Vakaruose. Ir jiems Vakarai atrodė esą mums artimesni ne tik savo krikščioniška, bet net ir ateistine kultūros lytimi, nes vakarietiškas ateizmas dar tebebuvo idealistinis ir jokiu būdu nemarksistinis.

Ir šioje Lietuvos ateities kultūrinėje sankryžoje mūsų katalikai susigriebė veikti. Jie 1922. X. 22 d. susirenka Žemaičių vyskupo rūmuose (Kaune) pasitarti ir, Vak. Europos pavyzdžiais sekdami, sudaro mokslo organizaciją, ją pavadindami LIETUVIŲ KATALIKŲ MOKSLO AKADEMIJA. Įsteigtosios Akademijos tikslas buvo labai kuklus "mokslui ir krikščioniškajai kultūrai ugdyti", tačiau patys darbai daug plačiau prabilo.

Pirmaisiais metais ši Akademija, beveik, išimtinai buvo susirūpinusi mokslinių jėgų paruošimu. Iš kun. Pautieniaus fondo ji teikė stipendijas besiekiančiam mokslo jaunimui, o gabesniuosius siuntė į Vak. Europos universitetus žinių pagilinti. Tiesa, tos stipendijos buvo grąžinamos, tačiau daugeliui jaunuolių pravėrė mokslų žinijos vartus ir paruošė jų nevieną dėstyti mūsų aukštosiose mokyklose (universitete, institutuose). Taip pat ir numatytam steigti Lietuvos Katalikų Universitetui dauguma dėstytojų buvo ruošiama šios Akademijos fondo lėšomis. (Lietuvos Katalikų Universitetas buvo įsteigtas ir atidarytas, tik anuometinė tautininkų vyriausybė neleido jam pradėti skaityti paskaitas ir viešai veikti. Todėl ir teko pasitenkinti vien tik bažnytine ir oficialia atidarymo dalimi).

1933 m. vasario mėn. 27-28 d. d. Akademija sušaukė Lietuvių Katalikų Mokslininkų ir mokslo mėgėjų suvažiavimą, kuriame buvo skaityta visa eilė paskaitų (bendruose ir sekcijų posėdžiuose). Tos paskaitos buvo išspausdintos "Suvažiavimo darbų" I-me tome (532 psl. knyga, Kaunas 1935). Antrasis suvažiavimas įvyko 1935 m. vasario mėn. 24—25 d. d., kuriame dalyvavo per 500 dalyvių. Skaitytosios paskaitos buvo išspausdintos "Suvažiavimo darbų" II tome (474 psl., 1937 m.). Ir tretysis suvažiavimas įvyko 1939 m. vasario mėn. paskutinėmis dienomis, kur buvo susirinkę per 600 katalikų mokslo darbininkų. Tos paskaitos buvo išspausdintos "Suvažiavimo Darbų" III-me t. (1940 m.).

Suvažiavimo metu buvo renkami ir šios Akademijos nariai mokslininkai. Ir jais buvo išrinkti prel. Al. Dambrauskas-Jakštas, ilgametis šios Akademijos pirmininkas, vysk. K. Paltarokas, St. Šalkauskis, pirmininkavęs šiai Akademijai mirus prel. A. Dambrauskui - Jakštui, Pr. Dovydaitis. 1939 m. šios Akademijos nariais mokslininkais buvo išrinkti dar keturi: vysk. M. Reinys, K. Pakštas, J. Ambrazevičius ir Z. Ivinskis.

Akademija turėjo ir savo mokslinę biblioteką. Ypač čia buvo vertinga prof. Fr. Brenderio asmeninė biblioteka, turėjusi retų kalbos mokslo, ypač klasikinių kalbų, veikalų. Ir aplamai ši biblioteka buvo geriausia klasikinių kalbų pas mus. 1940 m. ši Akademijos biblioteka buvo nuvežta į Metropolijos Kunigų Seminariją ir nuo raudonarmiečių gerokai nukentėjo.

Akademija buvo paruošusi leisti "Lietuvos Žymesnybių Žodyną" (4-5 t. t.) ir talkininkavo Lietuviškąją Enciklopediją leidžiant, skirdama į LE Vyr. Redakciją savo atstovus.

1940 m., bolševikams okupavus Lietuvą, LKM Akademija buvo uždaryta, dalis jos turto nusavinta arba sunaikinta, o jos vadovybės kai kurie nariai suimti ir išvežti į Sibirą.

Po trisdešimt metų vertindami šios Akademijos įnašą Lietuvos kultūrai, galime pasakyti, jog buvo daug ir labai daug padaryta. Svarbiausia jos sutelktinėmis jėgomis ir lėšomis buvo paruošta Lietuvai daug katalikiškosios inteligentijos, visai eilei sudarytos sąlygos pagilinti svetur studijas, kurie paskui sugrįžę, reiškėsi kaip gabūs mokslininkai.

VISUOMENINIS GYVENIMAS

• **Algirdas Brazis,** New Yorko Metropolitan Operos solistas, neužsidaro vien tiktai savo profesijos ribose, bet maloniai bendradarbiauja lietuviškojo gyvenimo baruose. Neretas įvykis išgirsti šį mūsų mieląjį dainininką įvairiuose lietuviškų organizacijų rengiamuose pasirodymuose, kur jis nesivaržo dainuoti kartu su žymiai žemesnio lygio meninėms jėgomis. Algirdas Brazis nevengia nė visuomeninio darbo: šio rudens Balfo vajaus metu jis buvo New Yorko apskrities vajaus komiteto pirmininku.

• **Ernestas Galvanauskas,** net ketvertą kartų buvęs Lietuvos ministeris pirmininkas, o taip pat ir kitose pareigose dirbęs politinį darbą Lietuvos naudai, švenčia savo 70 metų sukaktį. Šis plačiai žinomas mūsų valstybininkas Lietuvos vyriausybei vadovavo pačiais sunkiausiais valstybės kūrimosi laikais, iki 1924 metų. Vėliau buvo Lietuvos pasiuntiniu Londone. Grįžęs Lietuvon, kurį laiką ėjo Klaipėdos uosto direktoriaus pareigas ir į Klaipėdos kraštą buvo atkreipęs didelį savo dėmesį. Jo pastangomis Klaipėdoje buvo įsteigtas Prekybos Institutas, paruošęs Lietuvai visą eilę ekonomijos ir prekybos specialistų. E. Galvanauskas buvo Instituto rektoriumi. Komunistams okupavus Lietuvą, E. Galvanauskas pasitraukė į užsienį ir išvažiavo į Madagaskaro salą, kur ir dabar tebegyvena.

• **Prel. Jonas Balkūnas** sulaukė 50 metų amžiaus. Didžiojo sukaktuvininko vardas žinomas ne tik Amerikos lietuvių tarpe, bet ir visame pasaulyje. Prelatas J. Balkūnas jau daugelį metų dirba lietuviškumo reikalams, apie jį sukasi beveik visos lietuvių katalikų organizacijos. Per 20 metų jis dirba su L. R. K. Federacija, Susivienijimu, Lietuvos Vyčiais, Katalikų Akcija, ateitininkais ir kitomis platesnio ar siauresnio masto organizacijomis. Šiuo metu

visą savo dėmesį jis skiria Amerikos Lietuvių Bendruomenės organizavimui, būdamas Vyriausiojo Komiteto pirmininku.

• **Belgijos lietuvių** skaičius žymiai sumažėjo. Daugumai emigravus į kitus kraštus, ten liko vos apie 300 lietuvių, kurie šiuo metu gyvena plačiai išsisklaidę po visą kraštą, dirbdami daugiausia anglies kasyklose. Didelis išsisklaidymas labai kenkia kultūrinės ir tautinės veiklos išvystymui, tačiau Belgijos lietuviai nenuleidžia rankų. Liežo apylinkėse jie turi įsteigę vieną vargo mokyklą, retkarčiais surengia platesnius lietuviškų švenčių paminėjimus ir labai uoliai skaito ir platina lietuvišką spaudą ir knygas.

• **Pranui Keblinskui,** mūsų pedagogui ir visuomenininkui, šiomis dienomis sukako 50 metų amžiaus. Lietuvoje Pranas Keblinskas dirbo mokytojo darbą, dėstydamas fiziką ir matematiką Šakių gimnazijoje. Tremtyje jis buvo vienas iš Detmoldo lietuvių gimnazijos organizatorių, vėliau direktoriavo Greveno liet. gimnazijai. Amerikos žemėje P. Keblinskas, gyvendamas Brocktone, yra įsijungęs į visuomeninį bei kultūrinį darbą, visą laiką nenuilstamai dirbdamas ir su ateitininkais.

• **Maironio minėjimai** vyksta visur su dideliu entuziazmu. Beveik visuose didesniuose ir mažesniuose miestuose Amerikoje, vienur anksčiau, kitur vėliau, minimas tas mūsų didysis dainius. Minėjimus rengia Bendruomenės valdybos arba kitos organizacijos. Neatsilieka ir net pirmauja ateitininkai. Nepasitenkinama minėjimu salėse, bet randama progos paminėti ir per radiją. New Yorko ateitininkai moksleiviai per Ginkaus lietuviškąją radijo programą davė Maironio kūrybos montažą. Ateina žinios apie Maironio minėjimus ir iš kitų kraštų: Prancūzijos, Australijos, Vokietijos, Kanados ir kt.

• **Kariuomenės šventė** visose lietuvių gyvenamose vietovėse buvo iškilmingai paminėta. Šiemet ta šventė — lapkričio 23 — buvo sekmadienį, tad daug kur šalia minėjimų salėse buvo ir pamaldos bažnyčiose. Ypatingai iškilmingai Kariuomenės šventė paminėta New Yorke, kur buvo atsilankęs ir pasakė kalbą gen. P. Plechavičius.

• **Lapkričio 18-toji** latviams reiškia tą patį, ką mums Vasario 16. Šiemet tą dieną latviai atšventė 34-tąsias savo nepriklausomybės metines. Daug kur ir lietuviai šią sukaktį paminėjo, ir beveik visa lietuviškoji spauda tos šventės proga dėjosi straipsnius apie Latviją. "Ateitis" Latvijos nepriklausomybę plačiau buvo paminėjusi pereitais metais.

• **JAV kariuomenėje** tarnauja vis daugiau lietuvių. Neseniai clevelandiečiai ateitininkai išlydėjo karo tarnybon Clevelando stud. at-kų draugovės narį Jurgį Graurogką. Kitas clevelandietis Vytautas Kamentavičius šiomis dienomis išvyko Europon baigti antruosius karinės tarnybos metus.

• **Jungtinės Tautos** spalio 24 d. atšventė septynerių metų sukaktį. Šiuo metu šiai pasaulinio masto tautų organizacijai priklauso 60 valstybių. Per septynerius metus Jungtinės Tautos nors ir nespėjo įgyvendinti pasaulyje teisingumo ir taikos, tačiau bent parodė didelį gyvastingumą ir ryžtingumą kai kurių aštrių problemų sprendime. Skubia intervencija buvo sustabdytos prasidedančios kovos Palestinoje ir Indonezijoje ir, nors karas Korejoje vis dar tebevyksta, tačiau Jungtinių Tautų pozicija kovoje prieš agresingąjį komunizmą yra aiški.

• **Ateistai Amerikoje** sudaro vos 1% visų gyventojų skaičiaus. Didelė dauguma vienaip ar kitaip tiki į Dievą. Šitą tvirtinimą neseniai padarė žurnalas "Catholic Digest" iš savo surinktų statistinių davinių.

KULTŪRINIS GYVENIMAS

• **Danutė Nasvytytė,** išraiškos šokio kūrėja Lietuvoje, šiuo metu gyvena Australijoje. Ji yra sudariusi keletos lietuvaičių šokėjų grupę, su kuria jau turėjo porą viešų pasirodymų. Didesnio masto išraiškos šokio vakaras įvyko rugsėjo 19 d. Melbourno Union teatre. Jis buvo labai šiltai įvertintas australų spaudos. Danutė Nasvytytė yra pasiryžusi įsteigti Melbourne savo išraiškos šokio mokyklą.

• **Dail. L. Vilimas,** neseniai atšventęs savo 40 metų sukaktį, lapkričio 1 d. Rochesteryje, New Yorko valstybėje, atidarė savo darbų parodą. Parodoje išstatyta apie 20 jo kūrinių.

• **Dail. J. Katiliūtė-Stanulienė,** baigusi Vilniaus Meno Akademiją ir Ženevos Meno Mokyklą, šiuo metu gyvenanti Šveicarijoje, dalyvavo Ženevos miesto meno galerijoje suruoštoje meno parodoje. Jos kūriniams buvo paskirta atskira salė. Dailininkė yra realizmo atstovė.

• **Vincė Jonuškaitė** atšventė 25 metų scenos darbo sukaktį. Ta proga Clevelando Mažojo teatro salėje buvo suruoštas dainininkės koncertas, kuriame jubiliatė išpildė lietuviškas dainas ir arijas.

• **Dr. A. Liaugminas** paskirtas Bogotos universiteto Kolumbijoje etatiniu profesoriumi. Jis dėsto filosofiją, psichologiją ir vokiečių bei prancūzų kalbas.

• **"Tėvų Kelias",** Venecuelos lietuvių mėnesinis žurnalas, atšventė ketvirtuosius savo metus. Jo redaktoriumi yra kun. A. Sabaliauskas, jau 25 metus nuoširdžiai dirbąs spaudos srityje. Žurnalas ir jo redaktorius sulaukė daug sveikinimų iš viso pasaulio.

• **Poetas Vincas Kazokas,** šiuo metu gyvenąs Australijoje, atidavė spaudai pirmąjį savo eilėraščių rinkinį "Atspindžius". Iki šiol jo eilėraščiai dažnai buvo sutinkami visoje lietuviškoje spaudoje.

• **Paryžiaus Moderninio Meno** Muziejus įsigijo mūsų dailininko prof. A. Galdiko paveikslą "Pavasarį". Tai jau trečiasis Galdiko kūrinys šiame meno muziejuje.

• **Komp. Jeronimas Kačinskas** sukūrė Mišias, skirtas 700 metų Lietuvos Krikšto sukakčiai paminėti. Leidinys jau išleistas prel. P. Juro lėšomis. Visas leidinys turi 69 psl.

• **Prof. Zenonas Ivinskis** vėl rausiasi po Romos ir Vatikano archyvus, ieškodamas istorinės lietuviškos medžiagos. Šiuo metu jis perfotografuoja ir nurašinėja svarbius Lietuvos didikų susirašinėjimo laiškus su Italijos didikų šeimomis. Tuos dokumentus jis užtiko Italijos valstybiniuose archyvuose.

• **Juratė ir Kastytis** bus nauja lietuviška opera, kuriai muziką rašo kompozitorius prof. Banaitis, šiuo metu gyvenąs New Yorke. Operos rašymo darbą remia specialiai susiorganizavęs komitetas.

• **"Bendrijos" vardu** pavadinta naujai įsteigtoji Europos lietuvių knygų leidykla, sudaryta iš iki šiol buvusios Vokietijos L. B. ir D. Britanijos Liet. Namų knygų leidyklų.

• **Binkio ir Miškinio** poezijos rinkiniai jau baigiami ruošti. Juos ruošia Jonas Aistis. Išleisti žada "Terros" leidykla.

VYT. MAŽELIO FOTO PARODA

Vytautas Maželis, neseniai New Yorke baigęs fotografijos kursus, gavo leidimą išstatyti savo kūrinius vienoje iš žymiausių ne tik pačiame New Yorke, bet ir visame pasaulyje foto reikmenų įmonėje — Willoughby's, Manhattane, 32-je gatvėje. Paroda vyko nuo spalio mėn. 28 d. iki lapkričio mėn. 4 d. Foto paveikslams buvo paskirta viena siena prie didžiųjų įmonės durų. Vyt. Maželis parodai paveikslų davė viso 14 — 8 portretai ir 6 gamtovaizdžiai. Abiejų rūšių kūriniuose matyti gera technika, stiprus grožinis pajautimas ir meniška kompozicija.

Vyt. Maželis, kurio fotografiniais sugebėjimais lietuviškoji visuomenė turėjo progos įsitikinti dar Lietuvoje, yra daug žadantis šios srities specialistas. Jo asmenyje tiek lietuvių bendrai, tiek ateitininkiška išeivija įsigijo naują fotografijos menininką.

PLAČIAME PASAULYJE

BOSTONAS

Lietuvių Studentų Sąjungos Bostono skyrius š. m. spalių 25 d. buvo susirinkęs naujos valdybos išrinkti ir tolimesnio veikimo gairių nustatyti. Praeitų metų pirm. A. Sužiedėlis padarė pranešimą apie baigiančios savo kadenciją valdybos darbą. Naujai išrinkti: Vytautas Černius — pirm., Tadas Naginionis — vicepirm. ir Zita Zarankaitė — sekr. Šiais metais skyrius paaugo dešimčia pradedančių studijas.

Lapkr. 27 d. tautininkų namuose įvyko dar vienas skyriaus susirinkimas. Išklausyta Vyt. Kavolio paskaitos sociologine tema (apie šeimą), Dalia Bartkutė skambino Beethoveno bei Albeniz dalykus, o A. Sužiedėlis paskaitė savo naujausios nerimtos poezijos. Po susirinkimo buvo gražiai pasilinksminta ir pašokta.

SAS Centro Valdybos Užsienių Skyriaus Bostone galutinis sąstatas yra šis: Kęstutis Keblinskas — vedėjas, Antanas Sužiedėlis — sekr., Raimundas Ivaška, Lilė Gudaitytė ir Romas Leimonas — nariai. Užsienių skyrius stengiasi užmegsti ryšius su visom Pax Romanai priklausančiom studentų organizacijom (tokių yra apie 70), parengia Pax Romanai "Ateities" santraukas ir numato kas trys mėnesiai leisti informacinį biuletenį anglų kalba.

Kęstutis Keblinskas taip pat vadovauja ir Moksl. At-kų Sąjungos Bostono apygardai, kurią sudaro Bostono, Brocktono, Putnamo, Hartfordo bei Waterburio kuopos. Kiti apygardos valdybos nariai — Dalia Skudžinskaitė ir Vitalis Lembertas. Tuojaus po Naujų Metų Bostone rengiami kursai apygardos moksl. at-kams.

Bostono Stud. At-kų Draugovės šventė įvyko š. m. lapkr. 23 d. Šv. Petro parapijos salėje. Iš ryto visi draugovės nariai ėjo bendros Šv. Komunijos. Popiet įvyko iškilmingas susirinkimas ir pobūvis.

Susirinkime paskaitą skaitė kun. prof. St. Yla, nušviesdamas žmogaus mintyjimą apie patį žmogų šimtmečių bėgyje. 12 narių kandidatų davė iškilmingąjį stud. at-ko pasižadėjimą. Juos sveikino Federacijos Vadas Simas Sužiedėlis, Bostono at-kų kapelionas kun. Kontautas bei Sendr. skyriaus pirm. Petronis.

Pobūvio metu buvo pagerbtas Nukryžiuotojo Jėzaus Seserų kapelionas kun. Jonas Švagždys jo 70-ies metų sukaktuvių proga. Kun. Švagždys ateitininkams tarė ypač gražų žodį. Pobūvy dar kalbėjo A. Keturakis, prof. St. Yla ir Fed. Vadas S. Sužiedėlis. Kūrybinėj daly moksl. at-kė Nikolskytė deklamavo, o K. Keblinskas ir A. Sužiedėlis išleido "Gaudeamus Zbitkos" jau aštuntą numerį. Pobūviui gražiai vadovavo dr. J. Leimonas.

Šitoje Bostono ateitininkų šventėje dalyvavo per šimtą asmenų. Svečių buvo iš Worcesterio, Hartfordo, Brocktono, Putnamo. Bostono studentams ypač miela buvo sulaukti viso būrio moksleivių bei studenčių ateitininkių iš Putnamo.

Besirengiant šiai draugovės šventei, stud. at-kai kandidatai savaitę prieš tai buvo susirinkę diskusijoms tomis temomis, kurios įeina stud. at-ko programon. Išklausyta St. Lušio paskaitos apie Katalikų Akciją bei kalbėta at-kų istorijos, santvarkos, bei ideologijos klausimais.

Bostono ateitininkai yra numatę Šv. Petro parapijos salėje surengti Naujų Metų sutikimą. Bus specialios pamaldos ir pobūvis.

Antanas Sužiedėlis savo universitete dekanų išrinktas garbės būrelin "Cross and Crown" Assistant Marshall titulu. Knight Commander'io bei Assistant Marshal'ų vardais atžymimi penki paskutiniųjų metų studentai, per visą studijavimo laiką pasižymėję aukštais pažymiais bei aktyvumu įvairiose akademinėse organizacijose bei būreliuose.

TORONTO, Kanada

Ateitininkų suvažiavimas. Š. m. spalio mėn. 25-26 d. d. Toronte įvyko trečiasis Kanados Vyr. At-kų Sąjungos Suvažiavimas, kuriame dalyvavo 27 atstovai iš Hamiltono, Montrealio, Windsoro ir Toronto kuopų. Suvažiavimas, kuriam pirmininkavo J. Urbonas (Windsoras) su Andriuliu (Toronto), sekretoriavo K. Lukošiūtė (Montrealis), buvo pradėtas gedulingomis pamaldomis už žuvusius ir žūstančius ateitininkus. Tą pačią dieną įvykusiame posėdyje J. Matulionis skaitė paskaitą: — "Kapitalizmas ir marksizmas", ir V. Užupis — "Katalikų Bažnyčios pažiūra socialiniu klausimu". Abi paskaitos sukėlė gyvų diskusijų.

Antroji suvažiavimo diena, sekmadienis, prasidėjo iškilmingomis pamaldomis. Po pietų buvo posėdis organizaciniams reikalams spręsti. A. Bajorinas padarė pranešimą iš šią vasarą Kanadoje įvykusio Pax Romana kongreso. Taip pat buvo padaryti pranešimai sąjungos ir atskirų kuopų valdybų iš praeitų metų veiklos. Tame pačiame posėdyje buvo išrinkta nauja Centro Valdyba, kurią sudaro: dr. Juozapavičius, Kolyčius, Pleinys, Vanagaitė ir Dargys; kandidatais liko Šatreika ir Matkevičius. Sąjungos Revizijos Komisija nebuvo perrinkta.

Vakare įvyko iškilmingas posėdis— suvažiavimo užbaigimas, bendrai sujungtas su Kristaus Karaliaus šventės minėjimu. Sudarytas garbės prezidiumas, į kurį pakviesti 13 žymių ateitininkiškos ir lietuviškos visuomenės veikėjų, tarpe jų Gen. Konsulas V. Gylys, KLB Krašto valdybos pirmininkas J. Matulionis ir At-kų Sendraugių S-gos C. Valdybos atstovas dr. V. Vasiliauskas.

Kun. J. Gutauskas skaitė diencs progai parinktą paskaitą "Lietuviškasis jaunimas Kristaus Karaliaus tarnyboje". Po sveikinimų ir rezoliucijų suvažiavimas buvo užbaigtas Tautos Himnu. Neoficialus suvažiavimo uždarymas įvyko jaukiame ir visus dalyvius suartinusiame pobūvyje. **Kor.**

ADELAIDĖ, Australija

Š. m. rugpiūčio mėn. 10 d. Adelaidės ateitininkai susirinko kelioms jaukioms ir darbingoms valandėlėms Stepanų namuose. Pr. Pusdešris skaitė paskaitą — "Lietuviškumo saulėleidis Australijoje". Nutarta atkreipti didesnį dėmesį į spaudos reikalus, prenumeruojant ir perkant savąją spaudą. Lapkričio mėn. numatomas iškilmingas mirusių ateitininkų minėjimas.

Dabartinę Adelaidės ateitininkų sendraugių valdybą sudaro: pirmininkas — B. Plokštis; sekretorius — A. Kubilius ir iždininkė — M. Gavėnienė.

At-kų Feder. Vyr. Valdybos įgaliotinis Australijoje yra kun. dr. P. Jatulis, kurio adresas — Archbishop's House, West Terrace, Adelaide, S. A.

MOUNT ST. JOSEPH KOLEGIJA, OHIO

Ant aukštos kalvos, kurios papėdėje vingiuoja gražusis Ohio, stovi grupė raudonų pastatų, apsuptų puikaus parko. Tai Mount Saint Joseph, Sisters of Charity vienuolynas ir jų vedama mergaičių kolegija.

Ši kolegija veikia tik nuo 1920 metų, bet ir per tokį trumpą laiką jau spėjo įgyti gerą vardą Amerikos kolegijų tarpe. Gailestingųjų seserų mokykla, sujungta su to paties vienuolyno administruojama Good Samarian ligonine Cincinati mieste, yra laikoma geriausia visoje Ohio valstybėje. Kiti dalykai taip pat gerai pastatyti.

Studenčių skaičius siekia virš penkių šimtų. Susirinkusios jos iš visų pasaulio kraštų: Filipinų, Japonijos, Havajų salų, Formozos, Porto Rico, Jugoslavijos ir kitur. Šiemet šiame dideliame svetimtaučių būryje yra ir septynios lietuvaitės: Joana Deckytė, Julija Vailokaitytė, Dalia Bartkutė, Rima Grudzinskaitė, Jūra Skaudytė, Bronė Kūlytė ir Danutė Aleksandravičiūtė. Iš jų penkios yra ateitininkės. Visos, kaip ir daugelis pačių amerikiečių studenčių, turi stipendijas; vienos yra gavusios tarpininkaujant įvairioms organizacijoms, kitos — tiesiai iš kolegijos vadovybės.

Joana Deckytė ir Julija Vailokaitytė šiemet jau baigia, įsigydamos bakalaureato laipsnius.

Pasirinktosios mokslo šakos lietuvaičių tarpe yra labai įvairios: kalbos, sociologija, prekybinė (biznio) administracija, medicina, istorija. Šalia studijų visos dalyvauja įvairiuose kolegijos klubuose ir kitose akademinėse organizacijose.

Savo gera laikysena ir pavyzdingu mokymosi lietuvaitės yra įgijusios daug simpatijų tiek mokomojo personalo, tiek savo kolegių tarpe, ne tik čia, bet ir Lietuvai.

D. Aleksandravičiūtė

DETROIT, Mich.

Spalio mėn. 25 d., Kristaus Karaliaus Šventės išvakarėse, Detroito moksl. at-kų kuopos nariai atliko bendrą išpažintį Šv. Antano bažnyčioje ir po rožančiaus pamaldų iškilusė kun. V. Kriščiunevičiaus gražaus pamokslo apie Kristų Karalių — Širdžių Valdovą.

Tą patį vakarą Šv. Antano parapijos mokykloje įvyko iškilmingas kuopos susirinkimas, kuriame taip pat dalyvavo ir studentai bei sendraugiai ateitininkai. Susirinkimas pradėtas giesme "O,, Kristau, Pasaulio Valdove". Garbės prezidiuman buvo pakviesti šie asmenys: svečias prof. S. Sužiedėlis, naujasis mūsų Federacijos Vadas, kuopos dvasios vadas kun. K. Simanavičius, sendraugių pirm. Dr. J. Pikūnas,, stud. at-kų pirm. B. Polikaitis, ir tėvų atstovas Valukonis. Susirinkimui pirmininkavo stud. B. Neverauskas, sekretoriavo G. Šimukėnaitė. Iškilmingos susirinkimo dalies metu jaun. moksl. ateitininko pasižadėjimą davė šie kandidatai: Algis Bublys, Aldona Janulavičiūtė, Dalia Memėnaitė, Dalia Mikaitė, Valentina Pajaujytė, Genė Špakauskaitė, Arūnas Udrys, Nerimantas Udrys ir Ramunė Valukonytė.

Federacijos Vadas prof. S. Sužiedėlis savo sveikinimo kalboje pažymėjo, kad šis susirinkimas ir jam būsiąs istorinis, nes ir kaip ateitininkui ir kaip Feder. Vadui jam pirmą kartą teko prisegti at-ko ženklelį.

Susirinkimas buvo baigtas Lietuvos Himnu ir giesme Marija, Marija.

V. Pajaujytė

Šventųjų Metų proga kiekvieno kataliko tikslas yra aplankyti katalikiškojo pasaulio sostinę — Romą. Daugkas šį tikslą pasiekė, bet buvo ir tokių, kurie, nors ir labai norėdami, savo svajonių įgyvendinti negalėjo. Tarpe tų nelaimingųjų buvo ir mūsų kuopa. Tačiau, sąlygoms palengvėjus ir likimui nusiteikus mūsų naudai, nors ir pavėluotai, vienbalsiai buvo nutarta keliauti į Romą. Šiai piligrimų kelionei vadovauti pakvietėm kun. Krikščiūnevičių, apsiginklavusį savuoju kaleidoskopu. Detroitą palikome antradienį, lapkričio mėn. 11 dieną, 6 val. p. p. iš p. Čižauskų pastogės. Naudodamiesi šių laikų moderniškomis priemonėmis, netrukus atsidūrėme Romoje. Ir prasidėjo kelionė, kurios metu daug matėm, daug girdėjom, daug patyrėm. Buvome Šv. Petro, Šv. Povilo, Šv. Cecilijos ir kitose bazilikose. Be to, taip pat matėme popiežių Pijų X, Pijų IX ir visą eilę kitų Bažnyčios Vadų bei šventųjų.

Viešėdami Romoje, mes taip pat aplankėme ir žymiuosius senosios Romos imperijos valstybinius rūmus, kurių dabar tik griuvėsiai tebėra.

1952 m. lapkričio 8 d. Organizacijų Centras surucšė vakarą. Programoje buvo suvaidinta Kazio Binkio 5 veiksmų pjesė "Atžalynas", kurio pastatyme dalyvavo ir moksl. at-kų kuopa su savo globėju. Keli kuopos nariai turėjo vienus iš svarbiausių vaidmenų, kuriuos atliko gerai. Atrodo, kad ateityje bus galima ir patiems surengti panašaus pobūdžio vakarą.

J. P.

Mount St. Joseph, Ohio, kolegijos mergaitės ateitininkės

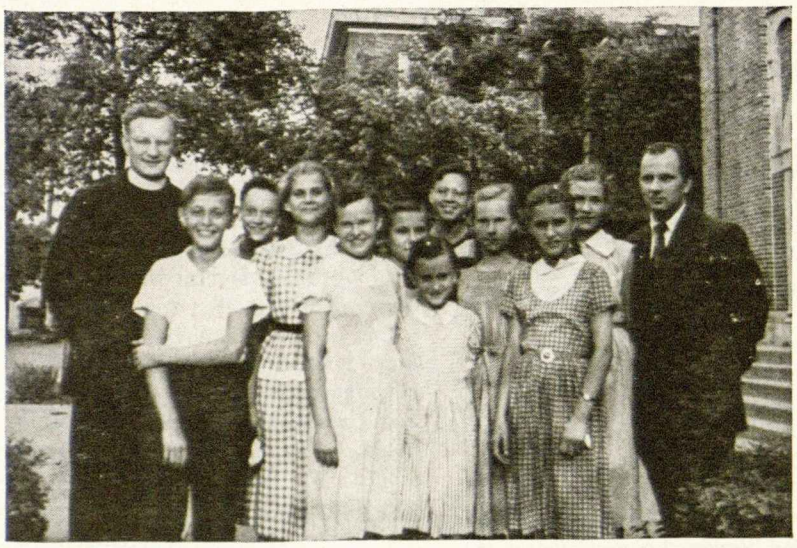

"Draugo" redaktorius kun. J. Prunskis (kairėje) pas Cicero at-kus. Dešinėje būrelio globėjas Al. Šatas.

CHICAGO, Ill.

Nauja valdyba. Cicero Šv. Antano pr. mokyklos moksl. at-kų būrelis išsirinko naują valdybą, kuri šitaip pasiskirstė: dvasios vadas — kun. P. Karalius, globėjas — A. Šatas, pirmininkas — L. Krivickas, vicepirm. — V. Remeikytė, sekretorė — Z. Švedaitė, iždininkė — E. Iešmantaitė, soc. reik. vedėjas — B. Prapuolenis, valdybos narys — P. Dibonas.

Būrelio susirinkimai vyksta kiekvieną savaitę šeštadienį arba sekmadienį. Programoje aktyviai dalyvauja patys nariai. Vienas iš įdomesnių susirinkimų buvo spalio mėn. 12 d. Savo referatą apie moksleivio ateitininko pareigas gimtajam kraštui skaitė B. Prapuolenis, sukeldamas gyvas diskusijas klausytojų tarpe.

Naujas būrelis. Spalio mėn. 19 d. Dievo Apvaizdos pr. mokykloje įsisteigė moksl. at-kų būrelis. A. Šatui trumpai referavus at-kų organizacijos istoriją bei tikslą, slaptu balsavimu buvo išrinkta būrelio valdyba, kuri tą pačią dieną įvykusiame posėdyje pasiskirstė pareigomis: dvasios vadas kun. St. Santaras, globėjas — A. Šatas, pirmininkė — G. Antanaitytė, vicepirm. — J. Trinkūnaitė, sekretorė — A. Jurkinaitė, iždininkė — B. Kupčinskaitė, soc. reik. vedėja — L. Kaufmanaitė.

Z. Švedaitė

Bendras susirinkimas. Cicero Šv. Antano ir Dievo Apvaizdos pr. mokyklų moksl. at-kai sušaukė bendrą susirinkimą lapkričio mėn. 1 d. Susirinkimui pirmininkavo M. Prapuolenis, sekretoriavo Z. Švedaitė ir A. Jurkinaitė.

Abiejų būrelių globėjas A. Šatas savo kalboje iškėlė ypatingą ateitininkų šūkio "Visa atnaujinti Kristuje!" reikšmę ir būtinybę jį įgyvendinti dabartinėje aplinkoje.

Meninę susirinkimo dalį išpildė kuopos nariai, dainomis, eilėraščiais, muzika ir juokais, grąžindami klausytojus valandėlei į tėvynę.

A. Jurkinaitė

PALANGOS REORGANIZACINĖS KONFERENCIJOS MINĖJIMAS

Š. m. lapkričio mėn. 9 d., Chicagos sendraugių at-kų iniciatyva buvo iškilmingai paminėta ateitininkų Palangos reorganizacinės konferencijos 25 metų sukaktis. Išvakarėse Chicagos at-kai atliko išpažintį, gi išaušus šventės rytui, Šv. Kryžiaus bažnyčioje visi priėmė Švenčiausiąjį. Šv. Mišias laikė J. E. vysk. C. Brizgys, pamaldų metu giedojo "Dainavos" ansamblio choras ir solistė I. Motekaitienė.

Iškilminga akademija įvyko Evergreen Country Club patalpose. Jos metu St. Barzdukas, reorg. konferencijos dalyvis, skaitė paskaitą, prisimindamas giliai įstrigusius įspūdžius, idėjas ir mintis. Ateitininkus sveikino Lietuvos konsulas dr. P. Daudžvardis.

Minėjimo meninę dalį išpildė sol. at-kė D. Stankaitytė ir sol. at-kas J. Vaznelis. Abiems menininkams pianinu akompanavo A. Prapuolenytė.

Po minėjimo įvyko pobūvis, dalyvaujant svečiams, žymiems visuomenininkams bei at-kų vadams.

Kor.

Kun. Alf. Lipniūno moksl. at-kų kuopa. S. Razmui ir D. Brazytei pasitraukus iš kuopos valdybos pareigų, valdyba buvo papildyta naujais nariais. Vicepirmininkas dabar yra A. Liulevičius, iždininkė — G. Stepaitytė. Sudarius naują valdybą, įvyko pirmas kuopos susirinkimas. Nežiūrint blogo oro, jaukiuose Tėvų Jėzuitų namuose susirinko gražus būrelis moksleivių.

NEW YORKAS

Prof. S. Sužiedėlio pagerbimas. Lapkričio 8 d. New Yorko ateitininkai sendraugiai suruošė naujojo Ateitininkų Federacijos vado prof. S. Sužiedėlio pagerbimo pobūvį. Prie jaukiai paruošto vaišių stalo susirinko didelis būrys New Yorko ateitininkų. Sveikinimo kalbas pasakė: Prel. J. Balkūnas, Prel. J. Končius, A-tkų Tarybos vardu — L. Dambriūnas, Sendraugių S-gos CV pirm. Pr. Naujokaitis, stud. at-kų vardu — K. Kudžma, moksl. at-kų vardu — Ir. Banaitytė, Leono XIII Fondo vardu — Pr. Vainauskas, "Darbininko" vardu A. Gražiūnas. Pats Prof. S. Sužiedėlis savo kalboje priminė svarbiuosius ateitininkijos uždavinius. Pobūvį užbaigė linksmas "Skersvėjis". Gražiai visam vakarui vadovavo "Ateities" redaktorius P. Jurkus.

Waterburio Teatras New Yorke. Lapkričio 9 d. waterburiečiai scenos mėgėjai gastroliavo New Yorke, suvaidindami Adomėno 3-jų veiksmų komediją "Svetimos Plunksnos'. Šį vaidinimą ruošė "Ateities" administracija, ir visas pelnas buvo paskirtas žurnalo naudai. Vaidinimą reikia laikyti pasisekusiu, nes publikos prisirinko pilna salė. Waterburio Liet. Scenos Mėgėjų teatras, labai dažnai išvažiuodamas su spektakliais į aplinkines lietuvių vietoves, atlieka didelį idealistinį darbą. Teatrą įsteigė ir jį globoja Waterburio ateitininkai.

CLEVELANDO LIETUVIAI

Clevelando lietuviai š. m. spalio 19 d. turėjo didelę šventę. Tą dieną Clevelando arkivyskupas H. Hoban pašventino naujai pastatytą Nesiliaujančios Pagalbos Panelės Švenčiausios parapijos bažnyčią. Naujoji bažnyčia yra tikrai didingas lietuvių paminklas, prie kurio statymo uoliai dirbo daugelis Clevelando lietuvių ir pats parapijos klebonas kun. J. F. Angelaitis. Clevelandiečiai turės dabar dvi lietuviškas bažnyčias.

Naujoji bažnyčia yra romaniško stiliaus, tačiau iš jos dvelkia lietuviška dvasia. Skoningas vidaus dekoravimas atliktas naudojant lietuvių liaudies meno motyvus. Visus bažnyčios statymo darbus atliko patys lietuviai: projektą paruošė ir vadovavo statybai architektas St. Kudokas, vyriausias statybos darbų vykdytojas buvo inž. J. Augustinavičius, vidaus dekoravimo darbus atliko dail. V. Varnelis, o prie pačios statybos dirbo taip pat patys lietuviai.

Bažnyčios šventinimo iškilmėse, kurios sutraukė per 100 Clevelando lietuvių, vysk. V. Brizgys savo pasakytame pamoksle pastebėjo, jog ši bažnyčia pastatyta ne už pinigus, bet iš širdies. Ji tikrai tarnaus Dievo garbei ir lietuvių tautos dvasinei naudai.

1952 METŲ TURINYS

STRAIPSNIAI

Alkevičiūtė, A. — Jieškome taurios širdies 60
Atnaujinti Kristuje visa... 221
B., J. — Beržas svyruoklis 137
Bagdanavičius, V., MIC — Pasauliečio vaidmuo Bažnyčioje 10
Baltinis, A. Dr. — Velykos — dvasios pavasaris 70
Banaitytė, Irena — Anykščių šilelio dainius (Baranauskas) 204
Barisas, Vytautas — Žuvys ir žuvininkystė 65
Barisas, Vytautas — Kelionė į vabzdžių pasaulį 113
Barisas, Vytautas — Paukščiai skrenda į pietus 185
Barzdukas, Stasys — Tarp didelių siekimų ir mažų pareigų 1
Baužinskaitė, A. — Jų kapų niekas nežinos 123
Bendoriūtė, Aušra — Leonardo da Vinci 107
Bendoriūtė, Aušra — Piliakalnių riteris (50 m. nuo V. Pietario mirties) 205
Brazaitis, J. Prof. — Su Jaunąja Lietuva 132
D., A. — Valios ir darbo žmogus (Prel. I. Kelmelis 229
D., A. — Žiemos miegas 237
Dabušis, V. Kun. — Teateinie Tavo Karalystė 169
Dambriūnas, L. — Svetimų būdvardžių vartojimas mūsų kalboj 17
Damušis, A. Dr. — Jūs ryžtatės sustiprėti 145
Gobis, J. — Patriotizmo pagrindai 25
Gobis, J. — Atgaila 56
Grinius, J., Dr. — Į jaunatvišką kurybą 121
Ivinskis, Z., Prof. — Žvilgsnis iš praeities į ateitį 3
J., P. — Šv. Kazimieras dailėje 53
Jurgėla, Petras — Laisvės, ryžto ir vyriškumo simboliai 148
Jurkus, Paulius — Dvasios ir kovos vyras (Dr. J. Grinius) 82
Jurkus, Paulius — Šatrija 232
K., K. — Šv. Raštas lietuvių kalba 197
Kavaliauskas, Vacys — Dievas tremties poezijoje 230
Kleiva, A., MIC — Menas ir dorovė 153
Kleiza, V. — Į Kalėdų džiaugsmą 235
Kleiza, Vacl. — Kova už amžiną duoną 101
Kolupaila, Steponas, Prof. — Per Žemaičių kraštą 80
Kreviškis, V. — Kaip gera, broliai (Pax Romana kongresas) 180
Matulaitis, K., A., MIC — Lietuvos gynėjas —Šv. Kazimieras 51
Mažiulis, A. — Senosios lietuvių šventės 12
Padolskis, V. Vysk. — Broliams Lietuvoje 3
Petrėnas, Jonas, Kun. — Džiaugsmas iš Betliejaus 220
Raišytė, Nijolė — Ir Vokietijoje stovyklaujame 158
Ramojus, Vladas — "Geriau mirsiu, negu niekšu būsiu (Joną Rimkų prisimenant) 41
Red. — Apie Baranauską 208
Red. — At-kai ir Lietuvos kariuomenė 194
Red. — Dail. Adomas Galdikas 32
Red. — "Eglutė" auga 190
Red. — Išrinkta nauja At-kų Federacijos vadovybė 170
Red. — Įsigykime savas jaunimo stovyklas 190
Red. — Jaunasis menininkas (K. Zapkus) 42
Red. — Kaip jums patiko stovykloje? 158
Red. — Kūčios 224
Red. — Margučiai Lietuvoj 74
Red. — Pas didžiuosius žmones 184,238
Red. — Petras Vaškys 50
Red. — Praturtinkim susirinkimus 182
Red. — Seniausieji universitetai 176
Rimšelis, V., Kun. — Marija, Dievo ir mūsų Motina 97
Rūta, Alė — Mergaite, kelkis 200
Rūta, A. — Mergaite, pažvelk į save 233
Sav., J. — Tai buvo naktis 236
Skrupskelytė, Enata — Nekaltas Marijos prasidėjimas 227
Sužiedėlis, Antanas — Apie Lietuvos laikrodį ir Amerikos kultūrą 58
Sužiedėlis, S. — Didi Apgynėja Gedimino miesto 98
Sužiedėlis, Simas — Nustatėm tobulesnes formas (Palangos recrg. konferencija) 126
Šapoka, A. Prof. — Universitetai ir jų kilmė 175
Šapoka, A., Prof. — Lietuviai senųjų laikų universitetuose 201
Tininis, J. — Tarptautinė kalba 89
Toth, Tihamer — Lipti ar slysti 161
Vaičiulaitis, Antanas — Vėlinių šventė 193
Vygantas, V. — Ar pasiduosime srovei 224
Vytautas — Su kuprine ant pečių (kario laiškas) 61
Žadeikis, Jonas — Kas yra FUCI? 104
Žalalis, Klemensas, O.F.M. — Erškėčiuotas šventraščio kelias 195
Žilevičius, J., L. M. — Lietuviškoji muzika Amerikoje 134
Žilevičius, J., L. M. — Nepriklausomos Lietuvos muzikos pionieriai 108
Žilevičius, J., L. M. — Pirmieji lietuviškos muzikos pionieriai 84
Žiūraitis, Tomas, O. P. — Krikščionybė ar laidotuvių procesija 49
Žvirzdys, Vytautas — Socializmo saulėleidis 7, 28

DAILIOJI LITERATŪRA

Aistis, J. — Tėviškės žemelė (eil.) 26
Aistis, J. — Pavasaris (eil.) 103
Aleksandravičiūtė, D. — Vasaros rūpestis 131
Ališas, Venacijus — Paukščių sugrįžimas (eil.) 103
Baranauskas, Alb. — Mergaičių logika 150, 172
Baranauskas, Antanas — Dainų dainelė (eil.) 204
Bendoriūtė, Aušra — Alyvų Darželio uola (eil.) 57
Bendoriūtė, A. — Aš, Vakaro metu girdėtai muzikai (eil.) 36
Bendoriūtė, A. — Pavasaris (eil.) 113
Bendoriūtė, A. — Statula (eil.) 50
Bendoriūtė, A. — Supratau tada (eil.) 63
Bogutaitė, Nijolė — Vakaras stovykloje 159
Bradūnas, Kazys — Pavasario debesys (eil.) 100
Brazdžionis, Bern. — Gyvybės burtininkas (eil.) 100
Brazdžionis, Bern. — Kalnų taku (eil.) 15
Brazdžionis, Bern. — Iš visų kelių (eil.) 27
Brazytė, Danutė — Piemenukas 38
Buračaitė, G. — Mažas lapelis (eil.) 184
Buračaitė, G. — Vakaras (eil.) 173
Būdavas, Stasius — Rapoliukas Gelžinis 4
Cirtautas, Kazys, Kl. — Anicetas 102
Čiukas Dėlis — Pasakėčia apie buldogą ir jo vaiką 207
Danutė — Nekaltoji Motina 147
Empakerytė, Birutė — Išsiskyrimas 54
Empakerytė, Birutė — Pirmasis tango 198
Gelažytė, Amanda — Lietuva (eil.) 38
Gerdauskaitė, El. — Pasauliui gimė Tiesa 235
Gliauda, Jurgis — Velykų išvakarėse (eilės) 78
Jasmantas, A. — Prisikėlimas (eil.) 82
Jasmantas, A. — Velykų ryto procesija (eil.) 75
Jasmantas, A. — Verbų sekmadienis (eil.) 76
Jasmantas, Antanas — Mišios Nazareto Mergaitei (eilių ištraukos) 226
Juška, Konradas — Buitis (eil.) 16
Juška, Konradas — Durys (eil.) 237
Karvelytė, Ada — Atodūsis (eil.) 99
Karvelytė, Ada — Gal pamiršai? (eil.) 125
Karvelytė, Ada — Nežinomu keliu (eil.) 30
Karvelytė, Ada — Pravažiuojant (eil.) 9
Karvelytė, Ada — Šv. Judas Tadas (eil.) 181
Kazokas, Vincas — Apleistas avilys (eil.) 200
Kazokas, Vincas — Debesys (eilėraščiai) 130
Keblinskas, Kęstutis — Akis už akį 136

Kingsley,, Florence, M. — Žvaigždė 222
Kisielius, R. — Akacijos žydi, Byrančiuos žieduos (eil.) 31
Kisielius, R.—Liepsnojančios rožės, Prie šaltinio (eil.) 60
Kisielius, R. — Svetimame mieste (eil.) 62
Kisielius, R. — Tėvynėn grįžta paukščiai (eilėraščiai) 106
Kisielius, R. — Jaunystė ir rubinai, Koplytėlė (eil.) .. 153
Kisielius, R. — Kalėdų rytas Lietuvoje, Kūčių vakaras Lietuvoje (eil.) 231
Končius, J. — Apie mergaitę, kuri svajojo 36
Kregždė — Paskutinė diena 160
Lagerkvist, Paer — Neliūsk, Marija (eil.); biografija 11
Lagerkvist, Pear — Torso, Kai ima temti (eil.) 203
Mačernis, Vytautas — Pavasaris (eil.) 100
Maironis — Jau slavai sukilo 132
Maironis — Neapleiski mūsų (eil.) 171
Marijošiūtė, Elona — Išklausė 62
Mauriac, Francois — Petro išgyvenimas 77
Mūsų Viešpatie (8 psalmė) 197
Narbutas, Vytautas - Jonas — Susitikimo valanda (eil.) 36
Narbutas, Vytautas - Jonas — Vaikystė (eil.) 36
Nauragytė, Daiva — Debesų sonata (eil.) 137
Nauragytė, D. — Ave Marija (eil.) 147
Nauragytė, D. — Nakties idilija (eil.) 153
Nauragytė, D. — Vasaros nakties sapnas (eil.) 161
Nauragytė, D. — Šv. Pranciškaus malda, Vakaro melancholija (eil.) 171
Nauragytė, D. — Tėviškės ruduo (eil.) 181
Nauragytė, D. — Gyvenimo keliu, Kada (eil.) 199
Nauragytė, D. — Madona su kūdikiu, Stebuklų naktis (eil.) 221
Nauragytė, D. Pėdsakai, Sniegulė (eil.) 228
Ng., F. — Azijos studento malda (vertė J. Tin.) 122
Oazė, A. — Ilgesio maršas, Vilties lopšinėj (eil.) 40
Oazė, A. — Vilties agonijoj 55
Oazė, A. — Svajonė (eil.) 65
Oazė, A. — Ingratituda (eil.) 160
Partizanų daina 59
Pradėjom vamzdeliais dūduoti (senosios Kalėdų giesmės) 218
Psalmė 41 56
Pūkulis, Antanas — Kaip aš skaldžiau atomą (feljetonas) 86
Ragažinskaitė. Angelė — Velykos Lietuvoje 88
Rimgailaitis, Balys — Dėl savo nameliu (eil.) 39
Rimgailaitis, B. — Išvien su jumis (eil.) 112
S., M. — Tu ir Aš (eil.) 14
Santvaras, St. — Estijai (eil.) 35
Santvaras, St. — Iš giesmės Dariui ir Girėnui (eil.) 149
Slaputė — Angelas (eil.) 237
Stepaitis, Modestas — Draugo laidotuvės saulės mieste 124
Širmulytė, Liuda — Vakaras prie televizijos (feljetonas) 183
Tagore. Rabindranath — Ištraukos iš "Sodininko" 37, 181
Vaižgantas, Tumas — Pasalomis 161
Vėtra — Paslaptis (eil.) 16
Vieškelio Dulkė — Norėčiau (eil.) 88
Žadeikis, J. — Armonika 111
Žilvitis, Algis — Voveraitės velykos 87

DARBAI IR ŽMONĖS

B., A. —Stud. at-kai stovyklavo (Watervliet, Mich. 178
Banaitytė, I. — Su vasaros gėlėmis (merg. stovykla Putnam, Conn.) 157
Banaitytė, Irėna — Brooklyno Maironio Vardo Šeštadieninė Mokykla 21
Barzdukas, Arvydas — Kur giria žaliuoja (m. at-kų stovykla prie Pittsburgho) 154
Bendoriūtė, Aušra — Palūžęs šiaurės milžinas (Knutas Hamsunas) 69
D., A. — Lietuvių literatūros premijos 94
D., A. — Mirė prel. Kazimieras Urbonavičius 68
Indrys, J. — Liet. Katalikų Mokslų Akademija 242
Indrys, J. — Lietuvių Mokslo Draugija 93
K., K. — IRC atstovų suvažiavimas 141
Kanados at-kų stovykla 167
Naujos gairės studentų keliuose 213
Pašaltuonys, Kazys — Ateitininkų Šelpimo Fondas 46
Red. — Mirė Kardinolas Faulhaberis 188
Red. — Tarptautinis Jaunimo Teatro kongresas 165
Red. — Misijų Kongresas Aachene 166
Red. — XXXV Tarptautinis Eucharistinis kongresas Barcelonoje 166
S., O. — Pax Romana kongresas 141

KNYGŲ RECENZIJOS

Al., D. — Kazimieras Sapiega (B. Sruogos) 70
Baužys, J. — Sesuo Buitis (Jono Aisčio) 20
D., A. — Didžios kančios knyga (St. Ylos "Žmonės ir žvėrys dievų miške") 45
D., A. — Kelionė į Lietuvą (V. Augustino "Tėvynė Lietuva") 46
D., A. — Nauja "Pavasario balsų" laida 211
D., T. — Kas žiūri ir nemato (Tėvo J. Gutausko) 164
Džiūgėnas, A. — Papilėje skamba varpai (S. Būdavo "Varpai skamba") 116
Naujokaitis, Pr. — Jurgio Jankaus novelės ("Pirmasis rūpestis") 45
Naujokaitis, Pr. — Debesys plaukia pažemiu (Alcyzo Barono) 140
Naujokaitis, Pr. — Saulės laikrodžiai (H. Nagio poezija) 188
Naujokaitis, Pr. — Ugnies pardavėjas (Balio Rukšos poezija) 241
P. Vl. — Mėnuo vadinamas medaus (N. Mazalaitės) 92
Paventis. J. — Lietuvių poezijos antologija 116
Paventis, J. — Nuo Imsrės iki Orinoko (Kun. A. Sabaliausko) 70
Paventis, J. — San Michele knyga (Alex Munthe) 70
Vg., A. — Jis matė ir netikėjo (Paer Lagerkvisto "Barabas") 164

SPORTAS

Barzdukas, Arvydas — Nurmį prisiminus 18
Beisbolas 138
G., P. — Šuolis į upę atstato bažnyčią 186
Ganvytas, P. — XV Olimpiniai žaidimai Suomijoj 162
Ganvytas, P. — II-sios Šiaurės Amerikos lietuvių sporto žaidynės 165
Ganvytas, P. — Futbolo šachmatai 186
Ganvytas, P. — Kodėl beisbolas toks populiarus? 209
Ganvytas, P. — Profesionalai futbole 239
Jasius — Amerikiečių futbolo istorija 239
Keblinskas, Kęstutis — Karalių žaidimas — tenisas 90
Šulaitis, Edv. — Didesnio sportinio entuziazmo! 114
Valaitis, Vyt. — Jaunasis dešimtkovės karalius 44
Vilaikis, I. — Besiruošiant grįžti 67
Žiemos olimpijada 67

PASTABOS PASTABĖLĖS 110, 182, 206, 234

Į TALKĄ VISI!

"Ateities" žurn. administracija nutarė kreiptis į visų trijų sąjungų valdybas, kuopas ir atskirus platintojus, prašydama, kad gruodžio ir sausio mėn. visose vietovėse būtų pravesta "Ateities" žurnalo platinimo vajus. Į šią talką yra kviečiami visi ateitininkai. Į metų galą žurnalas išgyvena nemažus finansinius sunkumus. Be visų jūsų, Gerb. Ateitininkai, pagalbos mes nepajėgsime išlaikyti žurnalo tokioje aukštumoje, kurią jis yra pasiekęs.

Vajau platinimo laikotarpyje visos vietovės bei sąjungų kuopų valdybos prašomos atlikti šiuos uždavinius:

1. Padėti pastangų, raginant visus "Ateities" skaitytojus atsilyginti prenumeratos skolas už visą skaitytą laiką.
2. Atsiskaityti už visus išplatintus "Ateities" egzempliorius.
3. Padėti pastangų, kad visi ateitininkai skaitytų savo žurnalą "Ateitį". Dar neskaitančių ateitininkų adresus ir pavardes prašom atsiųsti administracijai, jiems siųsime "Ateitį" susipažinimui.
4. Surinkti galimai daugiau garbės pernumeratorių.
5. Platinti "Ateitį" visų jaunuolių tarpe, nors jie ir nebūtų ateitininkai.
6. Surengti bent vieną vakarą, vaidinimą ar koncertą, kurio pelnas būtų paskirtas "Ateities" naudai.
7. Į "Ateities" platinimo vajų įjungti visus vietos ateitininkus.

Kiekvienam platintojui, suradusiam 10 naujų skaitytojų, viena prenumerata duodama veltui. Trims daugiausiai išplatinusiems bus paskirtos dovanos vertingomis knygomis.

Administracija tikisi, kad jos sunki padėtis visų ateitininkų bus nuoširdžiai suprasta, ir visi uoliai įsijungs į platinimo darbą, o svarbiausia nė vienas skaitytojas neliks neužsimokėjęs prenumeratos mokesčio už praeitą laiką.

Mieli skaitytojai! Mes tikime, kad jūs mylite "Ateitį" ir viliamės, kad neleisite jai skursti ir neliksite neatsilyginę jai už tai, kad ji jus uoliai kas mėnesį lanko.

Tad visi į "Ateities" platinimo darbą.

VISIEMS "ATEITIES" PLATINTOJAMS

"Ateities" platintojai prašomi už išplatintus egzempliorius atsiskaityti norėčiau kas 6 mėn. — būtent sausio mėn. 1 d. ir liepos mėn. 1 d. Atsiskaičius 15% už platinimą, surinktus pinigus atsiųsti administracijai kartu su likusiais neišplatintais "Ateities" numeriais.

*

Administracija kreipia visų skaitytojų ir platintojų dėmesį į jos pakartotiną kreipimąsi į visų trijų sąjungų narius bei vadovybes, prašydama uoliai įsijungti į "Ateities" platinimo darbą.

Geriausia Kalėdinė dovana — užsiprenumeruoti savo draugui ar pažįstamam "ATEITĮ" 1953 metams.

Administracija

NAUJI GARBĖS PRENUMERATORIAI 1952 M.

Kun. Borevičius, S. J., Chicago, Ill.
Kun. St. Būdavas, Rockland, Me.,
Kun. V. Budreckas, Brooklyn, N. Y.
Alb. Gražulis, Worcester, Mass.
Kun. K. Juršėnas, Chicaga, Ill.
Kun. A. Kardauskas, Gr. Rapids, Mich.
Kun. Myk. Kemėžis, Bayone, N. J.
Kun. N. Pakalnis, Brooklyn, N. Y.
J. Rygelis, Brooklyn, N. Y.
Kun. dr. J. Starkus, Elizabeth, N. J.
Kun. A. Sabaliauskas, Venecuela
Kun. P. Totoraitis, Newark, N. J.

ATSIŲSTA PAMINĖTI

Liudas Dovydėnas — **PER KLAUSUČIŲ ŪLYTĖLĘ** — apysaka. Išleido Gabija Brooklyne 1952 m. 176 psl., kaina $2.20.

Romain Rolland — **PETRAS IR LIUCIJA** — romanas, II laida. Išvertė P. Kvietkauskas. Išleido Gabija Brooklyne 1952 m., 112 psl., kaina $1.20.

Vysk. Fulton J. Sheen — **SŪNUS PALAIDŪNAS** — studija apie vakarų civilizacijos krizę. Išvertė kun. J. Karalius, išleido LKSD Knygos Klubas Chicagoje 1952 m. Viršelis dail. R. Viesulo, 174 psl., kaina $2.00.

Vladas Būtėnas — **NUĖJĘ PLOTAI** — eilėraščių rinkinys. Išleista Chicagoje 1952 m., 31 psl., kaina nepažymėta.

400 METŲ PIRMAJAI NEMUNO POEMAI — redagavo Br. Kviklys, viršelis dail. A. Kurausko. Išleido Akademinis Skautų Sąjūdis Chicagoje 1952 m. Leidinys gaunamas A. S. S. Valdybcje adresu: Br. Kviklys, 631 W. 54 Pl. Chicago, Ill. Kaina $11.00.

KNYGŲ LENTYNA — Lietuvių Bibliografinės Tarnybos Biuletenis, Nr. 7-8.

MINTĮ MIKLINK

UŽDAVINYS NR. 11

Vertinamas 3 taškais

AR — AU — CI — CIA — DAS — DEN — GO — HA — HI — I — IN — JA — LIZ — MA — MA — MAS — MAS — MET — MI — NE — NI — NI — NI — NIET — NO — NOL — O — RA — REN — RHO — RI — SCHE — SIS — SO — TAS — TI — TO — TRI — TU — TY — UL — VA — ŽAS.

Iš šių skiemenų reikia sudaryti 12 žodžių, kurių pirmąsias ir trečiąsias raides iš viršaus į apačią skaitant, gaunasi lotyniškas šūkis, kuris visiems šio žurnalo skaitytojams yra gerai žinomas.

1 — miestas JAV-se; 2 — dykumose pasitaikąs optinis reiškinys; 3 — vokiečių filosofas; 4 — veiklumo požymis; 5 — vyr. vardas; 6 — netikėtas atsitikimas; 7 — pažiūra, neigianti visas dorovines ir kitas vertybes; 8 — Italijo miestas; 9 — matematikos šaka; 10 — žmogaus kūno dalis; 11 — griežtas diplomatinis reikalavimas; 12 — Prancūzijos upė.

UŽDAVINYS NR. 12

Vertinamas 2 taškais

6 katės per 6 minutes pagauna 6 peles. Kiek reikėtų kačių, kad per valandą pagautų 60 pelių?

UŽDAVINYS NR. 13

Vertinamas 1 tašku.

Kaip sugrupuoti 3 skaičius po 3, kad gautume 24?

ATEITIES NR. 8 TILPUSIŲ UŽDAVINIŲ ATSAKYMAI

Nr. 4 24 medžiai

o o o o o
o o o o
o o o o o
o o o o o
o o o o o

Nr. 5 Baltas—Kaltas—šaltas

Nr. 6 Dėdė

Esame gavę įvairių atsakymų. Skelbiame sąrašą, kiek kuris skaitytojas yra surinkęs taškų: R. Šakalys — Montreal 12 t., B. Prapuclenis, M. Prapuolenis, V. Smilgys, Petravičius, visi iš Chicagos po 6 t.; P. Dibonas, Cicero, 6 t.; P. Karaliūnas — Chicago 5 t.; L. Keturakytė, D. Pareigytė, abi iš Brockton po 5 t.; V. Žukauskas — Bllomington 4 t.; R. Šomkaitė — Brocklyn 3 t.; ir D. Keblinskaitė Brockton 3 t.

ALp(LKA)1786
1952, Nr.10

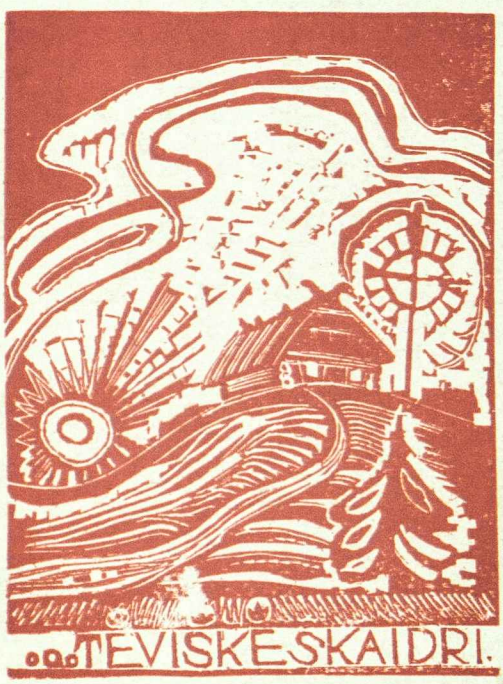

90.725.165